

Τ.Ε.Ι. ΗΠΕΙΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΑΪΚΗΣ & ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

*«ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ» ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ»*

ΦΟΙΤΗΤΗΣ: ΤΖΙΟΥΜΑΡΗΣ ΝΙΚΟΣ

Α.Μ.: 438

ΕΠΟΠΤΗΣ: ΚΟΚΚΩΝΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΜΑΪΟΣ 2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....	σελ. 2	
Εισαγωγή.....	σελ. 4	
Κεφάλαιο 1. Το μουσικό θέατρο και το «ελαφρό» τραγούδι		
Η ιστορία του ελληνικού μελοδράματος.....	σελ. 10	
«Ξεχασμένοι» συνθέτες «ελαφρού» τραγουδιού.....	σελ. 11	
Οι αρθρογράφοι της εποχής.....	σελ. 13	
Κεφάλαιο 2. Το εκπαιδευτικό μουσικό σύστημα		
Η μουσική διδασκαλία στο σχολείο.....	σελ. 15	
Περί της μουσικής εκπαίδευσεως των ωδείων.....	σελ. 21	
Κεφάλαιο 3. Η «λαϊκή» μουσική.....		σελ. 30
Το δημοτικό τραγούδι.....	σελ. 31	
Το «λαϊκό» τραγούδι.....	σελ. 39	
Συμπεράσματα.....	σελ. 47	
Βιβλιογραφία.....	σελ. 50	
Παράρτημα.....	σελ. 54	

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αυτή η πτυχιακή εργασία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια των ακαδημαϊκών σπουδών μου στο τμήμα Λαϊκής & Παραδοσιακής μουσικής του Τ.Ε.Ι. Ηπείρου. Η τελική επιλογή του θέματος προέκυψε από την ανάγκη μου να προσεγγίσω το πραγματολογικό υλικό της μουσικολογίας, το οποίο γνώριζα σε μεγάλο βαθμό μόνο από βιβλιογραφικές αναφορές. Κατά την διάρκεια της επταετούς φοιτήσεώς μου στο ΤΛΠΜ, δεν ήταν λίγες οι φορές που αισθάνθηκα ελλειπή την επαφή μου με το ίδιο το πραγματολογικό υλικό. Η πραγμάτωση του προγράμματος σπουδών που παρακολούθησα κατά την διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας με έφερε σε επαφή με ένα σημαντικό κομμάτι του θεωρητικού υπόβαθρου των επιστημών της μουσικολογίας και της ανθρωπολογίας της μουσικής, περιορίζοντας όμως παράλληλα σε μεγάλο βαθμό την άμεση γνωριμία με το ίδιο το ερευνητικό μου αντικείμενο¹. Λόγω των παραπάνω θεωρώ πως η μελέτη αυτή αποτελεί την παρθενική μου απόπειρα για μια αμιγώς μουσικολογική έρευνα. Η εργασία αυτή πιθανά να προτρέψει και άλλους συναδέλφους μουσικολόγους ν' ασχοληθούν με παρόμοια θέματα γιατί το πραγματολογικό υλικό το οποίο ακόμη βρίσκεται στην αφάνεια σίγουρα μας επιφυλάσσει πολλές εκπλήξεις.

Στο σημείο αυτό θέλω να ευχαριστήσω κάποιους ανθρώπους που χωρίς την συμβολή τους θα ήταν αδύνατον να πραγματοποιηθεί η εργασία αυτή. Πρώτα απ' όλα θέλω να ευχαριστήσω τον επόπτη μου κ. Κοκκώνη Γιώργο για τις καίριες παρατηρήσεις και συμβουλές του. Επίσης ευχαριστώ πολύ την κα. Μορφωνιού Αμαλία υπεύθυνη της μουσικής βιβλιοθήκης των Μουσικών Συνόλων της ΕΡΤ για την

¹Η θέση μου αυτή απορρέει από την βιωματική μου εμπειρία ως φοιτητής του ΤΛΠΜ, είναι βεβαίως υποκειμενική και ως τέτοια ανοιχτή στην κριτική του αναγνώστη.

πολύπλευρη βοήθειά της στην διεκπεραίωση της εργασίας μου, αλλά και για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε τους μέχρι τώρα δώδεκα μήνες συνεργασίας μας στο ψηφιακό αρχείο της ΕΡΤ. Κατά την διάρκεια της συγγραφής μοιραζόμουν τις σκέψεις και τους προβληματισμούς μου με τον αδερφό μου Τζιούμαρη Γιώργο του οποίου οι παρατηρήσεις υπήρξαν καθοριστικές για το τελικό κείμενο, τον ευχαριστώ πολύ για την υπομονή που υπέδειξε. Δεν πρέπει να παραλείψω να ευχαριστήσω τον ιστορικό κ. Σκουλίδα Ηλία για τις βιβλιογραφικές του προτάσεις και την Φιλίππου Κατερίνα για την φιλολογική επιμέλεια. Κλείνοντας θέλω να ευχαριστήσω τον άνθρωπο που μου εμπιστεύτηκε αυτό το σπάνιο υλικό για την μελέτη μου. Σεβόμενος την επιθυμία του να παραμείνει ανώνυμος δεν τον κατονομάζω.

Εισαγωγή

Το πρώτο τεύχος της «Μουσικής Κινήσεως» κυκλοφόρησε τον Μάιο του 1949 και μέχρι τον Απρίλιο του 1950 (ως το τεύχος 24) το περιοδικό ήταν δεκαπενθήμερο. Στην συνέχεια διεκόπη η κυκλοφορία του για έξι μήνες και επανακυκλοφόρησε τον Νοέμβριο του 1950 ως μηνιαίο πλέον. Στόχος της μελέτης αυτής είναι να γίνουν σαφή κάποια σημαντικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν το περιοδικό όσον αφορά την μορφολογία, την θεματολογία του και την γενικότερη στάση του απέναντι σε σημαντικά μουσικολογικά ζητήματα. Θα προσεγγίσουμε τους σημαντικότερους αρθρογράφους μέσα από τις απόψεις που εκφράζουν σε διάφορα σημαντικά μουσικά και γενικότερα πολιτιστικά ζητήματα τα οποία πραγματεύονται τα άρθρα που δημοσιεύονται στις σελίδες του περιοδικού. Το υλικό αυτό αποτελεί ντοκουμέντο για τα μουσικά δεδομένα της εποχής. Είναι μια πολύ σημαντική «πηγή» από την οποία ο μελλοντικός ερευνητής θα αντλήσει τα στοιχεία αυτά τα οποία θα του επιτρέψουν να στοιχειοθετήσει επαρκέστερα την ιστορία της μουσικής. Η σημαντικότητα του περιοδικού δεν έγκειται μόνο στο περιεχόμενό του αυτό καθ' αυτό αλλά και στην ίδια την ύπαρξή του ως μουσικό έντυπο.

Θα πρέπει ν' αναφέρουμε εξ' αρχής πως η «Μουσική Κίνησης» την περίοδο κυκλοφορίας της, δηλαδή από τον Μάιο του 1949 μέχρι τον Ιούλιο του 1956, ήταν το μοναδικό ελληνικό μουσικό περιοδικό που εκδιδόταν και κυκλοφορούσε στην Ελλάδα². Το αναφέρω αυτό για να κάνω σαφή τη μονοπωλιακή θέση που κατείχε στον περιοδικό τύπο της εποχής. Καθώς αυτή η μελέτη προσεγγίζει τα διάφορα ζητήματα τα οποία προκύπτουν, γίνεται και μια σύντομη αναφορά στα πρόσωπα τα

² Ψαρούδας Ιωάννης, Για την έκδοσή μας, Μουσική Κίνησης, τεύχος 1, σελ. 16, 1/5/1949.

οποία σχετίζονται με οποιονδήποτε τρόπο με την κυκλοφορία του περιοδικού άμεσα ή έμμεσα³.

Στο σημείο αυτό πρέπει να ξεκινήσουμε με τους ανθρώπους που εμφανίζονται ως επί κεφαλής του εντύπου που είναι ο διευθυντής της συντακτικής επιτροπής του περιοδικού Κοτσιρίδης Πέτρος⁴ και ο αρχισυντάκτης Πετράς Σώτος, του οποίου το όνομα μετά την αλλαγή που συντελείται στην κυκλοφορία του περιοδικού⁵ δεν αναφέρεται ξανά και υποθέτουμε πως στα πλαίσια της «*ανακαίνησης*» που διαγγέλλει ο διευθυντής σε στήλη του τεύχους 24 αποχώρησε από την έκδοση του εντύπου. Ο Κοτσιρίδης Π. ήταν φιλόμουσος και επιχειρηματίας. Μαζί με τον Καλομοίρη υπήρξαν οι αναμορφωτές του Ελληνικού ωδείου. Μετά την αποχώρηση του Καλομοίρη, ο Κοτσιρίδης διετέλεσε γενικός διευθυντής του Ελληνικού ωδείου μέχρι το 1960. Χαρακτηρίζεται ως ευφυής διαχειριστής των οικονομικών του ωδείου ο οποίος διακατεχόταν από βαθιά κατανόηση και αγάπη για την μουσική τέχνη.

³ Η πρώτη σκέψη μου ήταν αυτή η πτυχιακή εργασία να περιέχει ένα ξεχωριστό κεφάλαιο με εκτενή βιογραφικά στοιχεία για κάθε πρόσωπο (συνθέτη, αρθρογράφο, εκδότη κ.α.) το οποίο συμμετείχε στην κυκλοφορία του εντύπου και διατύπωνε καλλιτεχνική άποψη μέσα από τις σελίδες του περιοδικού. Όμως τελικά αποφάσισα να αναφέρομαι στα πρόσωπα αυτά παράλληλα με τα ζητήματα τα οποία θα προσεγγίζονται, γιατί αλληλοεξαρτώνται, και θεωρώ πως με αυτόν τον τρόπο θα επιτύχω μια πολύπλευρη προσέγγιση των μουσικολογικών ζητημάτων που θα προκύπτουν, αλλά και μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα των προσώπων την οποία δεν θα μπορούσε να μας εξασφαλίσει κανένα από τα βιογραφικά μουσικά λεξικά που κυκλοφορούν σήμερα.

⁴ Οι πηγές όσον αφορά τον Κοτσιρίδη ήταν πολύ περιορισμένες και τολμώ να πω αμφιβόλου εγκυρότητας (ένα πολύ σύντομο άρθρο στο: Καλογερόπουλος Τάκης, «Το λεξικό της ελληνικής μουσικής», Τόμος Γ', σελ. 269, Γιαλλέλης, Αθήνα 1998 και από το επίσημο site του Ελληνικού ωδείου: «file:///H:/Ελληνικό%20Ωδείο.htm», δυστυχώς δεν στάθηκε δυνατό να εντοπίσω κάτι πιο έγκυρο και εκτενές.

⁵ Από δεκαπενθήμερο σε μηνιαίο.

Πρωτοστάτησε στη δημιουργία παραρτημάτων του Ελληνικού ωδείου.⁶ Έχοντας υπ' όψιν μου εξαρχής ολόκληρη την πορεία του εντύπου, τολμώ να επιστημάνω πως πράγματι πρόκειται για ένα «δαιμόνιο» επιχειρηματία ο οποίος κατάφερε, καθ' όλη την διάρκεια της θητείας του ως διευθυντής του ωδείου αλλά και ως εκδότης ενός εξειδικευμένου εντύπου, το οποίο απευθυνόταν εξ' αρχής σε target group (στοχευμένο κοινό), να δημιουργήσει μια πολύ πετυχημένη εταιρία πολιτιστικής διαχείρισης (μιλώντας με ορολογία σημερινών δεδομένων).

Η επωνυμία της εταιρίας αυτής ήταν “Μουσική & Εκδοτική Εταιρία Α.Ε.” Στην εταιρία αυτή λειτουργούσαν τέσσερα τμήματα τα οποία σχετιζόνταν άμεσα μεταξύ τους. Πρώτο το Ελληνικό ωδείο το οποίο είχε παραρτήματα σε δώδεκα επαρχιακές πόλεις της Ελλάδας⁷ και άλλα τέσσερα στην Κύπρο⁸, δεύτερο το περιοδικό «Μουσική Κίνησης», τρίτο ένα κατάστημα με μουσικά είδη, επισκευές μουσικών οργάνων και χόρδισμα πιάνων, και τέλος ένα γραφείο οργανώσεως συναυλιών που αναλάμβανε διοργανώσεις μουσικών εκδηλώσεων και συναυλιών όχι μόνο στην Αθήνα αλλά και σε ολόκληρη την Ελλάδα. Λαμβάνοντας όλα αυτά υπ' όψιν μας κατανοούμε πως δεν πρόκειται απλά για μια εταιρία αλλά για ένα ολόκληρο μουσικό δίκτυο που επεκτάθηκε σε ολόκληρη την Ελλάδα και την Κύπρο, πολύ καλά οργανωμένο και αυτάρκες. Μέσα από την έρευνα αυτή προκύπτει πως εμπνευστής και ενορχηστρωτής ολόκληρου αυτού του εγχειρήματος υπήρξε ο Κοτσιρίδης Πέτρος. Επίσης η «Μουσική Κίνησης» δεν αποτελούσε μόνο ένα μουσικό περιοδικό αλλά και ένα μέσο επικοινωνίας της εταιρίας αυτής με το κοινό της, με στόχο την επέκταση και διατήρηση της συνοχής αυτού του οργανωμένου μουσικού δικτύου.

⁶ Ελληνικό ωδείο, δελτίο πεπραγμένων 1959-1960, Ελληνικό Ωδείο, Αθήνα 1960.

⁷ Βόλο, Ηράκλειο, Κόρινθο, Λάρισα, Ναύπλιο, Πύργο, Πάτρα, Ρέθυμνο, Σύρο, Χίο, Χανιά, Χαλκίδα.

⁸ Λευκωσία, Αμμόχωστο, Λεμεσός, Λάρνακα.

Ο Σώτος Πετράς⁹ (1903 – 1991) ήταν δημοσιογράφος κριτικός θεάτρου και συγγραφέας¹⁰ και όπως λέει ο ίδιος : «*Δηλώνω απλώς, ότι κάνω μια δημοσιογραφική δουλειά, όπως την έκανα τόσα χρόνια, στις εφημερίδες και στα περιοδικά, προσφέροντας στους θεατρόφιλους μια μεγάλη θεατρική καμπάνια με αναδρομικό ρεπορτάζ*». ¹¹ Αν και υπήρξε όπως φαίνεται για πολλά χρόνια αρθρογράφος σε έντυπα της εποχής του στο συγκεκριμένο περιοδικό δεν έχει δημοσιευτεί κανένα κείμενό του για όσο διετέλεσε αρχισυντάκτης του.

Μπαίνοντας σε ζητήματα που αφορούν το ίδιο το έντυπο θα ξεκινήσουμε με κάποια βασικά μορφολογικά - τεχνικά χαρακτηριστικά του. Οι σελίδες του κυμαίνονταν από 16 μέχρι 20 ανά τεύχος. Αρκετές δηλαδή για να φιλοξενεί τα περίπου 10 άρθρα των αντίστοιχων αρθρογράφων σε κάθε τεύχος. Επίσης ήταν ελάχιστες οι φωτογραφίες που δημοσιεύονταν (περίπου δύο σε κάθε τεύχος). Στο εξώφυλλο βρίσκονταν πάντα αναλυτικά τα περιεχόμενα κάθε τεύχους και η τελευταία σελίδα συνήθως ήταν χώρος διαφημίσεων διάφορων προϊόντων. Αυτή η μορφή διατηρήθηκε (με πολύ μικρές αλλαγές) μέχρι το τελευταίο τεύχος.

Τα άρθρα στα πρώτα τεύχη δεν περιείχαν αμιγώς μουσικά θέματα αλλά, συνδυάζονταν με το θέατρο, την φιλοσοφία, την ιστορία, ήταν συνεπώς γενικότερου καλλιτεχνικού ενδιαφέροντος. Ένα

⁹ Στοιχεία για τον οποίο άντλησα από τα προλογικά σημειώματα που είχε στα βιβλία του «Βασιλικό θέατρο, ελληνική οπερέττα», Καλλιτεχνική βιβλιοθήκη, Αθήνα 1960 και «Θέατρα και θεατρίνοι της Παληάς Αθήνας», Θεατρικά αρχεία Σώτος Πετράς, τα οποία βρήκα εντελώς τυχαία σε βιβλιοπωλείο – παλαιοπωλείο στο Μοναστηράκι. Επίσης από το επίσημο site της Ένωσης Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθήνας (ΕΣΗΕΑ): <http://www.esiea.gr/gr/5civil/index/p.html>.

¹⁰ Αυτά αναφέρει ο Σιδέρης Γιάννης τον Σεπτέμβριο του 1959 προλογίζοντας το βιβλίο του Πετρά: «Βασιλικό θέατρο, ελληνική οπερέττα», Καλλιτεχνική βιβλιοθήκη, Αθήνα 1960.

¹¹ *Ibid* σελ 5.

χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η στήλη του Λαζαρίδη Γιώργου η οποία ασχολιόταν με τον κινηματογράφο και εκτός από την παρουσίαση των νέων ταινιών που έκανε, εμβάθυνε και ανέλυε ζητήματα που αφορούσαν την έβδομη τέχνη. Τέτοια ήταν οι αλλαγές που επέφερε ο ομιλών κινηματογράφος, ποιος είναι ο ρόλος της μουσικής επένδυσης σε μια κινηματογραφική ταινία, οι ελληνικές παραγωγές, φεστιβάλ κ.α.

Η ύλη του περιοδικού περιείχε κυρίως ζητήματα λόγιας δυτικής μουσικής όπως ιστορία της μουσικής και βιογραφίες συνθετών (Μότσαρτ, Μπαχ, Μπετόβεν, Σούμπερτ, Βέρντι, Λίστ κ.α.). Οι μελέτες αυτές τις περισσότερες φορές ήταν μεταφράσεις ξενόγλωσσων συγγραμμάτων. Μέχρι το τεύχος 77 συναντάμε συστηματικά μεταφράσεις τέτοιων συγγραμμάτων του Σκιαδαρέση Σπύρου, τα οποία δημοσιεύονται τμηματικά σε συνέχειες σε κάθε τεύχος. Βέβαια υπάρχουν και πολλές πρωτότυπες μελέτες οι οποίες πραγματεύονται θέματα μορφολογίας, αισθητικής και ανάλυσης των κλασικών έργων αλλά και βιβλιοπαρουσιάσεις. Θα πρέπει να επισημάνουμε πως το περιοδικό δεν περιείχε στην θεματολογία του ζητήματα που να αφορούν την πρωτοποριακή μουσική η οποία μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο έκανε την εμφάνισή της. Αν και μετά τον πόλεμο παραδόξως δημιουργήθηκαν οι κατάλληλες συνθήκες στην Ελλάδα (οικονομική στήριξη) για την προώθηση των νέων μουσικών τάσεων¹², η «Μουσική Κίνηση» διατηρεί μια συντηρητική στάση απέναντι στις εξελίξεις, πράγμα το οποίο προδίδει μια ασυνέπεια από μέρους του περιοδικού, το οποίο στο πρώτο τεύχος κυκλοφορίας του ανήγγειλε πως θα ενημερώνει το φιλόμουσο κοινό της Ελλάδα για τα τεκταινόμενα γύρω από την μουσική.

Η ασυνέπεια έγκειται στην επιλεκτικά προβεβλημένη μουσική κίνηση του εσωτερικού και του εξωτερικού. Δηλαδή υπήρχε

¹² Ρωμανού Καίτη, Έντεχνη ελληνική μουσική στους νεότερους χρόνους, Κουλτούρα, Αθήνα 2006, σελ 231 – 237.

συστηματική προβολή μουσικών γεγονότων όπως συναυλίες, φεστιβάλ και ρεσιτάλ αλλά τελικώς όχι σε σημαντικά μουσικά γεγονότα αφού προβάλλονταν κατά κανόνα συναυλίες που οργανώνονταν από το ελληνικό ωδείο και τα παραρτήματά του. Στις συναυλίες αυτές συμμετείχαν μαθητές και καθηγητές των ωδείων. Έτσι προκύπτει η αρχική θέση που διατυπώσαμε πως βασικός ρόλος του εντύπου ήταν η προώθηση και διαφήμιση του Ελληνικού Ωδείου¹³. Είναι εύκολο να το διαπιστώσει κανείς αυτό διαβάζοντας τις μόνιμες στήλες του περιοδικού «Μουσικά νέα» και «Μουσική κίνηση στον τόπο μας».

Γενικότερα η ύλη του περιοδικού δεν περιείχε μόνο άρθρα αυστηρά μουσικολογικά αλλά και άλλα ψυχαγωγικού χαρακτήρα. Τέτοια ήταν διάφορα ανέκδοτα με αναφορές σε γνωστούς μουσικούς, μουσικά σταυρόλεξα, μουσικό ημερολόγιο με αποφθέγματα μεγάλων μουσικών κ.α.

Η πρώτη ύλη της εργασίας αυτής είναι η αρθρογραφία της «Μουσικής Κινήσεως». Παράλληλα όμως χρησιμοποιήθηκε και σχετική βιβλιογραφία. Τα βιογραφικά στοιχεία βρέθηκαν σε μουσικά λεξικά αλλά και στο διαδίκτυο. Επίσης όπου υπάρχουν αυτολεξεί τα λεγόμενα των αρθρογράφων διατηρείται αυτούσια η γραφή τους. Η μελέτη αυτή πραγματεύεται τρεις θεματικές ενότητες που απασχολούν το έντυπο κατά την διάρκεια των επτά χρόνων κυκλοφορίας του. Η πρώτη αφορά το μουσικό θέατρο και το ελαφρό τραγούδι. Το θέμα αυτό μέσα στο περιοδικό δεν προσεγγίζεται μουσικολογικά αλλά δημοσιογραφικά. Περισσότερο θυμίζει ρεπορτάζ παρά μελέτη. Αυτός ακριβώς ο τρόπος γραφής είναι που το κάνει ξεχωριστό. Σε συνδυασμό μάλιστα με τις

¹³ Υπάρχει και η ακραία περίπτωση του παραρτήματος του Ελληνικού Ωδείου του Πύργου, το οποίο μετά από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του έκανε υποχρεωτική την συνδρομή του περιοδικού σε όλους τους σπουδαστές του ωδείου. Συντακτική επιτροπή, Δια το περιοδικό μας, «Μουσική Κίνησης», τεύχος 13, σελ. 20, 1/11/1949.

λογοτεχνικές καταβολές των αρθρογράφων, οι οποίοι για πολλά χρόνια δημιουργούσαν στον συγκεκριμένο μουσικό χώρο, κάνουν αυτά τα κείμενα εξαιρετικής σημασίας. Η μουσική παιδαγωγική είναι η δεύτερη θεματική ενότητα την οποία πραγματεύεται η εργασία αυτή. Το ζήτημα αυτό είναι διαχρονικό και αποτελεί από μόνο του ένα πολύ μεγάλο κεφάλαιο στην ιστορία της μουσικής. Το περιοδικό φιλοξενεί συστηματικά αυτό το θέμα στην ύλη του. Μέσα από τα συγκεκριμένα άρθρα διατυπώνονται πολύ πρωτοποριακές για την εποχή τους απόψεις και προτάσεις που αφορούν την βελτίωση του μουσικού εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα. Συνεπώς η απουσία της θεματικής αυτής θα αποτελούσε σημαντική παράλειψη της μελέτης. Τρίτη και τελευταία θεματική είναι το «λαϊκό» τραγούδι. Όπως αναφέρω και στο σχετικό κεφάλαιο, το ζήτημα αυτό δεν είναι αντιπροσωπευτικό του περιεχομένου της ύλης του περιοδικού. Όμως η ύπαρξή του και μόνο στις σελίδες ενός εντύπου με σαφέστατη μουσική κατεύθυνση το καθιστά εξόχως ενδιαφέρον, διότι διατυπώνονται άκρως αντίθετες απόψεις για το θέμα αυτό. Παραθέτονται από λαογραφικές εθνοκεντρικές απόψεις και πολεμικά μανιφέστα εναντίον του ρεμπέτικου, μέχρι πρωτοποριακές για την εποχή τους απόψεις οι οποίες αντιλαμβάνονται το ρεμπέτικο ως «καθρέπτη» των ανακατατάξεων που συντελούνται στην ελληνική κοινωνία την εποχή εκείνη.

Κεφάλαιο 1. Το μουσικό θέατρο και το «ελαφρό» τραγούδι

Η ιστορία του ελληνικού μελοδράματος

Σημαντικός είναι ο αριθμός των άρθρων που αφορούν το ελληνικό μελόδραμα, τα οποία υπογράφουν ο Σακελλαρίδης Θεόφραστος, ο Σιδέρης Γιάννης και κυρίως ο Χατζηαποστόλου Αντώνης ο οποίος ασχολείται εκτενώς με το θέμα στο πλαίσιο των άρθρων του με τίτλο: «Συνθέτες της παλιάς Αθήνας» και «Η ιστορία του ελληνικού μελοδράματος». Τα άρθρα αυτά είναι πολύ σημαντικά, αφού οι συγγραφείς τους είναι προσωπικότητες που συμμετείχαν ενεργά (στην περίπτωση του Σακελλαρίδη) και διαμόρφωσαν τα τεκταινόμενα στον χώρο αυτό.

Ο πρώτος ο οποίος χαρακτηρίζεται και ως στυλοβάτης της ελληνικής οπερέτας¹⁴ αποτυπώνει τις αναμνήσεις του και προσπαθεί να δημιουργήσει μια ιστορία του ελληνικού μελοδράματος μέσα από την αφήγηση των εμπειριών του. Την περίοδο που έγραφε αυτά τα άρθρα δεν θα πρέπει να ξεχνάμε πως βρισκόταν στα τελευταία χρόνια της ζωής του, τα οποία πέρασε φτωχός, μαραζωμένος και έχοντας σταματήσει να συνθέτει.¹⁵ Τα άρθρα αυτά με βάση τις χρονιές έκδοσης και τις βιβλιογραφικές μου πηγές αποτελούν πρώτη ύλη για τα μετέπειτα δημοσιευμένα κείμενα που αφορούσαν την ελληνική οπερέτα. Τέτοια είναι τα δύο βιβλία του Πετρά που σε παραπάνω υποσημείωση αναφέρω σχετικά, όπως επίσης πιθανά και τα βιβλία του

¹⁴ Πετράς Σ. ο.π. σελ. 47.

¹⁵ *Ibidem*.

Χατζηαποστόλου Αντώνη: «Ιστορία του Ελληνικού μελοδράματος»¹⁶ και «Συνθέτες της παλιάς Αθήνας»¹⁷ τα οποία εκδόθηκαν την ίδια χρονιά. Τα κείμενα αυτά αποτελούν ντοκουμέντο για την εποχή εκείνη αφού ο συνθέτης κατονομάζει μουσικούς, παραστάσεις, αναφέρεται σε γεγονότα και πολλές άλλες σημαντικές λεπτομέρειες που αφορούν το ελληνικό μελόδραμα. Σημαντικό στοιχείο είναι πως πιθανά είναι και τα τελευταία που πρόλαβε να δημοσιεύσει ο Σακελλαρίδης αφού λίγα τεύχη αργότερα και συγκεκριμένα στο τεύχος 18 που κυκλοφόρησε στις 15/1/1950 η συντακτική επιτροπή του περιοδικού αναγγέλλει το θάνατο του.¹⁸

«Ξεχασμένοι» συνθέτες «ελαφρού» τραγουδιού

Εξίσου μεγάλης ιστορικής και μουσικολογικής αξίας αποτελούν οι «Συνθέτες της παλιάς Αθήνας», οι οποίοι ήταν μια σειρά άρθρων του Χατζηαποστόλου Αντώνη που περιείχαν συνεντεύξεις, βιογραφικά σημειώματα, εργογραφία και διάφορες άλλες λεπτομέρειες γύρω από συνθέτες όπως ο Στρουμπούλης Χρήστος, Ξανθόπουλος Τίμος, Κόκκινος Νικόλαος, Χατζηαποστόλου Νίκος, Σακελλαρίδης Θεόφραστος, Πορφυρόπουλος Κ., Μπεκατώρος Σ., Ζαχαρόπουλος Α., Αδελφοί Καίσαρη, Καρατζάς Ι., Μίνως Στέλιος, Μαρίνος Τάκης και ο Δημήτρης Ρόδιος, ο οποίος υπήρξε λαλίστατος και διαχυτικός στην

¹⁶ Το βιβλίο αυτό δεν στάθηκε δυνατό να το εντοπίσω, υπάρχει μέρος από αυτό δημοσιευμένο στο: Αντώνης Χατζηαποστόλου «Η πρώτη μελοδραματική παράσταση» Η καθημερινή, Επτά ημέρες 4/4/1999. Επίσης υποθέτω πως σ' αυτό θα περιέχονται τα άρθρα που δημοσίευσε στην «Μουσική Κίνησης» από το τεύχος 10 μέχρι το 22 με τον ίδιο τίτλο.

¹⁷ Για την ύπαρξη του οποίου ενημερώθηκα από το επίσημο site της ΕΣΗΕΑ : <http://www.esiea.gr/gr/5civil/index/x.html>, και το οποίο επίσης δεν στάθηκε δυνατό να εντοπίσω.

¹⁸ Πέθανε στις 2/1/1950.

συνέντευξη που παρείχε στον Χατζηαποστόλου. Παραθέτω ένα πολύ ενδιαφέρον κομμάτι των λεγομένων του: «...Ξέρετε πόσο αγωνιστήκαμε εμείς οι παλαιοί; Είχαμε μπροστά μας πολλές δυσκολίες. Πρώτα πρώτα τον αμανέ. Προ παντός αυτόν. Έπρεπε να τον εξοντώσουμε και το εκαταφέραμε...»¹⁹. Με αφορμή το σχόλιο του Ρόδιου για τον αμανέ θα ήθελα να υπογραμμίσω το πόσο σημαντική είναι η συμβολή των άρθρων αυτών στο έργο του μελλοντικού ερευνητή ο οποίος μπορεί να αντλήσει μέσα από αυτά πολλά στοιχεία, που αφορούν τον βίο, το έργο και το κοινωνικό περιβάλλον το οποίο επηρεάζει άμεσα τους δημιουργούς. Οι συνθέτες αυτοί με βάση σχετικό σχολιασμό της συντακτικής επιτροπής²⁰ χαρακτηρίζονται ως «αδικοξεχασμένοι συνθέτες της παλιάς Αθήνας», πράγμα πολύ ενδιαφέρον αν σκεφτεί κανείς πως κάποιοι από αυτούς δεν είχαν καν πεθάνει. Τα αίτια πιθανά να οφείλονταν σε πολλούς παράγοντες, ίσως οι δυο πόλεμοι (Β' Παγκόσμιος και εμφύλιος) από τους οποίους μόλις είχε βγει η Ελλάδα, ίσως και οι εξελίξεις οι οποίες ήταν ραγδαίες και τις οποίες δεν μπορούσαν ή δεν ήθελαν ν' ακολουθήσουν οι γηραιότεροι συνθέτες. Όπως πιθανά είναι η περίπτωση του Θεόφραστου Σακελλαρίδη για τον οποίο αναφέρει χαρακτηριστικά ο Πετράς «..Ο Σακελλαρίδης τα τελευταία χρόνια που η τζαζ και τα μοντέρνα της δημιουργήματα ήρθαν να επισκιάσουν την πραγματική μελωδία, έπεσε σε μαρασμό και παραγκωνίσθηκε όπως και όλο το μουσικό θέατρο..»²¹. Μέσα από τα κείμενα αυτά του Χατζηαποστόλου γίνεται εμφανής η παράλληλη με την

¹⁹ Χατζηαποστόλου Αντώνης, Συνθέτες της παλιάς Αθήνας, «Μουσική Κίνησης», τεύχος 2, σ. 12, 15/5/1949.

²⁰ Χατζηαποστόλου Αντώνης, Συνθέτες της παλιάς Αθήνας, «Μουσική Κίνησης», τεύχος 1, σ. 14, 1/5/1949.

²¹ Πετράς Σ. ο. π., σελ. 47. Τέτοια ζητήματα έχουν εξαιρετικό ενδιαφέρον και θα προκύπτουν συνεχώς κατά την διάρκεια της έρευνας αυτής. Όμως δεν είναι του παρόντος να γίνει εκτενέστερη αναφορά σ' αυτά, θα αναφέρομαι μόνο όποτε το θεωρώ απαραίτητο και διαφωτιστικό για την καλύτερη κατανόηση του υλικού.

δημοσιογραφική ιδιότητα που είχε, αυτή του συγγραφέα. Είχε γράψει εννιά θεατρικά έργα, τρία πεζά²² και τα κείμενα σε είκοσι δύο οπερέτες, σε μουσική του αδερφού του Νίκου.²³ Θεωρώ πως αυτό είναι πολύ σημαντικό στοιχείο γιατί επηρέασε πολύ τον τρόπο που διαχειριζόταν το υλικό στα άρθρα του. Θα ήταν άστοχο από μέρους μου να αποζητώ από ένα δημοσιογράφο - συγγραφέα μια πιο «επιστημονική – μουσικολογική» προσέγγιση των ζητημάτων που πραγματευόταν στα άρθρα του.

Οι αρθρογράφοι της εποχής

Το ενδιαφέρον μου επικεντρώνεται ακριβώς σε αυτή την λογοτεχνική προσέγγιση που κάνει. Η οποία είναι πολύ συνηθισμένη για την εποχή του, γιατί κατά τον ίδιο τρόπο γράφουν και άλλοι συνάδελφοι του που ασχολούνταν με την κριτική. Τέτοια παραδείγματα είναι ο Πετράς και ο Σιδέρης, του οποίου τρία άρθρα για την ελληνική οπερέτα δημοσιεύτηκαν στη «Μουσική Κίνηση». Την εποχή εκείνη προκύπτει, βάση στοιχείων, πως οι δημοσιογράφοι που αρθρογραφούσαν στον τύπο της εποχής για καλλιτεχνικά θέματα (συνήθως κριτική θεάτρου) ήταν και οι ίδιοι συγγραφείς και αυτό επηρέαζε το «ερευνητικό» τους έργο. Αναφέρει σχετικά ο Κώστας Γεωργουσόπουλος *«...Είναι ενδεικτικό πως η πλειοψηφία των συγγραφέων της επιθεώρησης ήταν δημοσιογράφοι, τα νούμερα συχνά γράφονταν πάνω στο μάρμαρο του τυπογραφείου... Γι' αυτό τα νούμερα είχαν πάντα μια γερή δόση από δημοσιογραφικό μελάνι, από την επίκαιρη ειδησεογραφία και συχνά συναντούσαν την εφημερίδα στην κοινή σχολιαστική υφολογία. Οι συγγραφείς της ένδοξης περιόδου 1947 – 67 ήταν όλοι πρωτοκλασάτοι*

²² Στοιχεία από το επίσημο site της ΕΣΗΕΑ: <http://www.esiea.gr/gr/5civil/index/x.html>.

²³ Καλογερόπουλος Τάκης, «Το λεξικό της ελληνικής μουσικής», Τόμος ΣΤ', σελ. 491, Γιαλλέλης, Αθήνα 1998.

συντάκτες, χρονογράφοι, σχολιαστές, στελέχη εφημερίδων...». ²⁴ Η προσέγγιση αυτή των θεμάτων που έκανε ο Χατζηαποστόλου διευκολύνει την δουλειά μου ως ερευνητή αφού δεν χρειάζεται κάποια ιδιαίτερη ανάλυση των λεγομένων του για να καταλάβω, να ανιχνεύσω ή απλά να επιβεβαιώσω την ύπαρξη μιας επικρατούσας άποψης και ιδεολογίας των «εγγράμματων» της εποχής περί μουσικής. ²⁵ Αναφερόμενος στην ύπαρξη του αμανέ στην Αθήνα την περίοδο γέννησης του ελληνικού μελοδράματος λέει τα εξής: «..Η μόνη της μουσική εκδήλωση είναι ο αμανές, το μακρόσυρτο εκείνο αγκομαχημένο ξελαρύγκιασμα, από το οποίο αντιλαλούσαν οι ταβέρνες κι οι δρόμοι του Ψυρρή, της Πλάκας και του Μεταξουργίου...». ²⁶ Πάντως πρέπει να αναφέρω πως ο Χατζηαποστόλου γράφει αποκλειστικά για την ιστορία του ελληνικού μελοδράματος. Αυτό σημαίνει πως οι συγκεκριμένες απόψεις που διατυπώνει είναι οι προσωπικές του και δεν αντιπροσωπεύουν το έντυπο.

²⁴ Κώστας Γεωργουσόπουλος «Χρόνια ακμής 1947 – 1967», Η Καθημερινή, Επτά ημέρες, 5/4/1998.

²⁵ Στο σημείο αυτό θέλω να κάνω σαφές πως, όταν αυτά προκύπτουν, θα στέκομαι σε ζητήματα, απόψεις και σχόλια που αφορούν την «λαϊκή» μουσική και λιγότερο σε ζητήματα αμιγώς λόγιας δυτικής μουσικής. Η αιτιολογία είναι πως νιώθω ασφαλής στη διαχείριση ζητημάτων που αφορούν την «λαϊκή» μουσική, λόγω της συστηματικής μελέτης μου πάνω σ' αυτήν κατά την διάρκεια των σπουδών μου στο τμήμα Λαϊκής & Παραδοσιακής μουσικής.

²⁶ Χατζηαποστόλου Αντώνης, Η ιστορία του ελληνικού μελοδράματος, «Μουσική Κίνησης», τεύχος 10, σ. 16, 15/9/1949.

Κεφάλαιο 2. Το εκπαιδευτικό μουσικό σύστημα

Η μουσική διδασκαλία στο σχολείο

Στην «Μουσική Κίνηση» αρθρογραφούν συστηματικά πολλοί. Συνθέτες, μουσικολόγοι, μουσικοί, γράφουν για μουσικά και μουσικολογικά ζητήματα τα οποία σε πολλές περιπτώσεις αναπτύσσουν σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό. Όμως κανένας αρθρογράφος δεν ασχολήθηκε με τόση συνέπεια με κάποιο ζήτημα, όσο ο Βρετός Παναγής με την μουσική εκπαίδευση. Έγραψε μια σειρά δεκατεσσάρων άρθρων από το τεύχος 2 μέχρι το 15 με τίτλο: «Η μουσική διαπαιδαγώγηση του παιδιού στο σχολείο». Η καταγωγή του ήταν από την Κεφαλονιά. Γεννήθηκε το 1905. Ήταν φλαουτίστας, συνθέτης και διετέλεσε καθηγητής μουσικής στην μέση εκπαίδευση. Η εμπειρία του ως δάσκαλος είναι εμφανής μέσα από τα κείμενά του αφού δεν διατυπώνει απλά απόψεις πάνω σε ζητήματα μουσικής παιδαγωγικής αλλά δίνει λύσεις σε πολλά προβλήματα τα οποία προκύπτουν κατά την διδασκαλία. Η μελέτη του είναι πολύ συστηματική. Στην ουσία παραδίδει μαθήματα μουσικοπαιδαγωγικής επιστήμης, πράγμα πολύ πρωτοποριακό για την εποχή του.

Από την πρώτη στιγμή στέκεται στην γενικότερη μουσική καλλιέργεια του τόπου και ειδικότερα των παιδιών. Αναγνωρίζει πως ο ελληνικός λαός είναι καλλιτεχνικά απαίδευτος και πως η μουσική καλλιέργεια αφορά δυστυχώς μόνο όσους μορφώθηκαν στο ωδείο. Θεωρεί πως το σχολείο οφείλει να αναλάβει τον ρόλο αυτό γιατί τα παιδιά θα αλλάξουν στο μέλλον την υπάρχουσα κατάσταση. Είναι πολύ ενδιαφέρουσα η άποψη που διατυπώνει ο Βρετός για τα μουσικά ερεθίσματα των Ελλήνων: *«...άλλοι γυρίζουν το κουμπί του ραδιοφώνου τους γιατί βρίσκουν τη μουσική τους στις ρούμπες ή στο Κάιρο ή βάζουν στο γραμμόφωνό τους κι απολαμβάνουν δίσκους με σερέτικα,*

διαπλάσσοντας έτσι και καλλιεργώντας μια δική τους αισθητική, χωρίς κανένα έλεγχο, που βρίσκεται πολύ μακριά από το ωραίο...»²⁷. Το ενδιαφέρον στα λεγόμενά του είναι δισυπόστατο. Από την μια έχουμε έναν άνθρωπο με όραμα για την δημιουργία μιας οργανωμένης μουσικής εκπαίδευσης στην οποία θα έχουν δικαίωμα όλοι και από την άλλη έναν ακόμα εκφραστή μιας παγιωμένης αντίληψης περί «λαϊκής» μουσικής. Βάση της οποίας η «λαϊκή» μουσική είναι χυδαία και άτεχνη. Βέβαια θα πρέπει να πούμε πως γίνεται διαχωρισμός από το δημοτικό τραγούδι το οποίο θεωρείται «αγνό» και πηγή έμπνευσης για την λόγια μουσική δημιουργία.²⁸ Επίσης τονίζει τον ρόλο που θα πρέπει να παίξει το σχολείο και κατ' επέκταση το κράτος στην μουσική μόρφωση του λαού. Κλείνοντας το πρώτο άρθρο του προτρέπει τους δασκάλους να φροντίσουν οι ίδιοι να ανεβάσουν την αισθητική αντίληψή τους και ύστερα να μεταδώσουν τη μουσική γνώση τους ευρύτερα στον ελληνικό λαό οδηγώντας τον σε όλο και πιο αισθητικό επίπεδο.

Εξ' αρχής διαχωρίζει τον ρόλο του ωδείου από την αισθητική καλλιέργεια την οποία δικαιούται να αποκτήσει κάθε παιδί. Αναγνωρίζει πως ο ρόλος του ωδείου είναι στοχευμένος και αφορά στην δημιουργία εκτελεστών και συνθετών, πράγμα στο οποίο σε επόμενο άρθρο του ασκεί κριτική. Όλη η εργασία του κινείται στα πλαίσια του σχολείου. Τα άρθρα του είναι γεμάτα από προτάσεις για την δημιουργία ενός όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένου συστήματος μουσικής διδασκαλίας που θα αφορά παιδιά και όχι υποψήφιους επαγγελματίες. Στο πλαίσιο αυτό διατυπώνει και την εξής πολύ πρωτοποριακή πρόταση: Την δημιουργία μαθήματος μουσικής ακρόασης, κάνοντας χρήση δίσκων

²⁷ Βρετός Παναγής, Η μουσική διαπαιδαγώγηση του παιδιού στο σχολείο, «Μουσική Κίνησης», τεύχος 2, σελ. 14, 15/5/1949.

²⁸ Στο σημείο αυτό δεν θα αναφερθώ στους λόγους για τους οποίους δόθηκε στο δημοτικό τραγούδι αυτό το περιεχόμενο, όπως επίσης και ποιος ήταν ο ρόλος της λαογραφίας στην διαμόρφωση τέτοιων αντιλήψεων γιατί θα ασχοληθώ εκτενώς σε παρακάτω κεφάλαιο.

γραμμοφώνου, με τον τίτλο «μάθημα μουσικής αντιλήψεως». Δεν αρκείται μόνο στην ιδέα αλλά προχωράει αναλυτικότερα στο περιεχόμενο και στους τρόπους λειτουργίας ενός τέτοιου εγχειρήματος. Παράλληλα εκφράζει την ανάγκη για πιο ολοκληρωμένη μουσική κατάρτιση των δασκάλων, την οποία δεν τους την παρείχαν οι παιδαγωγικές ακαδημίες.

Ο Βρετός δίνει μεγάλη σημασία στην ηλικία την οποία ένα παιδί πρέπει να ξεκινήσει να εκπαιδεύεται στην μουσική. Η παιδική ηλικία είναι το κρίσιμο στάδιο στο οποίο ένας άνθρωπος μπορεί να αναπτύξει τις περισσότερες μουσικές δεξιότητες. Φυσικά αυτό δεν αφορά την τεχνική εκμάθηση κάποιου οργάνου αλλά την αντιληπτική και αισθητική ικανότητα. Την οποία καλλιεργώντας την και σε συνδυασμό με τη σωστή καθοδήγηση θα μπορέσει να δημιουργηθεί ένας αν όχι καλός μουσικός, ένας μουσικά καλλιεργημένος άνθρωπος. Την μελέτη αυτή την κάνει ακόμη πιο σπουδαία ο αναστοχαστικός χαρακτήρας της. Ο συγγραφέας δεν κάνει απλά υποδείξεις αλλά προτείνει μεθόδους προσέγγισης του θέματος, οι οποίες είναι ευέλικτες για να μπορούν να προσαρμόζονται στην κάθε περίπτωση. Προτρέπει την χρήση γραμμοφώνου κατά την μουσική διδασκαλία. Αφιερώνει ένα ολόκληρο άρθρο γύρω από αυτό το ζήτημα και προτείνει διδακτέα ύλη η οποία περιέχει την ακρόαση δίσκων με *«μουσικό παιδαγωγικό άκουσμα, κατάλληλο για παιδιά που έχουν περάσει πια το δημοτικό σχολείο»* όπως αναφέρει ο ίδιος²⁹. Προτείνει μια σειρά δίσκων η οποία εκδίδεται από την His Master Voice η οποία περιέχει διασκευασμένη μουσική από τον Benjamin Britten, κατά παραγγελία του Αγγλικού Υπουργείου Παιδείας. Δεν μένει μόνο σ' αυτό αλλά παραθέτει και διάφορες χρήσιμες λεπτομέρειες γύρω από έναν κατάλογο που εξεδόθη την ίδια εποχή από το Central Education Office για παιδαγωγικούς δίσκους που γράφτηκαν

²⁹ Βρετός Παναγής, Η μουσική διαπαιδαγώγηση του παιδιού στο σχολείο, «Μουσική Κίνησης», τεύχος 6, σελ. 11, 15/7/1949.

από τις εταιρίες His Master Voice, Columbia και Parlophone. Με βάση τον κατάλογο αυτό κάνει τις εξής πολύ ενδιαφέρουσες μουσικές κατηγοριοποιήσεις³⁰ :

- **Πατριωτικά:** εθνικά τραγούδια, θρησκευτικοί ύμνοι, λαϊκά τραγούδια.
- **Εθνολογία:** εθνικά λαϊκά τραγούδια διαφόρων χωρών.
- **Θρησκεία:** θρησκευτικά έργα διεθνούς ενδιαφέροντος (ορατόρια, λειτουργίες, ύμνοι).
- **Οργανολογία:** ειδικά διαλεγμένοι δίσκοι για κάθε όργανο solo ή για οικογένειες οργάνων.
- **Μορφολογία:** εκλογή κομματιών για να διδαχθούν οι διάφορες φόρμες συνθέσεως.
- **Ιστορία της μουσικής:** προτείνει δύο εκδόσεις, η μία από την Columbia και η άλλη από την Parlophone.
- **Μουσική της αμερικανικής τζαζ³¹.**

Έχοντας υπ' όψιν μας τις διάφορες παγιωμένες και συντηρητικές απόψεις που αφορούσαν την διδασκαλία της μουσικής την εποχή εκείνη στην Ελλάδα ³² θα χαρακτηρίζαμε την δουλειά του Βρετού πρωτοποριακή όχι μόνο για την εποχή που έγραφε τα άρθρα αυτά αλλά ακόμη και για τις μέρες μας, αφού πολλά από αυτά που πρότεινε πριν εξήντα χρόνια φαντάζουν ακόμα άπιαστο όνειρο για τα σημερινά δεδομένα.

³⁰ *Ibidem.*

³¹ «...Αναφέρω αυτούς τους δίσκους επειδή περιέχονται σ' αυτόν το κατάλογο, άσχετα με τη γνώμη μας για την παιδαγωγική αξία του μουσικού αυτού είδους...»
Ibidem.

³² Δυστυχώς σε μεγάλο βαθμό ακόμα και στις μέρες μας επικρατούν οι ίδιες απόψεις αφού από τότε και μέχρι σήμερα κρατούν τα «σκήπτρα» της μουσικής εκπαίδευσης οι ίδιοι φορείς.

Στην συνέχεια καταπιάνεται διεξοδικά με το παιδικό τραγούδι στα πλαίσια του σχολείου. Αναφέρεται λεπτομερώς στην σύσταση παιδικής χορωδίας. Προσεγγίζει τεχνικά ζητήματα που αφορούν την εκτέλεση και ερμηνεία κομματιών. Τέτοια είναι η κατανομή και έκταση των φωνών έτσι ώστε να μην έρχονται σε δυσάρεστη θέση τα παιδιά την στιγμή της εκτέλεσης, η ευαίσθητη περίοδος της μεταφώνησης και η επιλογή του κατάλληλου τραγουδιού. Επίσης τονίζει την αξία του δημοτικού τραγουδιού στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αναφέρει χαρακτηριστικά πως την πρώτη θέση στην διδασκαλία του τραγουδιού πρέπει να έχει το δημοτικό τραγούδι. Πολύ ενδιαφέρον είναι το σημείο που αναφέρεται στην βιωματική σχέση του παιδιού με το δημοτικό τραγούδι της περιοχής του. Αναγνωρίζει πως είναι αδύνατο να εκτελεσθεί κάποιο δημοτικό τραγούδι από ένα παιδί το οποίο δεν θα είχε βιωματική σχέση με αυτό το ρεπερτόριο. Λέει πως είναι προτιμότερο να διδαχθούν τα παιδιά ένα πολύ εύκολο τραγούδι και να το εκτελέσουν σωστά παρά ένα δύσκολο που θα τους οδηγήσει σε μια μέτρια εκτέλεση.

Η οργανική μουσική στο σχολείο είναι μια ακόμα θεματική την οποία πραγματεύεται. Η διδακτική του εμπειρία είναι εμφανής μέσα από τα λεγόμενά του. Το επιβεβαιώνει και ο ίδιος. Προπολεμικά διέτέλεσε δάσκαλος μουσικής στη σχολή μέσης εκπαίδευσης Καβάλας. Στο σχολείο αυτό δημιούργησε ορχήστρα εβδομήντα μουσικών μαθητών και έδωσε δύο συναυλίες στην Καβάλα συνοδεύοντας την παιδική χορωδία της σχολής. Όπως αναφέρει και ο ίδιος αυτή η προσπάθεια έμεινε στην μέση αφού τον πρόλαβε ο πόλεμος. Παρ' όλα αυτά έχει δουλέψει πολύ και αυτόν τον τομέα της μουσικής διδασκαλίας. Στα τεύχη εννιά και δέκα αναλύει ζητήματα διδασκαλίας οργανικής μουσικής μέσα σε μια σχολική τάξη. Ο λόγος του είναι πολύ εμπειριστατωμένος αφού βασίζεται σε ένα είδος σχεδίου μαθήματος. Ξεκινάει από την επιλογή των οργάνων, συνεχίζει με τον τύπο της ορχήστρας και όλα σε σχέση με την ηλικία των μαθητών. Προτείνει είδη οργάνων και τεχνικές που θα μπορούσε ο δάσκαλος να χρησιμοποιήσει στην σχολική τάξη αναφέροντας τα

πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του κάθε οργάνου κατά την διδασκαλία. Ασχολείται διεξοδικά με τα κρουστά και τα πνευστά όπως η φουσαρμόνικα και η φλογέρα. Αφιερώνει μια ολόκληρη σελίδα στο τεύχος 9 για τις φουσαρμόνικες. Προτείνει την γερμανική εταιρία Hohner. Παρουσιάζει τα είδη φουσαρμόνικας που κατασκευάζει η εταιρία αυτή και αναφέρει τους λόγους για τους οποίους αυτό το όργανο ενδείκνυται για την δημιουργία μαθητικής ορχήστρας, επίσης προχωράει και σε μια σύντομη παρουσίαση της τεχνικής της. Στο επόμενο τεύχος ασχολείται κατά τον ίδιο τρόπο με την φλογέρα, μόνο που εδώ κάνει και μια σύντομη αναφορά στο «παραδοσιακό - ποιμενικό» ύφος του οργάνου στην ελληνική ύπαιθρο.

Στην βιβλιογραφική έρευνα που έκανα στα πλαίσια αυτής της διπλωματικής εργασίας δεν κατάφερα να εντοπίσω κάτι που θα μπορούσε να με διαφωτίσει παραπάνω γύρω από το πρόσωπο του Βρετού Παναγή. Το μόνο που βρήκα ήταν ένα πολύ σύντομο βιογραφικό σημείωμα στο λεξικό του Καλογερόπουλου. Βέβαια τα άρθρα του Βρετού γύρω από την μουσική διαπαιδαγώγηση είναι πολύ διαφωτιστικά και μας αποκαλύπτουν μια πολύ ανήσυχη προσωπικότητα. Έναν δάσκαλο με πολύ συστηματική μέθοδο, γνώση και πάνω απ' όλα με μεγάλη διδακτική εμπειρία. Το τελευταίο σκέλος της μελέτης του εκτείνεται σε τέσσερα τεύχη και αφορά την μουσική εκπαίδευση την οποία πρέπει να λάβουν οι δάσκαλοι για να είναι ικανοί να διδάξουν τους μαθητές. Αναγνωρίζει τις αδυναμίες με τις οποίες αποφοιτούν οι σπουδαστές των παιδαγωγικών ακαδημιών, οι οποίοι καλούνται να διδάξουν ένα αντικείμενο το οποίο δεν το κατέχουν στον βαθμό που θα έπρεπε για να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις μιας σχολικής αίθουσας. Συγκεκριμένα τονίζει την ανάγκη δημιουργίας «ορθής αισθητικής αντιλήψεως» στους δασκάλους μέσα από συστηματική ακρόαση και ανάλυση άφθονης κλασικής μουσικής στα πλαίσια των σπουδών τους. Κάνει σαφή διαχωρισμό μεταξύ του εκπαιδευτικού συστήματος που ακολουθούν τα ωδεία και αυτού που θα

έπρεπε να υιοθετούν οι ακαδημίες των δασκάλων λόγω των διαφορετικών αναγκών που καλούνται να καλύψουν. Τονίζει την ανάγκη απόκτησης μουσικής τεχνικής κατάρτισης από τους δασκάλους, οι οποίοι όπως αναφέρει ο Βρετός δεν θα έπρεπε να γίνονται δεκτοί στις παιδαγωγικές ακαδημίες δίχως προαπαιτούμενες μουσικές γνώσεις. Όταν αναφέρεται σε τεχνικές γνώσεις αναφέρει τις εξής:

- α) την ανάγνωση και τη θεωρία,
- β) τη φωνητική καλλιέργεια,
- γ) τη μουσική παιδαγωγική και
- δ) την οργανική μουσική

Αναλύει διεξοδικά στην ύλη του κάθε μαθήματος και προπαντός στην χρησιμότητά του. Προτείνει μουσικά όργανα (κάνει τον διαχωρισμό σε πληκτροφόρα και μη) στα οποία θα μπορούσαν οι υποψήφιοι δάσκαλοι να εκπαιδευτούν γρήγορα και αναλύει τις δυνατότητες και τα πλεονεκτήματα (τιμή, τεχνική δυσκολία) του καθενός.

Περί της μουσικής εκπαίδευσεως των ωδείων

Κλείνοντας αυτήν τη σειρά άρθρων για την μουσική διαπαιδαγώγηση ο Βρετός, προσεγγίζει το ζήτημα της εκπαίδευσεως των μουσικών που αποφοιτούν από τα ωδεία. Συγκεκριμένα ασχολείται με τους πτυχιούχους της ωδικής, τους οποίους χαρακτηρίζει ως δασκάλους των δασκάλων στη μουσική. Αναγνωρίζει τις ελλειπείς γνώσεις τις οποίες λαμβάνουν κατά την διάρκεια των σπουδών τους στο ωδείο. Θεωρεί πως θα πρέπει η ωδική να αποτελεί αυτοτελές αντικείμενο σπουδών και όχι ένα προπαρασκευαστικό στάδιο για την απόκτηση διπλώματος σύνθεσης. Τονίζει επιμόνως την ανάγκη παιδαγωγικής κατάρτισης στους αποφοίτους των ωδείων οι οποίοι

καλούνται να διδάξουν ως επαγγελματίες μετά την λήψη κάποιου τίτλου. Αναφέρει πολύ εύστοχα πως η παιδαγωγική γνώση είναι μόνο ένα μέρος της ανεπάρκειας των ωδείων στην τεχνική και γενική μόρφωση. Συγκεκριμένα για το πτυχίο της ωδικής προτείνει ένα πρόγραμμα σπουδών το οποίο θα καλείται να ακολουθήσει ο σπουδαστής των ωδείων για να μην υπάρχουν φαινόμενα «ασύδοτης ελευθερίας»³³ στον κλάδο αυτό. Για την απόκτηση του τίτλου να διδάσκονται³⁴:

- **Αρμονία.** Όσα συνήθως διδάσκονται για το πτυχίο της αρμονίας συμπληρωμένα με στοιχειώδεις γνώσεις κοντραπούντου, μιμήσεως, φούγκας. Όχι για να μάθη ο σπουδαστής να γράφει φούγγες αλλά για να ξέρει καλά τι είναι αυτό το είδος και να μπορέσει σε δεδομένη περίπτωση να αναλύσει ένα τέτοιο έργο στους μαθητές του.
- **Μορφολογία.** Σαν κύριο μάθημα συμπληρωμένη με στοιχεία γενικής αισθητικής. Να είναι ικανός ο σπουδαστής να αναλύσει ένα έργο, να ξέρει καλά τους παλιούς και νέους τύπους φόρμας, να μπορέσει με τη χρήση του γραμμοφώνου να εισαγάγει τους μαθητές του στην εκτίμηση της μουσικής αρχιτεκτονικής και της σοβαρής τέχνης.
- **Ιστορία.** Μελετημένη σε μεγαλύτερη έκταση και πιο βαθιά απ' ό,τι γίνεται συνήθως.
- **Σολφέζ, πιάνο.** Εκ πρώτης όψεως ανάγνωση, όπως γίνεται για το πτυχίο αρμονίας.
- **Διδασκαλία.** Γνώσεις παιδαγωγικές, γενικές και ειδικές, με εξάσκηση σε πρακτικό διδασκαλείο επί της διδακτικής ύλης των σχολείων όπως την περιγράψαμε σε προηγούμενα άρθρα μας.

³³ Βρετός Παναγής, Η μουσική διαπαιδαγώγηση του παιδιού στο σχολείο, «Μουσική Κίνησης», τεύχος 15, σελ. 7, 1/12/1949.

³⁴ Παραθέτω αυτολεξεί τις προτάσεις του.

- **Μονωδία.** Άσχετα με το αν έχει ή δεν έχει φωνή ο σπουδαστής (πρέπει πάντως να έχει κάποια σχετική φωνή) να υποχρεούται σε διετή τουλάχιστον παρακολούθησι του μαθήματος, γιατί δεν ενοείται να υποχρεώνεται να διδάξη τραγούδι κάποιος που ποτέ δεν το διδάχθηκε ο ίδιος.
- **Οργανολογία.** Σαφή γνώσι του ονόματος, του σχήματος και του ήχου των οργάνων της ορχήστρας, της μπάντας και εν γένει των οργάνων που χρησιμοποιούνται στον τόπο μας.
- **Ελληνικά γράμματα,** ανάλογα με του κλασσικού γυμνασίου, με ιδιαίτερη προσοχή σε ό,τι αφορά την ποίηση³⁵.

Στόχος των βελτιώσεων που προτείνει είναι η δημιουργία δασκάλων μουσικής με γενική και μουσικολογική καλλιέργεια και όχι απλούς εκτελεστές οργάνων οι οποίοι δεν θα μπορούσαν να ανταπεξέλθουν με αξιώσεις στην διδασκαλία³⁶.

Για την μουσική εκπαίδευση των ωδείων δημοσιεύεται στο τεύχος 72 ένα άρθρο του Καζαντζή Αλέξανδρου με τίτλο: «*Το έργο των ωδείων*». Αναλύει τις προϋποθέσεις για την ορθή λειτουργία των ωδείων, το πώς θα επιτευχθεί η απόκτηση επιπέδου μουσικής ακαδημίας και τέλος το ζήτημα του προορισμού των ωδείων. Γεννήθηκε το 1880 στην Αθήνα και πέθανε το 1976. Ξεκίνησε τις μουσικές σπουδές του στο Ωδείο Αθηνών μαθαίνοντας βιολί και συνέχισε στο ωδείο Βρυξελλών. Ήταν αναγνωρισμένος δεξιοτέχνης βιολιστής και

³⁵ Βρετός Παναγής, Η μουσική διαπαιδαγώγησι του παιδιού στο σχολείο, «Μουσική Κίνησις», τεύχος 15, σελ. 7, 1/12/1949.

³⁶ Ο Βρετός δεν είναι ο μόνος που αρθρογραφεί για την μουσική εκπαίδευση και διδασκαλία. Το θέμα αυτό απασχολεί και άλλους αρθρογράφους της «Μουσικής Κινήσεως». Βέβαια σε καμιά περίπτωση τα άρθρα δεν έχουν την συστηματικότητα αυτών του Βρετού. Παρ' όλαυτά είναι πολύ ενδιαφέροντα και με αυτά θα αποκτήσουμε μια πιο σφαιρική άποψη για τις αντιλήψεις που προήγαγε το περιοδικό στο αναγνωστικό κοινό.

μουσικοπαιδαγωγός. Το 1914 διορίστηκε από τον Ελευθέριο Βενιζέλο καθηγητής – διευθυντής και οργανωτής του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης. Εργάστηκε ως μουσικοκριτικός στις εφημερίδες «Νέα» και «Βήμα» και από το 1954 ήταν συστηματικός αρθρογράφος της «Μουσικής Κινήσεως»³⁷.

Ξεκινώντας την τοποθέτησή του ο Καζαντζής περί της λειτουργίας των ωδείων αναφέρεται στο ζήτημα της ισοτιμίας τους με τα Conservatoire της Δύσης. Η αφετηρία των λεγομένων του τοποθετείται προπολεμικά όταν έγινε μια έκτακτη συνεδρίαση στο Υπουργείο Παιδείας³⁸ υπό την προεδρία του τότε διευθυντού των Καλών Τεχνών Κωστή Μπασσιά στην οποία είχαν κληθεί εκπρόσωποι των τριών ωδείων Αθηνών και του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης. Οι συσκέψεις αυτές λόγω του πολέμου που προέκυψε δεν συνεχίστηκαν και η προσπάθεια αυτή έμεινε ημιτελής. Στο άρθρο του ο Καζαντζής αναλύει τα προσόντα τα οποία θα όφειλε κάθε ωδείο να πληροί για να μπορούσε να θεωρηθεί ισότιμο μιας μουσικής ακαδημίας ευρωπαϊκών προδιαγραφών, βάση των σχεδιασμών της προαναφερθείσας επιτροπής.

Βασική προϋπόθεση για την «ισοτιμία» αυτή έπρεπε να ήταν η παροχή «καθολικής μουσικής μόρφωσης». Με αυτόν τον όρο εννοούσαν την δυνατότητα την οποία θα όφειλε αυτό το ίδρυμα να παρέχει κάθε είδους μουσική μόρφωση και ειδικότητα. Συγκεκριμένα

³⁷ Καλογερόπουλος Τάκης, «Το λεξικό της ελληνικής μουσικής», Τόμος Β', σελ. 493 - 494, Γιαλλέλης, Αθήνα 1998.

³⁸ Στο σημείο αυτό προκύπτει ένα πολύ σημαντικό ζήτημα προς έρευνα. Θα πρέπει να διαλευκανθεί κατά πόσο η λειτουργία των ωδείων προπολεμικά ήταν αρμοδιότητα του υπουργείου Παιδείας και όχι του υπουργείου Πολιτισμού που είναι σήμερα. Εάν τότε αρμόδιο υπουργείο ήταν το Παιδείας τότε άλλαξε αυτό και κάτω από ποιές προϋποθέσεις. Επίσης στην περίπτωση που και τότε δεν ήταν αρμόδιο υπουργείο το Παιδείας κάτω από ποιες συνθήκες πήρε αυτήν τη πρωτοβουλία.

αναφέρει πως θα έπρεπε να έχουν την δυνατότητα να διδάσκουν τα εξής:

- Πλήρη διδασκαλία θεωρητικών και μουσικολογικών μαθημάτων.
- Παιδαγωγικά μαθήματα.
- Διδασκαλία όλων των μουσικών οργάνων.
- Φωνητική μουσική όπως μονωδία, χορωδία και μελοδραματική.
- Δραματική τέχνη.
- Βυζαντινή μουσική.
- Γενικότερα οποιοδήποτε μάθημα συναφούς αντικειμένου.

Τονίζεται επίσης η ανάγκη πρόσληψης διδακτικού προσωπικού το οποίο και αυτό θα πληροί κάποιες προϋποθέσεις οι οποίες θα διασφαλίζουν την ποιότητα των σπουδών. Αναφέρει συγκεκριμένα πως πρέπει να εξευρεθούν καθηγητές «κύρους» για όλες τις σχολές και ειδικότητες.

Γνωρίζοντας ο Καζαντζής τα μεγάλα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν τα ωδεία, αφού ο ίδιος όπως προαναφέραμε διετέλεσε διευθυντής του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης για περίπου πενήντα χρόνια, αναγνωρίζει την δυσκολία ευρέσεως ειδικού διδακτικού προσωπικού κατάλληλου για την επάνδρωση των ιδρυμάτων αυτών. Δεν μένει όμως μόνο σ' αυτό κάνει μια σφαιρική ανάλυση των προβλημάτων που θα πρέπει να επιλυθούν ώστε να επιτευχθεί η ομαλή λειτουργία τους. Εκτός από την εύρεση ειδικών δασκάλων για την κάθε ειδικότητα είναι αναγκαία και η εξεύρεση μαθητών με «*..πραγματική επίδοση σε όλους τους τομείς..*»³⁹. Με αυτό εννοούσε πως θα πρέπει να λειτουργούν κανονικά όλες οι τάξεις των ιδρυμάτων και όχι μόνο στα «χαρτιά». Δηλαδή αναγνωρίζει πως υπάρχουν δημοφιλείς τάξεις οργάνων στις οποίες δεν θα εκλείψουν ποτέ οι μαθητές, τέτοιες είναι

³⁹ Καζαντζής Αλέκος, Το έργο των ωδείων, «Μουσική Κίνησης», τεύχος 72, σελ. 5, Οκτώβριος 1954.

π.χ. του πιάνου και του βιολιού. Παρ' όλα αυτά προχωρά σε μια πολύ «προωθημένη» πρόταση με την οποία προσδοκεί την προσέλευση σπουδαστών σε όργανα μη δημοφιλή όπως τα χάλκινα πνευστά. Προτείνει άμεση σύνδεση των σπουδών που παρέχουν τα ωδεία με την αγορά εργασίας. Συγκεκριμένα προτείνει δημιουργία, μέσα στα ωδεία, προπαρασκευαστικού σχολείου στρατιωτικών μουσικών για τους νέους που θέλουν να καταταγούν στις στρατιωτικές μπάντες. Ασκεί έμμεση κριτική στην έλλειψη συμφωνικών ορχηστρών η οποία λειτουργεί σίγουρα αποτρεπτικά για κάποιον που θα ήθελε να ασχοληθεί με όργανα αμιγώς συμφωνικής ορχήστρας όπως π.χ. το όμποε και το φαγκότο. Επίσης το υψηλό κόστος αυτών των οργάνων είναι ένα ακόμα σημαντικό μειονέκτημα.

Είναι πολύ ενδιαφέρουσες οι κτιριακές προδιαγραφές για τις οποίες γίνεται λόγος μέσα στα λεγόμενα του Καζαντζή. Αναγνωρίζει πως για να επιτευχθεί η ομαλή λειτουργία μιας μουσικής ακαδημίας απαιτούνται πολυδάπανες εγκαταστάσεις. Πρώτα απ' όλα είναι απαραίτητες οι ηχομονωμένες αίθουσες στις οποίες θα γίνεται η διδασκαλία των οργάνων. Τονίζει την ανάγκη ύπαρξης αίθουσας συναυλιών στην οποία θα υπάρχει και εκκλησιαστικό όργανο, απαραίτητο όχι μόνο για τις ανάγκες των συναυλιών που θα δίδονται αλλά και για την λειτουργία τάξης εκκλησιαστικού οργάνου. Επίσης προβλέπει εκτός από την προμήθεια των μουσικών οργάνων που θα διδάσκονται και η αγορά «παλαιών» οργάνων όπως *violes de gambe* και *violes d' amour* για την καλύτερη «καθολική μουσική μόρφωση» των σπουδαστών. Τέλος αναφέρει πως δεν θα μπορούσε να λείπει μια μουσική βιβλιοθήκη πλήρως εφοδιασμένη, όχι μόνο με έργα απαραίτητα για την διδασκαλία των οργάνων αλλά και με έργα απαραίτητα για την μουσικολογική εκπαίδευση των σπουδαστών.

Παρατηρούμε πόσο μεγάλη σημασία δίνεται στην «σφαιρική» μόρφωση του μουσικού. Εξαρχής τονίζεται η ανάγκη δημιουργίας

μουσικών με «βαθειά» γνώση του αντικειμένου. Είναι γνωστό πως τα ωδεία από τότε μέχρι τις μέρες μας δεν ακολουθούν κάποιο δομημένο οδηγό σπουδών τον οποίο παρακολουθώντας τον ο σπουδαστής θα μπορεί να αποκτήσει στιβαρή μουσική μόρφωση με ουσιαστικό περιεχόμενο. Αυτό διαφαίνεται μέσα από τα κείμενα που δημοσιεύονται στο περιοδικό. Υπενθυμίζω την θέση που διατύπωσε ο Βρετός σε προηγούμενο τεύχος της «Μουσικής Κινήσεως» για την ελλιπή εκπαίδευση των πτυχιούχων ωδικής: «...Αλλά και σε εκείνους που το ωδείο προετοίμασε ειδικά για το πτυχίο της ωδικής, ποτέ δεν φρόντισε να δώσει παιδαγωγικές γνώσεις, ούτε γενικές ούτε ειδικές...»⁴⁰. Αν και τα δύο άρθρα γραφτήκαν με διαφορά πέντε ετών θα μπορούσαμε να πούμε πως επί της ουσίας πραγματεύονται και τα δύο την ανυπαρξία ενός προγράμματος σπουδών για τα ωδεία. Μάλιστα η αδυναμία έγκειται στην ανύπαρκτη μουσικολογική κατάρτιση η οποία μέχρι σήμερα έχει παραγκωνιστεί από την τεχνική διδασκαλία του οργάνου. Είναι πολύ ενδιαφέρουσα η άποψη της Λαλαούνη Αλεξάνδρας⁴¹ η οποία συγκλίνει με τις προηγούμενες. Παραθέτω αυτούσια τα λόγια της: «...Τα ωδεία μας τι κάνουν; Διδάσκουν μουσική – διάφορα όργανα, θεωρητικά, σύνθεσι, τραγούδι – με μοναδικό σκοπό να δημιουργήσουν επαγγελματίες μουσικούς (διάβαζε δυστυχισμένους ανθρώπους) ή νέους δασκάλους (άλλους δυστυχισμένους βιοπαλαιστές) και όχι ανθρώπους μουσικά μορφωμένους. Ακούτε στις εξετάσεις περίφημες μηχανές: π.χ. πιανίστες ή βιολιστές ή ο,τι άλλο, κι αν μιλήσετε μαζί τους θ' ανακαλύψετε πως δεν πάτησαν ποτέ τους σε μια συμφωνική συναυλία, πως δεν άκουσαν ποτέ τους τον τάδε πιανίστα που πέρασε από τον

⁴⁰ Βρετός Παναγής, Η μουσική διαπαιδαγώγηση του παιδιού στο σχολείο, «Μουσική Κίνησης», τεύχος 15, σελ. 6, 1/12/1949.

⁴¹ Η Λαλαούνη Αλεξάνδρα γεννήθηκε το 1894 στην Αθήνα. Ήταν τραγουδίστρια, παιδαγωγός, δημοσιογράφος και μουσικοκριτικός. Μουσική σπούδασε στο ωδείο Λότνερ και συνέχισε τις σπουδές της στην Βιέννη στο Παρίσι και σε άλλες ευρωπαϊκές πόλεις.

τόπο μας, πως αγνοούν ολότελα την προσωπικότητα, τη ζωή, το πνεύμα, το ύφος του συνθέτη που εκτελούν... σκοπός δεν ήταν να πλουτίσουν το πνεύμα τους ήταν να παίξουν το τάδε γύμνασμα γοργά και χωρίς λάθος... αυτό όμως δεν λέγεται διδασκαλία μουσικής. Καταντάει μάλλον μια καθαρή χειρωνακτική εργασία»⁴².

Η μονομερής και ελλιπής εκπαίδευση που παρείχαν (και παρέχουν μέχρι σήμερα) τα ωδεία είναι ένα ζήτημα που απασχολεί τις στήλες της «Μουσικής Κινήσεως». Χαρακτηριστικό είναι πως οι απόψεις των διαφόρων αρθρογράφων συγκλίνουν σχεδόν απόλυτα από το πρώτο μέχρι το τελευταίο έτος κυκλοφορίας του περιοδικού. Πράγμα το οποίο φανερώνει μια ξεκάθαρη στάση του περιοδικού απέναντι στο ισχύον μουσικό εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας.

Η διδασκαλία της μουσικής απασχολεί πολύ μεγάλο μέρος της ύλης του περιοδικού. Αυτό υποθέτω πως οφείλεται από την μία στο ό,τι το περιοδικό εκδίδεται από ένα από τα μεγάλα ωδεία της εποχής και από την άλλη πολλοί από τους αρθρογράφους είναι δάσκαλοι μουσικής με πολύ μεγάλη διδακτική εμπειρία. Μελετώντας στο σύνολό τους τα άρθρα που αφορούν την μουσική εκπαίδευση παρατηρούμε να δίνεται μεγάλη έμφαση στην μουσική καλλιέργεια. Την μουσική καλλιέργεια ως απαραίτητο εφόδιο για την διάπλαση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας και όχι ως απλής τεχνικής κατάρτισης. Η διάκριση αυτή γίνεται φανερή από την πρώτη ανάγνωση. Θα ήταν πολύ ενδιαφέρον να μελετηθούν οι απόψεις αυτές, οι οποίες διατυπώνονταν πριν περίπου πενήντα χρόνια από μουσικούς με «αυστηρά» κλασική παιδεία, παράλληλα με αυτές που εκπροσωπούν μουσικοί του «ίδιου χώρου» στις μέρες μας. Το προφανές θα ήταν να θεωρήσουμε πως τα λεγόμενα του περιοδικού φαντάζουν πολύ οπισθοδρομικά και παρωχημένα στις μέρες μας, αναλογιζόμενοι την παλαιότητά του και

⁴² Λαλαούνη Αλεξάνδρα, Γύρω απ' την μουσική μας ζωή, «Μουσική Κίνησης», τεύχος 44, σελ. 3 – 4, Ιούνιος 1952.

του προχωρημένου της ηλικίας των περισσότερων αρθρογράφων την περίοδο κυκλοφορίας του εντύπου. Όμως παρ' όλαυτά, έχοντας ο υποφαινόμενος την εμπειρία της μουσικής εκπαίδευσης που παρέχουν τα ωδεία στις μέρες μας, οδηγείται στο συμπέρασμα πως οι «αναγνωρισμένοι δάσκαλοι - καλλιτέχνες» των «μεγάλων» ωδείων της Ελλάδας (οι οποίοι περιοδεύουν τα ωδεία των επαρχιακών πόλεων το χειμώνα και τα «αγροτουριστικά» χωριά το καλοκαίρι παραδίδοντας masterclasses εν είδει αυθεντίας με διόλου ευκαταφρόνητες αμοιβές) εκπροσωπούν και συντηρούν ένα κατεστημένο εκπαιδευτικό σύστημα. Αυτό το σύστημα έχει οδηγήσει πρώτον σε μια στείρα μουσική κατάρτιση απόλυτα μονομερής και δεύτερον σε άναρχη παροχή αδιαβάθμητων πτυχίων σε ανθρώπους ελλιπών επαγγελματικών προσόντων, διατηρώντας έτσι ένα πελατειακό σύστημα και αποσκοπώντας στο όσο το δυνατόν μεγαλύτερο οικονομικό όφελος των ωδείων και των διαφόρων «επιτροπών» που χορηγούν αυτούς τους τίτλους σπουδών.

Αυτή είναι ακριβώς η ειδοποιός διαφορά μεταξύ των δύο εποχών. Η έλλειψη οράματος και γενικότερης μόρφωσης και καλλιέργειας από μέρους των σημερινών δασκάλων σε αντίθεση με αυτά που διατύπωναν οι παλαιότεροι. Βέβαια όλα αυτά πριν μελετηθούν συστηματικά και μεθοδικά παραμένουν σε επίπεδο υποθέσεων και προσωπικών απόψεων χωρίς στερεή επιχειρηματολογία που να αντέχει στον αντίλογο. Το σίγουρο είναι πως μελετώντας τα έντυπα - ντοκουμέντα παλαιότερων εποχών αναπόφευκτα οδηγείται ο κριτικός νους σε συγκρίσεις με το σήμερα και προκύπτουν ερωτήματα τα οποία αναζητούν απαντήσεις.

Κεφάλαιο 3. Η «λαϊκή» μουσική

Η «λαϊκή» μουσική δημιουργία είναι ένα ζήτημα που δεν κατέχει σημαντικό χώρο στην «Μουσική Κίνηση». Τα άρθρα που αφορούν το ζήτημα αυτό είναι πολύ περιορισμένα εάν αναλογισθεί κανείς πως κυκλοφόρησαν 93 τεύχη και το θέμα αυτό εμφανίζεται σε μόλις επτά. Οι αρθρογράφοι που επιμελήθηκαν τα εν λόγω άρθρα είναι οι Σκιαδαρέσης Σπύρος, Σφακιανάκης Κώστας, Λαλαούνη Αλεξάνδρα και Γιατράς Διονύσιος. Η μικρή έκταση του θέματος στο συγκεκριμένο περιοδικό δεν ακυρώνει την σπουδαιότητα των κειμένων αυτών. Η σπουδαιότητά τους εντοπίζεται ακριβώς στην ίδια την ύπαρξή τους σε ένα έντυπο με πολύ ξεκάθαρη μουσική κατεύθυνση προς την λόγια δυτική μουσική δημιουργία. Αναλύοντάς τα παρακάτω, θα ανιχνεύσουμε εύκολα το εγγράμματο πλαίσιο στο οποίο γράφτηκαν, ποιο ήταν το περιεχόμενο και ποιες οι κυρίαρχες ιδεολογικές προεκτάσεις που δίδονταν στην «λαϊκή» μουσική. Τα κείμενα αυτά στο σήμερα λειτουργούν ως ντοκουμέντα. Είναι το μέσον για να προσεγγίσει, να κατανοήσει και να συνθέσει ο σημερινός ερευνητής την σημασία της «λαϊκής» μουσικής δημιουργίας στα πλαίσια της εκάστοτε εγγράμματης κοινωνίας.

Ανοίγοντας το κεφάλαιο του δημοτικού τραγουδιού είναι αναπόφευκτο να τεθεί ταυτόχρονα ο ρόλος της λαογραφίας όχι μόνο στην διαμόρφωσή της ίδιας της «λαϊκής» δημιουργίας αλλά και στην διαμόρφωση της αργότερα επικρατούσας αντίληψης περί του δημοτικού τραγουδιού στον εγγράμματο κόσμο.

Το δημοτικό τραγούδι

Από την γέννησή τους όλα τα έθνη κράτη δημιούργησαν μηχανισμούς που κατασκεύασαν και προώθησαν μια ενιαία «εθνική πολιτιστική ταυτότητα». “Το ιδεολογικό κομμάτι οργανώθηκε από τον κλάδο της λαογραφίας.”⁴³ Οι λαογράφοι ανέλαβαν την συλλογή και συγκέντρωση όλων των «παραδοσιακών» στοιχείων που απαρτίζουν την κουλτούρα του «λαού». Το ενδιαφέρον στράφηκε κυρίως στις προφορικές παραδόσεις της υπαίθρου, γιατί εκεί θεωρούσε η λαογραφία πως θα ανακάλυπτε την «παραδόση» του τόπου «αγνή» και «αυθεντική» όπως μαρτυρούν πολλά λαογραφικά κείμενα.

Οι Έλληνες λαογράφοι επηρεασμένοι και αυτοί από το κίνημα του γερμανικού ρομαντισμού, αντλούσαν από τις προφορικές παραδόσεις όλα τα στοιχεία εκείνα που χρειαζόνταν για να διαμορφώσουν μια ενιαία εθνική ταυτότητα και κουλτούρα, όπως ακριβώς αναφέρεται από την Άλκη Κυριακίδου Νέστορος: «Η γερμανική λαογραφία στάθηκε για τους Έλληνες λόγιους πρότυπο όταν βρέθηκαν κι αυτοί στην ανάγκη να υποστηρίξουν τα δικαιώματα της φυλής τους απέναντι στις κατηγορίες του Fallmerayer».⁴⁴ Η βασική ιδεολογική θέση τους υποστήριζε την καταγωγή των Ελλήνων του νεοσύστατου ελληνικού κράτους από την αρχαία Ελλάδα. Μέλημά τους ήταν η συγκέντρωση στοιχείων από τις προφορικές παραδόσεις της υπαίθρου που θα στήριζαν το ιδεολόγημά τους, «...Οι Έλληνες λόγιοι, σαν άλλοι χρυσοθήρες, αναζητούσαν με ζήλο τα ψήγματα του ένδοξου παρελθόντος. Η ζωή του σύγχρονου ελληνικού λαού είχε σημασία και ήταν άξια να μελετηθεί μόνο στην περίπτωση που κάτι θύμιζε από την αρχαιότητα».⁴⁵ Φυσικά η συλλογή,

⁴³ Herzfeld M. *Πάλι δικά μας. Λαογραφία, ιδεολογία και η διαμόρφωση της σύγχρονης Ελλάδας*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2002, σελ.37

⁴⁴ Κυριακίδου-Νέστορος Α. *Η θεωρία της ελληνικής λαογραφίας, Κριτική ανάλυση*, Εταιρία σπουδών νεοελληνικού πολιτισμού και γενικής παιδείας, Αθήνα 2001 σελ.24

⁴⁵ *Ibid.*, σ. 25.

η επεξεργασία, η ταξινόμηση και η προβολή, ήταν επιλεκτικές, αφού αν δεν ήταν θα γίνονταν εμφανή πολλά στοιχεία ετερότητας, τα οποία αγνοήθηκαν ή αποσιωπήθηκαν από τους ερευνητές - λαογράφους, «...Ο επιλεκτικός χαρακτήρας της ερευνάς τους ήταν ένα καθιερωμένο γνώρισμα».⁴⁶ Επίσης σε πολλές περιπτώσεις με σκοπό να αποδείξουν την πρωταρχική τους θέση, επινόησαν τα στοιχεία τα οποία μέσα από την εκπαίδευση⁴⁷ και την συστηματική έμμεση επιβολή του ηγεμονικού λόγου, που διατύπωνε το επίσημο κράτος, έγιναν «παράδοση» και αποδεκτά από μεγάλο μέρος του πληθυσμού.⁴⁸

Τα προαναφερθέντα μπορούν εύκολα να ανιχνευτούν μέσα στα κείμενα που φιλοξενεί η «Μουσική Κίνηση». Παραθέτω ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα από άρθρο της Λαλαούνη Αλεξάνδρας στο οποίο γίνεται εμφανές το εθνοκεντρικό περιεχόμενο που δίδεται στο δημοτικό τραγούδι από τους λόγιους μουσικούς της εποχής: «...*Το κλέφτικο, το δημοτικό τραγούδι, συνέχιζε την Ελληνική παράδοσι, έτσι όπως την είχε παραλάβει, συγκροτήσει κι αναπτύξει το Βυζάντιο με τους μεγαλόπρεπους θρησκευτικούς του ύμνους και τ' ακριτικά τραγούδια του. Ήταν μια τέχνη λαϊκή, αυθόρμητη, ολόδροση και φλογερή συνάμα... είναι αναμφισβήτητο, πως το Βυζάντιο με τη μουσική του, τόσο τη θρησκευτική, όσο και την εγκόσμια, γεφυρώνει το αρχαϊκό τραγούδι με το δημοτικό, το κλέφτικο τραγούδι, συνεχίζοντας έτσι αδιάσπαστα την αρχαία Ελληνική παράδοσι*»⁴⁹. Είναι φανερό πως ολόκληρη η

⁴⁶ Herzfeld M, ο.π., σ. 21.

⁴⁷ «...Δεν υπάρχει αμφιβολία πως οι λαογράφοι άσκησαν όντως κάποια επιρροή στο περιεχόμενο των σχολικών εγχειριδίων.» *Ibid.*, σ. 25.

⁴⁸ «...Για να πειστεί ο λαός, ότι ακόμη και οι απεχθέστερες απαιτήσεις του κράτους είναι, στην ουσία, δικές του απαιτήσεις, δεν αρκεί ο λαογράφος να ανακαλύψει την ψυχή του λαού, χρειάζεται και να την χειραγωγήσει, να την εκπαιδεύσει.» Κυριακίδου-Νέστορος Α., ο.π., σ. 31-32.

⁴⁹ Λαλαούνη Αλεξάνδρα, Ο Έλληνας τραγουδιστής, «Μουσική Κίνησης», τεύχος 72, σελ. 1, Οκτώβριος 1954.

εθνοκεντρική ιδεολογία, την οποία διατύπωσαν οι λαογράφοι περί της καταγωγής του σημερινού δημοτικού τραγουδιού από την αρχαία Ελλάδα συνοψίζεται στα λεγόμενα της Λαλαούνη Αλεξάνδρας. Το δημοτικό τραγούδι παρέμεινε αναλλοίωτο μέσα στο πέρασμα των αιώνων βάση του άρθρου. Μέσα από τα άρθρα του περιοδικού γίνεται λόγος κυρίως για το περιεχόμενο που του δίνεται και όχι για το ίδιο αυτό κάθε αυτό το τραγούδι. Τονίζονται τα χαρακτηριστικά αυτά που μπορούν να στηρίξουν τις θεωρίες που ανέπτυξε η ελληνική λαογραφία από την ίδρυση του έθνους κράτους. Βέβαια στο σημείο αυτό πρέπει να κάνουμε ξεκάθαρο πως αυτό το εγγράμματο κοινό το οποίο ασχολήθηκε με το δημοτικό τραγούδι πιθανά δεν ήρθε ποτέ σε άμεση επαφή στον τόπο γέννησής του. Η μελέτη των εγγράμματων περιοριζόταν στις συλλογές που εκδόθηκαν σε βιβλία την εποχή εκείνη από τους λαογράφους. Το περιοδικό αναμφισβήτητα εκπροσωπεί την άποψη της «εγγράμματης» κοινωνίας της εποχής. Αυτή η κοινωνική τάξη, λόγω της τάσης της προς τον δυτικό κόσμο από τις αρχές ακόμα της συστάσεως του ελληνικού κράτους, προσπαθεί να συνδέσει την σημερινή πραγματικότητά της άμεσα με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό και κατ' επέκταση με την βυζαντινή παράδοση με στόχο την αποσιώπηση του οθωμανικού παρελθόντος και την αναγνώριση - αποδοχή της από την Ευρώπη⁵⁰. Θα μπορούσαμε να πούμε πως αυτή η τάση είχε ξεπεραστεί προ πολλού αφού τα κείμενα αυτά γραφτήκαν το 1954, όταν είχαν ήδη προηγηθεί δύο παγκόσμιοι πόλεμοι και ένας εμφύλιος. Όμως παρ' αυτά προκύπτει πως η προηγούμενη γενιά που γεννήθηκε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα κουβαλάει ολόκληρη αυτήν την «ιδεολογική παράδοση» ακόμα, γι' αυτό άλλωστε τα κείμενα που φιλοξενούνται πάνω στο

⁵⁰ Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει μέσα από απόψεις λογίων της εποχής, φέρνω ως παράδειγμα αυτές που διατύπωσε ο Ρόδιος σε συνέντευξη του στον Χατζηαποστόλου τμήμα της οποίας παρέθεσα αυτούσιο σε παραπάνω κεφάλαιο. Χατζηαποστόλου Αντώνης, Συνθέτες της παλιάς Αθήνας, «Μουσική Κίνησης», τεύχος 2, σ. 12, 15/5/1949.

ζήτημα αυτό αποπνέουν έναν βαθύ συντηρητισμό τον οποίο τοποθετώ στην προχωρημένη ηλικία των αρθρογράφων.

Στο τεύχος 62 η Λαλαούνη Αλεξάνδρα δημοσιεύει ένα άρθρο με τίτλο: «Ο θάνατος του δημοτικού τραγουδιού». Από τον τίτλο προδιαθέτει τον αναγνώστη για τις απόψεις που θα διατυπωθούν στην συνέχεια. Είναι πολύ χαρακτηριστικό το παρακάτω απόσπασμα από το συγκεκριμένο άρθρο. «...Κάθε φορά που ανοίγοντας το ραδιόφωνό μου ακούω ν' αναγγέλλουν «Δημοτικά τραγούδια από το συγκρότημα τάδε», η τύχη νάχη αρχίσει κιόλας η εκπομπή, το κλείνω στη στιγμή. Μου είναι αδύνατο να υποφέρω αυτά τα λαρυγγώδη ξεφωνητά, αυτά τα βάνουσα «τσακίσματα» της φωνής, που συνοδεύονται με τον «ορυμαγδόν» των τάχα λαϊκών μουσικών... Είναι τρομερό να λέω πως απεχθάνουμαι τα δημοτικά μας τραγούδια ; Μα σπεύδω να δηλώσω ευθύς εξ αρχής, ότι δεν είναι τα δημοτικά τραγούδια μας που δεν μπορώ ν' ανεχθώ, αλλά τον ΤΡΟΠΟ που εκτελούνται, τρόπο που σκοτώνει αυτά τα αριστουργήματα της λαϊκής εμπνεύσεως, αυτούς τους θησαυρούς της πατρίδας μας και που τα κάνει αντιπαθητικά στους περισσότερους - ίσως σ' όλους - ακροατές...»⁵¹ Στο σημείο αυτό προκύπτει το πολύ ενδιαφέρον ζήτημα της ανύπαρκτης βιωματικής σχέσης που είχαν οι εγγράμματοι με το προφορικό υλικό της «λαϊκής » παράδοσης. Μπορούμε να μελετήσουμε μέσα από αυτά τα κείμενα τον τρόπο που ο εγγράμματος κόσμος διαχειριζόταν και διατύπωνε λόγο και άποψη για ένα υλικό το οποίο «γνώρισε» και μελέτησε μέσα από την βιβλιογραφία. Διαβάζοντας τα κείμενα της Λαλαούνη παρατηρούμε πως προσεγγίζει το δημοτικό τραγούδι αποκομμένο από το κοινωνικό του πλαίσιο. Τέτοιες πρακτικές «έρευνας» είχαν αναπτύξει οι λαογράφοι, μόνο που στην συγκεκριμένη περίπτωση η αρθρογράφος πάει ένα βήμα παρακάτω υποβαθμίζοντας τους ίδιους τους φορείς της παράδοσης

⁵¹ Λαλαούνη Αλεξάνδρα, Ο θάνατος του δημοτικού τραγουδιού, «Μουσική Κίνησης», τεύχος 62, σελ. 1, Δεκέμβριος 1953.

αυτής. Χαρακτηριστικά αναφέρει στο σημείο που πραγματεύεται την εκτέλεση δημοτικών τραγουδιών από «λαϊκά» συγκροτήματα τα εξής :
«...Όπως κι εγώ, έτσι κι όλοι οι άλλοι, οι απλοί και αγνοί άνθρωποι του λαού, δεν μπορούν ν' ανεχθούν τον βάνουσο και βάρβαρο τρόπο που εκτελούνται από τους βάρβαρους και ακαλλιέργητους «λαϊκούς» τραγουδιστές... να σταματήσουν, πρώτ' απ' όλα τα λαϊκά αυτά συγκροτήματα που μας ξεκουφαίνουν... επομένως ν' αφήσουμε τους λαϊκούς τραγουδιστές και τραγουδίστριες να τραγουδούν στο σπίτι τους, στα χωριά τους, στα γλέντια τους και να εμπιστευτούμε την ερμηνεία του Δημοτικού Τραγουδιού μας στους μορφωμένους καλλιτέχνες μας που οι τόσοι καθηγητές τραγουδιού των Ωδείων πάσης Ελλάδος, αν θέλουν νάναι άξιοι της αποστολής τους, να διδάξουν κατάλληλα»⁵² . Μη μπορώντας να κατανοήσει ακούσια ή εκούσια το πολιτισμικό και κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο η λαϊκή μουσική δημιουργία γεννάται και επιτελείται, αδυνατεί να κατανοήσει όλες τις συνισταμένες και τα συμφραζόμενα τα οποία συναποτελούν και συνοδεύουν το λαϊκό μουσικό φαινόμενο. Όλα αυτά σε συνδυασμό με τις ιδεολογικές απόψεις περί αμόρφωτων ακαλλιέργητων και βάρβαρων «λαϊκών» μουσικών οδηγούν στο παράδοξο γεγονός από τη μια της απαξίωσης των τελευταίων και συνάμα της εξιδανίκευσης της μουσικής παραγωγής τους από την άλλη.

Μελετώντας αποκομμένα το δημοτικό τραγούδι από το κοινωνικό του πλαίσιο οδηγούνται οι μουσικολόγοι τις εποχής σε επιλεκτική προβολή διαφόρων χαρακτηριστικών της «λαϊκής» δημιουργίας στοχεύοντας στην σύνδεση του σημερινού δημοτικού τραγουδιού με την αρχαιοελληνική και βυζαντινή μουσική παράδοση. Βασικό τεκμήριό τους η ύπαρξη διαστηματικών σχέσεων μεταξύ των μουσικών τρόπων που χρησιμοποιούνταν στην αρχαία Ελλάδα με τους ήχους της εκκλησιαστικής μουσικής και των «λαϊκών» μουσικών δρόμων. Ακριβώς

⁵² *Ibid* σελ. 1 – 2.

αυτό αναφέρει και ο Σκιαδαρέσης Σπύρος «...Στις μελωδίες βλέπουμε έκδηλη την επιβίωση των αρχαίων ελληνικών τρόπων (κυρίως του υποδώριου, του φρύγιου, του υποφρύγιου ή του λύδιου) και προπάντων των Βυζαντινών ήχων (κλιμάκων), πράγμα που εδραιώνει τη βεβαιότητά μας ότι η μουσική των δημοτικών μας τραγουδιών είναι επί το πλείστον η φυσική συνέχιση της βυζαντινής μουσικής»⁵³.

Ο Σκιαδαρέσης Σπύρος γεννήθηκε στο Αργοστόλι το 1904 και πέθανε το 1967. Ήταν μουσικός, μουσικολόγος και λογοτέχνης. Μαθήτευσε δίπλα στους Λάβδα Νικόλαο και Λαυράγκα Διονύσιο. Διδάχτηκε ανώτερα θεωρητικά και μαντολίνο στο ωδείο Αθηναϊκής Μαντολινάτας. Επίσης σπούδασε μουσικολογία, σύνθεση και ενορχήστρωση στρατιωτικής μουσικής στην Ecole Normale de Musique του Παρισιού με δασκάλους τη N. Boulanger και τον P. Dupont. Διετέλεσε καθηγητής στην μέση εκπαίδευση για σχεδόν τριάντα χρόνια. Συνεργάστηκε με το Ε.Ι.Ρ. και το εθνικό θέατρο⁵⁴. Στην «Μουσική Κίνηση» αρθρογραφεί πάνω σε μουσικολογικά ζητήματα όπως για την μουσική στην αρχαία Ελλάδα και για την χρήση μουσικών οργάνων στις χριστιανικές τελετές αλλά και σε βιογραφίες συνθετών. Επίσης κάνει βιβλιοπαρουσίαση στην τρέχουσα μουσικολογική βιβλιογραφία. Στο τεύχος 57 δημοσιεύει ένα άρθρο με τίτλο: «Το δημοτικό μας τραγούδι». Ταξινομεί τα ελληνικά δημοτικά τραγούδια σε δυο μεγάλες κατηγορίες: α) Τα αφηγηματικά και β) τα συναισθηματικά. Η κατηγοριοποίηση αυτή βασίζεται στην θεματολογία των τραγουδιών. Στην πρώτη εντάσσονται αυτά που περιέχουν ιστορικά γεγονότα, θρύλους και παραδόσεις τα οποία χωρίζει επίσης στις εξής υποκατηγορίες: 1) Τα ακριτικά, 2) τις παραλογές και 3) τα κλέφτικα. Στην δεύτερη κατηγορία χωρίζει τα τραγούδια σε 1) της αγάπης, 2) γαμήλια, 3) νανουρίσματα και 4) της

⁵³Σκιαδαρέσης Σπύρος, Το δημοτικό μας τραγούδι, «Μουσική Κίνησης», τεύχος 57, σελ. 2, Ιούλιος 1953.

⁵⁴ Καλογερόπουλος Τάκης, «Το λεξικό της ελληνικής μουσικής», Τόμος Ε', σελ. 425 - 426, Γιαλλέλης, Αθήνα 1998.

ξενιτιάς. Η κατηγοριοποίηση του δεν καταθέτει τίποτα καινοτόμο στις μέχρι πρότινος κατηγοριοποιήσεις στις οποίες είχαν προβεί οι λαογράφοι. Επίσης στα λεγόμενά του εμφανίζεται το εξής παράδοξο: Από την μία αναγνωρίζει πως δεν μπορούμε να είμαστε βέβαιοι για την ταύτιση των ρυθμών των σημερινών δημοτικών τραγουδιών με τους αρχαίους ελληνικούς ρυθμούς και από την άλλη όμως βλέπει έκδηλη την επιβίωση των αρχαίων ελληνικών τρόπων αφού ταυτίζει τους αρχαίους ελληνικούς τρόπους με τους ήχους της εκκλησιαστικής μουσικής και τους λαϊκούς δρόμους, πράγμα το οποίο αναφέραμε και παραπάνω. Μάλιστα ασκεί κριτική στους λαογράφους που όπως λέει διατυπώνουν αυθαίρετες γνώμες που υποστηρίζουν με φανατισμό ότι οι αρχαίοι ρυθμοί έχουν διασωθεί αυτούσιοι στα δημοτικά τραγούδια. Αν και αναγνωρίζουμε μέσα από τα λεγόμενά του την τάση για αποστασιοποίηση από τις μέχρι πρότινος εθνοκεντρικές θεωρίες που διατύπωναν οι λαογράφοι, παρ' όλα αυτά στην αναφορά του για το χορευτικό ρεπερτόριο εμμένει στους λεγόμενους πανελλήνιους παραδοσιακούς χορούς. Στην οργανολογική προσέγγιση του θέματος αναφέρει εκτός από τα όργανα της ηπειρώτικης ζυγιάς (κλαρίνο, βιολί, λαούτο) και όργανα όπως το κανονάκι το ούτι αλλά και το μπουζούκι. Κλείνοντας το άρθρο του, αναστοχάζεται ο αρθρογράφος για το κατά πόσο η ελληνική δημοτική παράδοση δέχτηκε επιδράσεις από τη λαϊκή μουσική των γειτονικών της ανατολικών βαλκανικών ή σλαβικών λαών. Μη έχοντας επαρκή στοιχεία πάνω στο ζήτημα αυτό αναφέρει πως με βάση τις μέχρι στιγμής συγκριτικές μελέτες που γίνανε προκύπτει το συμπέρασμα πως η Βυζαντινή μουσική παράδοση (δεν αποσαφηνίζει εάν εννοεί την ορθόδοξη εκκλησιαστική μουσική, η οποία εσφαλμένα συνήθως ονομάζεται βυζαντινή μουσική, ή γενικότερα τις μουσικές παραδόσεις που εμφανίζονται κατά την περίοδο της Βυζαντινής αυτοκρατορίας) επέδρασε βαθιά στην λαϊκή μουσική των γειτονικών λαών. Κλείνοντας το κεφάλαιο του δημοτικού τραγουδιού και έχοντας προσεγγίσει το ζήτημα αυτό μέσα από τα άρθρα του περιοδικού

επανερχόμαστε στην αρχική μας θέση που έλεγε πως η λαογραφία διαμόρφωσε την επικρατούσα αντίληψη περί του δημοτικού τραγουδιού στον εγγράμματο κόσμο, αντίληψη που ακόμα και μέχρι της μέρες μας δεν έχει ξεπεραστεί και αναπαράγει ηγεμονικό λόγο.

Το «λαϊκό» τραγούδι

Ο όρος «λαϊκό» είναι προβληματικός διότι είναι ασαφής και επιδέχεται πολλές διαφορετικές ερμηνείες. Έχουν διατυπωθεί πολλές θεωρίες για το τι ορίζεται ως «λαϊκή» μια μουσική. Σε καμιά περίπτωση όμως δεν θα μπορούσαμε να δώσουμε έναν ορισμό ο οποίος θα αποσαφηνίζει επαρκώς και θα προσδιορίζει τα χαρακτηριστικά ενός «λαϊκού» ή μη τραγουδιού. Παρ' όλαυτά χάριν ευκολίας θα υιοθετήσω αυτόν τον όρο για να χαρακτηρίσω την αστική μουσική δημιουργία και να την διαχωρίσω από την μουσική δημιουργία της υπαίθρου που χαρακτηρίζεται ως δημοτική. Στην «Μουσική Κίνηση» χρησιμοποιείται κατά τον ίδιο τρόπο. Κατά κανόνα ταυτίζεται με το αστικό «λαϊκό» τραγούδι στο οποίο δίνεται η ονομασία σερέτικο ή ρεμπέτικο. Βέβαια σε κάποιες περιπτώσεις χρησιμοποιείται και στο δημοτικό τραγούδι για να τονιστεί όχι μόνο η ταξική του καταγωγή αλλά και η προφορική του υπόσταση⁵⁵.

Οι περισσότερες αναφορές που γίνονται στο αστικό «λαϊκό» τραγούδι είναι υποτιμητικές προς αυτό. Προβάλλεται ως ένα ευτελές μουσικό ιδίωμα μέσα στο οποίο εντάσσονται το ρεμπέτικο, ο αμανές και σε κάποιες ακραίες περιπτώσεις το «ελαφρό» τραγούδι. Είναι χαρακτηριστική η περίπτωση του Χαλιάσα Ιακώβου που συνέταξε ένα άρθρο πολεμικής κατά του ρεμπέτικου στο τεύχος 28, το οποίο ξεκινάει ως εξής: «...Ένα ζήτημα που πρέπει σήμερα να μας απασχολήσει είναι η κατάπτωση του γνήσιου μουσικού ενστίκτου του Ελληνικού λαού απ' την καταστρεπτική επίδραση του ρεμπέτικου, και αμανέ και της μουσικής της τζάζ..»⁵⁶ Παρ' όλαυτά δεν θα μπορούσαμε να αναγνωρίσουμε κάποια παγιωμένη ιδεολογική θέση του περιοδικού απέναντι στο αστικό

⁵⁵ Εννοώ πως γίνεται χρήση του όρου κατά τρόπο έτσι ώστε να διαχωριστεί από την λόγια μουσική δημιουργία και να τονιστεί ο προφορικός χαρακτήρας της.

⁵⁶ Χαλιάσας Ιακώβος, Προσοχή στο δημοτικό τραγούδι!, «Μουσική Κίνησης», τεύχος 28, σελ. 6, Φεβρουάριος 1951.

λαϊκό τραγούδι αφού δεν υπάρχει καμία συστηματική προσέγγιση του θέματος. Οι αναφορές αυτές εκφράζουν τις προσωπικές πεποιθήσεις του κάθε αρθρογράφου και όπου θεώρησα σκόπιμο τις ενέταξα στο κείμενο. Στο κεφάλαιο αυτό θα προσεγγίσουμε αυτό το θέμα με βάση τρία άρθρα που γραφτήκαν αμιγώς για την αστική «λαϊκή» δημιουργία, τα οποία αν και καταλαμβάνουν ένα πολύ μικρό μέρος σε ολόκληρο το πλήθος των άρθρων είναι πολύ χαρακτηριστικά. Λέγοντας χαρακτηριστικά εννοώ πως διαβάζοντάς τα, παρατηρούμε να εκφράζουν όχι μόνο ακραία αντίθετες απόψεις γύρω από το ζήτημα του ρεμπέτικου αλλά και το ένα, να «φωτογραφίζει» το άλλο για τις απόψεις που διατυπώνει. Πάνω σ' αυτό το «παράδοξο» φαινόμενο βασίζω και την παραπάνω θέση μου που λέει πως το περιοδικό δεν υιοθέτησε μία παγιωμένη στάση απέναντι σ' αυτό το είδος τραγουδιού.

«Το λαϊκό τραγούδι» είναι μια σύντομη σειρά δύο εκτενέστατων άρθρων του Γιατρά Διονυσίου που πραγματεύονται το ρεμπέτικο τραγούδι όχι μόνο ως μουσική αλλά και ως κοινωνικό φαινόμενο το οποίο καλύπτει τις ανάγκες της κοινωνίας. Μέσα από τα άρθρα του θέτει ζητήματα λογοκρισίας, ηθικολογίας και μουσικολογίας. Εξαρχής αναγνωρίζουμε τον αυστηρά δομημένο και τεκμηριωμένο λόγο του Γιατρά. Ο Γιατράς γεννήθηκε το 1908 στην Αλεξάνδρεια και υπήρξε διακεκριμένος μουσικολόγος, μουσικοκριτικός, πιανίστας, συνθέτης και θεατρολόγος. Διδάχτηκε μουσική από τον Φ. Οικονομίδη και τον Σφακιανάκη Κ. Δι' αλληλογραφίας μαθήτευσε με τους πανεπιστημιακούς Ζύλ Μουκέ, Ζαν Ντερέ, Αλμπέρ Μπερτελέν, Αντόν Μπορσάρ κ.α. Διετέλεσε γενικός γραμματέας και πρόεδρος στην Ένωση Ελλήνων Θεατρικών και Μουσικών Κριτικών. Μέλος του Ελληνικού Κέντρου του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου καθώς και της Εθνικής Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών⁵⁷. Ξεκινάει την προσέγγισή του αναγνωρίζοντας πως το

⁵⁷ Καλογερόπουλος Τάκης, «Το λεξικό της ελληνικής μουσικής», Τόμος Α', σελ. 493 - 494, Γιαλλέλης, Αθήνα 1998.

ρεμπέτικο τραγούδι κερδίζει συνεχώς έδαφος εκτοπίζοντας το δημοτικό τραγούδι ή το παλιό «ελαφρό». Επίσης παρατηρεί πως τείνει να «εισχωρήσει» ακόμη και στην λόγια ελληνική δημιουργία στην οποία μέχρι τότε επικρατούσε το «δημοτικό μοτίβο»⁵⁸. Βλέπουμε έναν άνθρωπο που αφουγκράζεται και παρατηρεί την κοινωνία η οποία διαμορφώνει τις εξελίξεις με τις επιλογές τις. Ασκήει κριτική στην πολεμική και στην λογοκρισία εναντίον του ρεμπέτικου. Θεωρεί πως τέτοιου είδους επιθέσεις σε μεγάλο βαθμό ενέχουν εργασιακές συγκρούσεις και οικονομικά συμφέροντα και δεν αφορούν την καλλιτεχνική υπόσταση της μουσικής. Δεν στέκεται όμως σ' αυτό και προχωράει σε κριτική και ανάλυση των επιχειρημάτων των πολέμιων του ρεμπέτικου. Αντικρούει τις επιθέσεις που γίνονται εν ονόματι της ηθικής θέτοντας και απαντώντας ταυτόχρονα το ερώτημα εάν αφορούν το μουσικό ή το ποιητικό μέρος. Η κατηγορία που του προσάπτουν ως άσεμνο αναφέρει πως θα πρέπει να βαραίνει τους «στιχοπλόκους» και όχι τους μουσουργούς. Βέβαια ο συλλογισμός του αυτός δεν είναι τόσο απλοϊκός όσο φαίνεται. Χειρίζεται την επιχειρηματολογία του με τρόπο που δύσκολα επιδέχεται αντίλογο. Παραθέτω αυτολεξεί ένα τμήμα από τα λεγόμενά του: *«...Στις επιθέσεις κατά του ρεμπέτικου τραγουδιού παρατηρούμε τούτο το περίεργο: ότι ενώ ο κυριότερος στόχος – συχνά μοναδικός είναι το λογοτεχνικό μέρος του τραγουδιού το οποίον καταγγέλλεται ως άσεμνο, οι επιθέσεις αυτές δεν ξεκινούν από τους λογοτεχνικούς αλλά από τους μουσικούς κύκλους... γιατί ποτέ δεν μπορούν ν' αναλάβουν μια σταυροφορία κατά του άσεμνου οι λογοτέχνες όταν γνωρίζουν ότι ποτέ σχεδόν δεν έλειψε αυτό από την λογοτεχνία. Το άσεμνο δεν είναι απαραίτητως κακό...»*⁵⁹. Στο σημείο αυτό διαφαίνεται μια σύγκριση μεταξύ λογοτεχνών και μουσικών. Πολλές φορές ο υποφαινόμενος αντιλαμβάνεται μια εμμονή των

⁵⁸ Γιατράς Διονύσιος, Το «λαϊκό» τραγούδι, «Μουσική Κίνησης», τεύχος 82, σελ. 11, Αύγουστος 1955.

⁵⁹ *Ibid* σελ. 11 – 12.

μουσικών με την κατάκτηση της τεχνικής στην τέχνη της μουσικής, παραμελώντας έτσι την «ποιοτική» διάσταση της τέχνης η οποία είναι και η ουσία του πράγματος. Αντιλαμβάνομαι πως και ο αρθρογράφος εντοπίζει κάτι αντίστοιχο και γι' αυτό προβαίνει σε συγκρίσεις. Κάτι τέτοιο σίγουρα συμβαίνει και στις άλλες τέχνες αλλά πιθανά όχι στο βαθμό που υφίσταται μέσα στον κύκλο των μουσικών. Πιθανά η συστηματική ενασχόληση με το θέατρο και την κριτική έκανε τον αρθρογράφο να αντιλαμβάνεται την οικουμενικότητα της τέχνης. Κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει με την πλειονότητα των μουσικών οι οποίοι «παγιδεύτηκαν» στα στενά πνευματικά όρια που τους καλλιέργησε η μακροχρόνια και στείρα μελέτη της τεχνικής του οργάνου.

Ο Γιατράς εκφράζει την άποψή του με πολύ έξυπνο τρόπο. Μιλάει εξ ονόματος των λογοτεχνών με στόχο να κεντρίσει την σκέψη του αναγνώστη αναγκάζοντάς τον να προβεί σε συγκρίσεις των μεν λογοτεχνών με τους μουσικούς. Κατά τον ίδιο τρόπο ασκεί κριτική στην λογοκρισία την οποία αποζητούσαν οι μουσικοί κύκλοι της εποχής. Παραθέτω αυτολεξεί τμήμα του άρθρου: «...*Επί πλέον, οι λογοτέχνες γνωρίζουν πόσο επικίνδυνο είναι να ζητήται, και μάλιστα από τους ίδιους τους λογοτέχνες και καλλιτέχνες, η επέμβαση της πολιτείας σε ζητήματα πνευματικά και καλλιτεχνικά. Μια σταυροφορία κατά του άσεμνου θα μας οδηγούσε πολύ μακριά και είναι αδύνατο να προβλέψωμε τις συνέπειές της...*»⁶⁰. Είναι φανερό η αντίδρασή του απέναντι στην λογοκρισία. Μπορεί να μην εκφράζει προτίμηση προς το ρεμπέτικο αλλά από την άλλη του αναγνωρίζει το δικαίωμα της ύπαρξης του μέσα στην κοινωνία. Αντιλαμβάνεται το «λαϊκό» τραγούδι ως μέσο έκφρασης της κοινωνίας. Κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει στην περίπτωση του Χαλιάσα Ιακώβου την οποία θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε ως την πιο «ακραία» έκφραση πολεμικής όχι μόνο του ρεμπέτικου αλλά κάθε είδους δημιουργία που απευθύνεται στο ευρύ κοινό. Προτείνει

⁶⁰ *Ibidem.*

μέτρα λογοκρισίας και απαγόρευσης που αφορούν γενικότερα την μουσική παραγωγή. Συγκεκριμένα αναφέρει: «...Το κράτος στην περίπτωση αυτή πρέπει να λάβει ορισμένα μέτρα εντελώς στοιχειώδη που είναι: 1) η πλήρης απαγόρευσης των ρεμπέτικων, τουλάχιστον εκείνων που βρίσκονται σε καταφανή αντίθεση με το αίσθημα του Ελληνικού λαού 2) η χαλιναγώγηση της μουσικής ασυδοσίας των περισσότερο ελαφρών συνθετών – που είναι μουσικά αμόρφωτοι – με τη σύσταση ειδικής επιτροπής που θα ελέγχει κάθε ελαφρό τραγούδι όταν πρόκειται να τυπωθή ή να παιχθή και 3) η αξιολόγηση των Ελληνικών συμφωνικών έργων (των καλύτερων) με τη δισκογράφηση και συχνή εκτέλεσή τους από το ραδιοσταθμό»⁶¹. Έχοντας υπόψη το άρθρο του Χαλιάσα το οποίο δημοσιεύτηκε τέσσερα χρόνια πριν από αυτό του Γιατρά παρατηρούμε πως «φωτογραφίζεται» από τον Γιατρά. Είναι πολύ ενδιαφέρουσα αυτή η συνύπαρξη των δυο αντίθετων απόψεων στο ίδιο έντυπο. Το φαινόμενο αυτό είναι μια ακόμη ένδειξη πως η «Μουσική Κίνηση» δεν διατηρούσε μια επίσημη στάση απέναντι στο ρεμπέτικο.

Αν και ο Γιατράς αντικρούει κάθε «τυφλή» επίθεση προς το ρεμπέτικο σε καμιά περίπτωση όμως δεν το εξιδανικεύει. Η προσέγγισή του προδίδει συστηματική μελέτη του θέματος. Έτσι ασκεί κριτική και στο ίδιο το ρεμπέτικο στοχεύοντας στο ποιητικό κομμάτι του τραγουδιού. Αναφέρει τα εξής: «...Η σύγχρονη ποίηση έχει χάσει κάθε επαφή με το ευρύ κοινό και αφού ο σύγχρονος ποιητής δεν γράφει λαϊκά ποιήματα ποιότητας – και λαϊκό ποίημα ακόμη και την Ξανθούλα του Σολωμού – μοιραία ο σύγχρονος μουσουργός που θέλει να μιλήσει στα πλήθη θα προσφύγει σε στιχουργικά κατασκευάσματα της κατωτάτης ποιότητας αλλά οπωσδήποτε προσιτά στο ευρύ κοινό. Το πρώτο συνεπώς βήμα προς την κατάπτωση του λαϊκού τραγουδιού έγινε με την

⁶¹ Χαλιάσας Ιάκωβος, ο. π.

αποξένωση του πραγματικού ποιητή από το ευρύ κοινό...»⁶². Τα λεγόμενά του αποδεικνύουν πως αντιλαμβάνονταν το ρεμπέτικο και κατ' επέκταση την μουσική ως έναν «καθρέπτη» της κοινωνίας, ο οποίος αντανακλά τις αλλαγές στα κοινωνικά δεδομένα.

Η μελέτη αυτή προχωρά και σε συγκεκριμένη εννοιολόγηση και ορισμό για το ποια μουσική χαρακτηρίζεται «λαϊκή». Κάνει λόγο για αυτό που σήμερα ονομάζουμε «popular music». Για τον Γιατρά «λαϊκή» μουσική είναι αυτή που απευθύνεται και έχει απήχηση στα μεγάλα πλήθη.

Ο λόγος του Γιατρά είναι εξαιρετικά πυκνός σε νοήματα. Αναγνωρίζει την ύπαρξη επιλεκτικής συγγένειας μεταξύ «λόγιας» και «λαϊκής» δημιουργίας. Αυτή την σχέση ακριβώς πραγματεύεται στο δεύτερο μέρος της μελέτης του για το «λαϊκό» τραγούδι, στο οποίο αντιλαμβάνεται πως το ρεμπέτικο αρχίζει να διεισδύει στην λόγια μουσική δημιουργία. Διατυπώνει απόψεις πολύ προχωρημένες όχι μόνο για την εποχή του αλλά δυστυχώς και για τα σημερινά δεδομένα. Αναφέρεται έμμεσα στο έργο της «εθνικής» σχολής, στον τρόπο που διαχειρίστηκαν την «ελληνικότητα» και την «λαϊκότητα» και στο ότι επέβαλλαν στην λόγια μουσική δημιουργία την στερεοτυπική χρήση «δημοτικών μοτίβων» με στόχο η μουσική να «μυρίζει θυμάρι»⁶³. Ασκει κριτική στην ασυνέπεια που υπέδειξαν όσοι αναζητούσαν στην «δημοτική» μουσική την πρώτη ύλη για την δημιουργία «ελληνικής» λόγιας μουσικής, γιατί ήταν αυτοί που στάθηκαν πολέμιοι απέναντι στην χρήση «ρεμπέτικων μοτίβων» στην λόγια δημιουργία⁶⁴. Θεωρεί πως

⁶² Γιατράς Διονύσιος, *ο. π.*

⁶³ Φράση την οποία χρησιμοποιεί ο Γιατράς για να τονίσει την εμμονή των συνθετών της εθνικής σχολής να αποκτήσουν τα έργα τους «ελληνικό» χαρακτήρα.

⁶⁴ Με βάση τα λεγόμενά του θεωρώ πως σίγουρα έχει λάβει υπόψη του τη διάλεξη που έδωσε ο Χατζιδάκις στο θέατρο τέχνης το 1949. Αναφέρει «...από τότε που εχρίσθη ως «λαϊκό τραγούδι» άρχισε να εισδύει και στη σοβαρή νεοελληνική μουσική

αφού το ρεμπέτικο απέκτησε τον τίτλο του «λαϊκού»⁶⁵ τραγουδιού πράγμα το οποίο ήταν εχέγγυο γνησιότητας για το δημοτικό τραγούδι δεν μπορούν τώρα να είναι εχθρικοί απέναντί του. Πάνω σ' αυτήν την θέση του προχωράει στο πιο ενδιαφέρον κομμάτι της μελέτης του, το οποίο πραγματεύεται τα κοινωνικά δεδομένα τα οποία προετοίμασαν το έδαφος για την γέννηση του ρεμπέτικου.

Η εσωτερική μετανάστευση είναι αυτή που δημιούργησε τα κοινωνικά δεδομένα για την δημιουργία του ρεμπέτικου λέει ο Γιατράς. Ο σχηματισμός αστικών κέντρων οφείλεται στην άφιξη πολλών επαρχιωτών σ' αυτά. Ξεκινάει τον συλλογισμό του λέγοντας: «...Ο πληθυσμός της Αθήνας σχηματίστηκε από χωρικούς και επαρχιώτες που έρχονταν απ' όλα τα σημεία της χώρας και για πολλές δεκαετίες το συνεχές ρεύμα από την ύπαιθρο προς το κέντρο συνέτεινε ώστε να παραμείνη η πρωτεύουσα μία επαρχιακή πόλις στενά συνδεδεμένη με την ύπαιθρο...»⁶⁶. Είναι πολύ σημαντικό στοιχείο για την θεωρία του Γιατρά η σύσταση του πληθυσμού. Αυτό γιατί οι πρώτοι κάτοικοι των αστικών κέντρων οι οποίοι κουβαλούσαν την μουσική παράδοση του τόπου τους ερχόμενοι στην Αθήνα αφομοιώθηκαν και έκοψαν τους δεσμούς τους με την κουλτούρα της ιδιαίτερης πατρίδας τους. Έτσι δημιουργείται ένας γηγενής πληθυσμός στην Αθήνα και τον Πειραιά ο οποίος «ψάχνει» την μουσική που τον εκφράζει. Αναφέρει ο Γιατράς

και να υποκαθιστά το δημοτικό τραγούδι αναλαμβάνοντας πλέον αυτό να δώσει ελληνικό χαρακτήρα στα νεοελληνικά μουσικά έργα...» Γιατράς Διονύσιος, Το «λαϊκό» τραγούδι, «Μουσική Κίνησης», τεύχος 83, σελ. 12, Σεπτέμβριος 1955. Πιθανά να εννοεί την διάλεξη του Χατζιδάκι όταν λέει πως χρίστηκε «λαϊκό τραγούδι». Δεν θα επεκταθώ περαιτέρω στο κατά πόσο επηρεάστηκε ο Γιατράς από τον Χατζιδάκι και αν τελικά εκείνη η διάλεξη υπήρξε σημείο αναφοράς για την μετέπειτα λόγια μουσική δημιουργία.

⁶⁵ Υπενθυμίζω πως ο Γιατράς δίνει στο «λαϊκό» την έννοια αυτού που σήμερα ονομάζουμε popular.

⁶⁶ Γιατράς Δ. ο. π., σελ. 13.

χαρακτηριστικά: «...Το γεγονός είναι ότι το ρεμπέτικο τραγούδι εκφράζει τον κόσμο που δεν ζη πια στα βουνά και στους κάμπους αλλά στην άσφαλτο, στους συνοικισμούς, στις φτωχοσυνοικίες τον κόσμο που δουλεύει σκληρά την ημέρα στα εργοστάσια και μερακλώνεται το βράδυ στις λαϊκές ταβέρνες...»⁶⁷. Αναγάγει τις κοινωνικές αλλαγές στην μουσική έκφραση, η οποία οδηγείται στην δημιουργία του ρεμπέτικου. Για τον Γιατρά το ρεμπέτικο είναι ο φυσικός διάδοχος του δημοτικού τραγουδιού. Η σπουδαιότητα της μελέτης του έγκειται στην σημασία που δίνει στην λειτουργία της μουσικής μέσα στην κοινωνία. Δομεί την θεωρία του με βάση τα κοινωνικά συμφραζόμενα και τις ανάγκες που καλείται να ικανοποιήσει η μουσική, αναγνωρίζοντάς την ως βασικό λειτουργικό κομμάτι της κοινωνίας.

⁶⁷ *Ibidem.*

Συμπεράσματα

Η «Μουσική Κίνησης» εκτός από ένα περιοδικό ήταν και μια επιχειρηματική σύλληψη. Ήταν ένας πολύ έξυπνος τρόπος να αυτοπροβληθεί το Ελληνικό Ωδείο πρωτοστατώντας στη μουσική ζωή του τόπου. Αρχικώς ανιχνεύσαμε την ύπαρξη ενός ολόκληρου μουσικού δικτύου που απλωνόταν οπουδήποτε υπήρχε παράρτημα του ωδείου (Αθήνα, επαρχία, Κύπρος). Για να διατηρείται η συνοχή αυτού του δικτύου έπρεπε να υπάρξει ένας τρόπος συνεχούς επικοινωνίας και επαφής μεταξύ των κατά τόπους παραρτημάτων με το κεντρικό παράρτημα του Ελληνικού Ωδείου . Αυτός ο τρόπος βρέθηκε στην δημιουργία ενός εντύπου που προβάλλει το έργο του ωδείου και των συνεργατών του. Η «Μουσική Κίνησης» ήταν το μέσο για να εδραιώσει την ύπαρξή του το Ελληνικό Ωδείο σε όλη την επικράτεια. Μέσα στις σελίδες του περιοδικού καταγράφεται όλη η πορεία του ωδείου αυτά τα επτά χρόνια κυκλοφορίας του. Η επιλεκτική προβολή που κάνει σε οτιδήποτε αφορά το Ελληνικό Ωδείο αγνοώντας κάθε είδους άλλη μουσική εκδήλωση προδίδει μια λειτουργική χρήση ενός καθαρά κατευθυνόμενου εντύπου.

Παρόλα αυτά όμως πρέπει να τονίσουμε πως ήταν το μοναδικό μουσικολογικό έντυπο που κυκλοφορούσε στην Ελλάδα την περίοδο εκείνη. Αυτό και μόνο το κάνει εξαιρετικής σημασίας αφού λειτουργεί ως ντοκουμέντο για τον μελλοντικό ερευνητή. Αν και κατευθυνόμενο, μέσα από τις σελίδες του ο ερευνητής μπορεί να φωτιστεί για ορισμένες πτυχές της μετεμφυλιακής μουσικής κίνησης.

Η ύλη του περιελάμβανε θέματα γενικότερου καλλιτεχνικού ενδιαφέροντος. Η μουσική εμφανίζεται σε όλες τις εκφάνσεις τις μέσα στις σελίδες του περιοδικού. Η μουσική στο θέατρο, στον κινηματογράφο, η ιστορία της μουσικής, η αισθητική της, η μουσική

παιδαγωγική, η οργανολογία και μορφολογία της είναι μερικά από τα ζητήματα που πραγματεύονται τα κείμενα της «Μουσικής Κινήσεως». Ο μεγαλύτερος όγκος του υλικού αφορά την λόγια δυτική μουσική. Συγκεκριμένα αυτό το μουσικό υλικό ξεκινάει χρονικά την περίοδο του Μπαρόκ και φτάνει το πολύ μέχρι τον Ιμπρεσιονισμό (προβάλλεται κυρίως το έργο του Debussy). Η επιλογή αυτού του υλικού (σε βαθμό εμμονής) προδίδει έναν συντηρητισμό αφού η κυκλοφορία του περιοδικού συμπίπτει με μια περίοδο σημαντικών παγκόσμιων μουσικών εξελίξεων (πρωτοποριακή μουσική), οι οποίες παρ' όλαυτά μένουν στην αφάνεια.

Η μουσική παιδαγωγική εμφανίζεται συστηματικά στην ύλη του περιοδικού με σημαντικότερο εκπρόσωπο τον Βρετό Παναγή. Διατυπώνονται πρωτοποριακές απόψεις όσον αφορά την παιδαγωγική επιστήμη και γενικότερα το εκπαιδευτικό μουσικό σύστημα. Είναι λυπηρό που πενήντα χρόνια μετά οι προτάσεις αυτές φαντάζουν ακόμα μακρινό και ανεκπλήρωτο όνειρο για τα ελληνικά δεδομένα.

Η «λαϊκή» μουσική αφορά ένα πολύ μικρό κομμάτι της ύλης του περιοδικού. Βέβαια αυτό δεν ακυρώνει την σπουδαιότητά της ύπαρξής της σε ένα έντυπο που εκφράζονται λόγιοι της εποχής. Οι εντυπώσεις που αποκομίζει ο σημερινός ερευνητής είναι οι αναμενόμενες. Ο ηγεμονικός λόγος της λαογραφίας διαφαίνεται έκδηλος μέσα από τα λεγόμενα των αρθρογράφων. Φωτεινή εξαίρεση αποτελεί ο Γιατράς Διονύσιος ο οποίος διατηρεί μια αποστασιοποιημένη θέση απ' όλες τις ακραίες ιδεολογικές απόψεις που διατυπώνονταν από τους λόγιους της εποχής περί αστικής «λαϊκής» μουσικής. Η προσέγγιση που κάνει στο ζήτημα προδίδει μια βαθιά μελέτη του θέματος χωρίς συναισθηματικές εξάρσεις, πράγμα που λείπει ακόμη και σήμερα από πολλούς «μελετητές – ερευνητές» της αστικής «λαϊκής» μουσικής παράδοσης.

Βέβαια δεν ανιχνεύτηκε κάποια επίσημη ιδεολογική κατεύθυνση του περιοδικού πάνω στα διάφορα ζητήματα που προσεγγίζονταν. Οι

απόψεις - θέσεις που μπορεί να διατυπώνονταν στα κείμενα εκπροσωπούσαν την προσωπική εκτίμηση του αρθρογράφου. Τελικά το βασικό ζητούμενο του εντύπου ήταν να διευκολύνει στην πετυχημένη πορεία της Μουσικής & Εκδοτικής Εταιρίας Α.Ε. Σίγουρα όμως υπήρξε και χώρος έκφρασης για πολλούς εξαιρετικά καλλιεργημένους και διορατικούς ανθρώπους της εποχής, οι οποίοι εξέφρασαν μέσα από τις σελίδες του περιοδικού το όραμά τους για ένα καλύτερο μέλλον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βλησίδης Κώστας, *Για μια βιβλιογραφία του ρεμπέτικου 1873 – 2001*, Εκδόσεις του εικοστού πρώτου, Αθήνα 2002.
- Γιανουλόπουλος Γιάννης, *Ο μεταπολεμικός κόσμος: Ελληνική και ευρωπαϊκή ιστορία (1945 – 1963)*, Παπαζήσης, Αθήνα 1992.
- Γιατράς Διονύσιος, *Προβλήματα μουσικού ανθρωπισμού*, Δίφρος, Αθήνα 1972.
- Δρούλια – Μητράκου Έλλη, *Ο τύπος ως εργαλείο έρευνας, Στο ανθολόγιο: Επιμ. Δρούλια Λουκία, Ο ελληνικός τύπος 1784 ως σήμερα, Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις*, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα 2005.
- Καλογερόπουλος Τάκης, *Το λεξικό της ελληνικής μουσικής*, 6 τόμοι, Γιαλλέλης, Αθήνα 1998.
- Κυριακίδου-Νέστορος Α., *Η θεωρία της ελληνικής λαογραφίας, κριτική ανάλυση*, Εταιρία σπουδών νεοελληνικού πολιτισμού και γενικής παιδείας, Αθήνα 2001.
- Κώστιος Απόστολος, *Μέθοδος μουσικολογικής έρευνας*, Κ. Παπαγρηγορίου - Χ. Νάκας, Αθήνα 2000.
- Μοτσενίγος Σπύρος, *Νεοελληνική μουσική. Συμβολή εις την ιστορίαν της*. Αθήναι 1958.
- Πετράς Σώτος, *Βασιλικό θέατρο, Ελληνική οπερέττα*, Καλλιτεχνική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1960.
- Πετράς Σώτος, *Θέατρα και θεατρίνοι της Παληάς Αθήνας*, Θεατρικά Αρχεία, Αθήνα 1961.
- Πολίτης Αλέξης, *Εγχειρίδιο του νεοελληνιστή*, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2002.
- Ρωμανού Καίτη, *Έντεχνη ελληνική μουσική στους νεότερους χρόνους*, Κουλτούρα, Αθήνα 2006.

- Ρωμανού Καίτη, *Ιστορία της Νεοελληνικής Έντεχνης Μουσικής*, Κουλτούρα, Αθήνα 2000.
- Ρωμανού Καίτη, *Εθνική Μουσικής Περιήγησις 1901 – 1912. Ελληνικά μουσικά περιοδικά ως πηγή έρευνας της Νεοελληνικής μουσικής*, 2 τόμοι, Κουλτούρα, Αθήνα 1996.
- Συμεωνίδου Αλέκα, *Λεξικό Ελλήνων συνθετών*, Φίλιππος Νάκας, Αθήνα 1995.
- Χατζηβασιλείου Ευάνθης, *Εισαγωγή στην ιστορία του μεταπολεμικού κόσμου*, Πατάκης, Αθήνα 2002.
- Χατζηπανταζής Θ., Μαρακά Λ., *Η Αθηναϊκή Επιθεώρηση Τόμος Α1*, Εστία, Αθήνα 2003.
- Gellner E, *Έθνη και Εθνικισμός*, Μετ. Λαφαζάνη, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1992.
- Hobsbawn E-Ranger T, *Η επινόηση της παράδοσης*, Μετ. Αθανασίου Θ., Θεμέλιο, Αθήνα, 2004.
- Herzfeld M. *Πάλι δικά μας, Λαογραφία, ιδεολογία και η διαμόρφωση της σύγχρονης Ελλάδας*, μετ. Σαρηγιάννης Μ., Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2002.
- Michels Ulrich, *Άτλας της μουσικής*, Μετ. Ι.Ε.Μ.Α., 2 τόμοι, Φίλιππος Νάκας, Αθήνα 1995.
- Ong J. Walter, *Προφορικότητα και εγγραμματοσύνη*, Μετ. Χατζηκυριάκου Κώστας, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2005.

ΑΡΘΡΑ

- Γεωργουσόπουλος Κώστας, «Χρόνια ακμής 1947 – 1967», Η Καθημερινή, Επτά ημέρες, 5/4/1998.
- Χατζηαποστόλου Αντώνης, «Η πρώτη μελοδραματική παράσταση» Η καθημερινή, Επτά ημέρες 4/4/1999.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- <file:///H:/Ελληνικό%20Ωδείο.htm>
- <http://www.esiea.gr/gr/5civil/index/p.html>.
- <http://www.conservatory.gr/CategoryView.asp?>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟΣ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/5/1949	1	Ευαγγελάτος Α.	Διονύσιος Λαυράγκας	Βιογραφικά στοιχεία, επαγγελματικές δραστηριότητες, ο ρολος του στην δημιουργία του ελληνικού μελοδράματος - συνεργασίες, συνθέσεις.
1/5/1949	1	Βάρβογλης Μαρ.	Το βαθύτερο πνεύμα της εθνικής μας μουσικής	Απόψεις περί εθνικής μουσικής και εθνικού μουσουργού, κριτική και προτάσεις για την επεξεργασία των προφορικών μουσικών παραδόσεων από την λόγια μουσική δημιουργία.
1/5/1949	1	Σκιαδαρέσης Σπ.	Μουσικολογικές σελίδες: Η μουσική στην αρχαία Ελλάδα	Ιστορικές πηγές για την μουσική των αρχαίων χρόνων, αναλυτικός κατάλογος αρχαίων ελληνικών θεωρητικών συγγραμάτων περί μουσικής, συμπληρωματικές ιστορικές πηγές π.χ. βυζαντινοί συγγραφείς, αναλυτικός κατάλογος με δέκα μουσικά κείμενα που διασώθηκαν μέχρι τις μέρες μας, σύντομη μουσικολογική ανάλυση των αρχαίων σημειογραφικών συστημάτων, το κείμενο συνοδεύει πανομοιότυπο του επιταφίου του Σεκίλου με παράλληλη μεταγραφή σε λόγια δυτική σημειογραφία.
1/5/1949	1	Σκλάβος Γ.	Το μελόδραμα στην Ελλάδα και στην Ιταλία	Πληροφορίες σχετικά με τις επιχορηγήσεις και τον τρόπο λειτουργίας των Λυρικών θεάτρων της Ιταλίας και παράλληλη σύγκριση με τα ελληνικά δεδομένα, εκτενής αναφορά στην μελοδραματική παράδοση της Κέρκυρας, κριτική για την σημερινή ανύπαρκτη μέριμνα του ελληνικού κράτους για το μελόδραμα σε σύγκριση με το παρελθόν.
1/5/1949	1	Bellaigue Camille	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Μότσαρτ (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
1/5/1949	1	Σακελλαρίδης Θ.	Η ελληνική οπερέτα	Σύντομη αναφορά στην γέννηση και την μετέπειτα δημιουργία της ελληνικής οπερέτας, διηγήσεις του συγγραφέως από τις προσωπικές του εμπειρίες: Συνεργασία με τον Αντώνιο Νίκα στην "Μαμζέλ Νιτούς", σύντομο χρονικό της προετοιμασίας της παράστασης.
1/5/1949	1	Σιδέρης Γ.	Ο Γεώργιος Σουρής πρόγονος της ελληνικής Επιθεωρήσεως	Περιγραφή του θεατρικού ιδιώματος της επιθεώρησης, εργογραφία του Γ. Σουρή και ονομαστική αναφορά των ηθοποιών που πρωτοέπαιξαν τα έργα του.
1/5/1949	1	Χατζηαποστόλου Αντ.	Συνθέτες της παλιάς Αθήνας	Βιογραφικό σημείωμα για τον Πολυκράτη, επαγγελματικές δραστηριότητες, Μητροπολίτης Μελέτιος Μεταξάκης και Πολυκράτης (η σχέση των δύο αντρών), εργογραφία (εκκλησιαστικές και κοσμικές συνθέσεις), θεωρητικά συγγράματα.
1/5/1949	1	Συναδινός Θ.	Πως εκπαιδεύονται μουσικώς στην Αμερική	Αναλυτική αναφορά για τους συναυλιακούς χώρους, τις ορχήστρες, τα φεστιβάλ και την γενικότερη μουσική εκπαίδευση που παρέχουν οι Η.Π.Α. στους Αμερικανούς πολίτες.
1/5/1949	1	Ψαρούδας Ιωάννης	Για την έκδοσή μας	Σχολιασμός της παρούσας έκδοσης, η "Μουσική Κίνησης" είναι το μοναδικό μουσικό περιοδικό της εποχής, θεματολογία.
1/5/1949	1	Συντακτική επιτροπή	Συναυλίες	
1/5/1949	1	Συντακτική επιτροπή	Μουσικός διαγωνισμός	Μελοποίηση του ποιήματος "Το ποταμάκι" του Ζαχαρία Παπαντωνίου για δίφωνη παιδική χορωδία.
15/5/1949	2	Κατσέλης Πέλος	Ο Μώρις Μαίτερλικ και το δραματικό του έργο	Σύντομα βιογραφικά στοιχεία, εκτενής ανάλυση του έργου του (Πριγκίπισσα Μαλένα, Θησαυρός των ταπεινών, Παρείσακτος, Εσωτερικό, Οι τυφλοί, Πελλέας και Μελισάνθη, Μόνα Βάννα), Μαίτερλικ και "Στατικό θέατρο".
15/5/1949	2	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	Για τον Μασσενέ και τον Σαίν Σανς.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
15/5/1949	2	Σκιαδαρέσης Σπ.	Μουσικολογικές σελίδες: Η μουσική στην αρχαία Ελλάδα	Θεωρίες περί των τραγουδιών των αρχαίων Ελλήνων, τα τραγούδια των ομηρικών επών, περί της μουσικής φόρμας του έπους, το "ελληνικό εθνικό όργανο" η κιθάρα και ο "ασιατικός" αυλός, εναρμόνιο γένος, ο Όλυμπος ως συνθέτης των θρησκευτικών μελωδιών (νόμοι), σύντομη μουσικολογική ανάλυση και αναφορές μέσα από αρχαία συγγράμματα περί των νόμων, εκτενής αναφορά περί αυλιτικής και αυλωδίας, αναφορά στην φόρμα του πυθικού νόμου.
15/5/1949	2	Ευαγγελάτος Α.	Άντον Μπρούκνερ	Εκτενής υφολογική ανάλυση στο σύνολο του έργου του, βιογραφικά στοιχεία.
15/5/1949	2	Σακελλαρίδης Θ.	Η ελληνική οπερέτα	Περιγραφή του κλίματος που επικρατούσε πριν ανέβει η "Μαμζέλ Νιτούς", έντονα και επικριτικά τα σχόλια πριν την παράσταση, λεπτομερές χρονικό της πρεμιέρας, απόλυτη επιτυχία.
15/5/1949	2	Bellaigue Camille	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Μότσαρτ (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
15/5/1949	2	Χατζηαποστόλου Αντ.	Συνθέτες της παλιάς Αθήνας	Δημήτριος Ρόδιος, συνέντευξη στον Χατζηαποστόλου Αντ., Βιογραφικά στοιχεία, εργογραφία, σχόλια και σημαντικές λεπτομέρειες για τα μουσικά πράγματα της εποχής του συνθέτη (... <i>Ξέρετε πόσο αγωνιστήκαμε εμείς οι παλαιοί; Είχαμε μπροστά μας πολλές δυσκολίες. Πρώτα πρώτα τον αμανέ. Προ παντός αυτόν. Έπρεπε να τον εξοντώσω και το εκαταφέραμε...</i>).
15/5/1949	2	Βρετός Παναγής	Η μουσική διαπαιδαγώγηση του παιδιού στο σχολείο	Επικριτικά σχόλια του συγγραφέα για την καλλιτεχνική καλλιέργεια του ελληνικού κοινού (... <i>άλλοι γυρίζουν το κουμπί του ραδιοφώνου τους γιατί βρίσκουν τη μουσική τους στις ρούμπες ή στο Κάιρο ή βάζουν στο γραμμόφωνό τους κι απολαμβάνουν δίσκους με σερέτικα, διαπλάσσοντας έτσι και καλλιερώντας μια δική τους αισθητική, χωρίς κανένα έλεγχο, που βρίσκεται πολύ μακριά από το ωραίο...</i>), προτάσεις για μια συστηματική μουσική "καλλιέργεια" (π.χ. δημοδιδάσκαλοι).
15/5/1949	2	Λαζαρίδης Γιώργος	Η μουσική στον κινηματογράφο	Από τον βουβό στον ομιλούντα κινηματογράφο (θέσεις και σχόλια της εποχής), ο ρόλος της μουσικής στο φιλικό κείμενο, σύντομη ανάλυση παραδειγματικών περιπτώσεων (π.χ. Αίμα και άμμος, Η συμφωνία μιας ζωής), προβάλλει τοποθετήσεις γύρω από τους περιορισμούς ή μη στους οποίους υπόκεινται ο συνθέτης κινηματογραφικής μουσικής, μουσικολογικά ζητήματα για το αν η μουσική του κινηματογράφου είναι δημιουργία ή συνοδεία.
15/5/1949	2	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά νέα από παντού	
15/5/1949	2	Συντακτική επιτροπή	Συναυλίες	
15/5/1949	2	Συντακτική επιτροπή	Μουσικός διαγωνισμός	Μελοποίηση του ποιήματος "Το ποταμάκι" του Ζαχαρία Παπαντωνίου για δίφωνη παιδική χορωδία.
1/6/1949	3	Schunemann C.	Ένα άγνωστο έργο του Μπετόβεν	Chr Kuffner και "Ταρπητή", opus 80, ανάλυση του έργου.
1/6/1949	3	Σκιαδαρέσης Σπ.	Μουσικολογικές σελίδες: Η μουσική στην αρχαία Ελλάδα	Χορωδικό τραγούδι, υπόρχημα, πυρρήχιος, ελεγεία, παρακαταλογία, ωδή, σχολή της Λέσβου, γίνεται παρουσίαση διαφόρων προσωπικοτήτων της αρχ. Ελλ. Μουσικής.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/6/1949	3	Giuseppe Verdi	Ένα αυτοβιογραφικό σημείωμα (Μετ. Ε. Δ. Α.)	Αφηγήσεις του συνθέτη για τα πρώτα καλλιτεχνικά του βήματα.
1/6/1949	3	Ευαγγελάτος Α. Hans Pfitzner		Σύντομη αναφορά στη ζωή και το έργο του συνθέτη με αφορμή τον πρόσφατο θάνατό του.
1/6/1949	3	Υπό του κ. Π. Κ. (Π. Κοτσιρίδης?)	Το μουσικό μας ημερολόγιο: 1-15 Ιουνίου	Κάθε μέρα της εβδομάδας αντιστοιχεί και σε ένα μουσικό ιστορικό γεγονός και ένα απόθευμα κάποιας καλλιτεχνικής προσωπικότητας.
1/6/1949	3	Bellaigue Camille	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Μότσαρτ (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
1/6/1949	3	Σιδέρης Γ.	Η επιθεώρησις εμφανίζεται	Ν. Ι. Λάσκαρης, η επιθεώρηση στην Ελλάδα.
1/6/1949	3	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	Ένα ανέκδοτο του Καπέ.
1/6/1949	3	Χατζηαποστόλου Α. Αντ.	Συνθέτες της παλιάς Αθήνας	Στρουμπούλης Χρήστος, αθηναϊκό τραγούδι
1/6/1949	3	Βρετός Παναγής	Η μουσική διαπαιδαγώγησις του παιδιού στο σχολείο	Διαφορές της μουσικής διδασκαλίας μεταξύ ωδείου και σχολείου, ακροατής - εκτελεστής, ερασιτέχνης - επαγγελματίας, μάθημα μουσικής αντιλήψεως.
1/6/1949	3	Σακελλαρίδης Θ.	Η ελληνική οπερέτα	κριτικές για την Μαρζέλ Νιτούς, Ξενόπουλος Γρ., θίασοι.
1/6/1949	3	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά νέα από παντού	Ρεσιτάλ βιολιού, το μελόδραμα "Μάρκος Μπότσαρης", στο Βασιλικό θέατρο στην Θεσσαλονίκη, μουσικό πρωινό στην αίθουσα τελετών της αμερικανικής Σχολής Θεσσαλονίκης, Συναυλία στο ωδείο Ναυπλίου.
1/6/1949	3	Συντακτική επιτροπή	Συναυλίες	Ωδείο του Ηρώδου του Αττικού, Τακτική έδρα μουσικής στην ακαδημία Αθηνών, ρεσιτάλ τραγουδιού στον Παρνασσό, ρεσιτάλ βιολιού στον Παρνασσό, συναυλία πιάνου στον Παρνασσό, συναυλία στο Κεντρικό, μαθητική επίδειξη στον Παρνασσό, Συναυλία στο Δημοτικό θέατρο Πειραιώς, τυφλοί καλλιτέχνες στο Βασιλικό θέατρο Θεσσαλονίκης, Φίλοι της μουσικής στην αίθουσα Μεντιτερράνεαν.
1/6/1949	3	Συντακτική επιτροπή	Μουσικός διαγωνισμός	Μελοποίηση του ποιήματος "Το ποταμάκι" του Ζαχαρία Παπαντωνίου για δίφωνη παιδική χορωδία.
15/6/1949	4	Ψαρούδας Ιωάννης	Ο Σαμάρας στο Παρίσι	Αφηγήσεις του συγγραφέα από την γνωριμία του με τον συνθέτη στο Παρίσι.
15/6/1949	4	Συντακτική επιτροπή	Χωρίς τίτλο	Ενημερωτική λεζάντα για την συμμετοχή του Μιχαηλίδη Σόλωνα στην κριτική επιτροπή σε διεθνή μουσικό διαγωνισμό στην Ουαλλία.
15/6/1949	4	Σκιαδαρέσης Σπ.	Μουσικολογικές σελίδες: Η μουσική στην αρχαία Ελλάδα	Διθύραμβος, Τιμόθεος ο Μιλήσιος, νεωτερισμοί, η μουσική τον 5ο αιώνα, ιλαρωδία, μαγωδία.
15/6/1949	4	Συντακτική επιτροπή	Το μουσικό μας ημερολόγιο: 16-30 Ιουνίου	Κάθε μέρα της εβδομάδας αντιστοιχεί και σε ένα μουσικό ιστορικό γεγονός και ένα απόθευμα κάποιας καλλιτεχνικής προσωπικότητας.
15/6/1949	4	Ιππόλυτου Ισμήνη	Η τέχνη στο τραγούδι	Ζητήματα τεχνικής της φωνητικής τέχνης.
15/6/1949	4	Βρετός Παναγής	Η μουσική διαπαιδαγώγησις του παιδιού στο σχολείο	Μουσική γραφή, προσχολική ηλικία, διατυπώνει κριτική για την διδασκαλία, μουσικοπαιδαγωγική, υποδίξεις στους δασκάλους.
15/6/1949	4	Bellaigue Camille	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Μότσαρτ (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
Α	Σ			
15/6/1949	4	Συντακτική επιτροπή	Μουσικές γιορτές για τους Στράους	Ανακοίνωση για την έναρξη εκδηλώσεων προς τιμήν των Στράους.
15/6/1949	4	Giuseppe Verdi	Ένα αυτοβιογραφικό σημείωμα (Μετ. Ε. Δ. Α.)	Συνεργασία με τον Merelli.
15/6/1949	4	Συντακτική επιτροπή	Ένα ανέκδοτο του Λίστ	Λίστ.
15/6/1949	4	Χατζηαποστόλο υ Αντ.	Συνθέτες της παλιάς Αθήνας	Ξανθόπουλος Τίμος, βιογραφικά στοιχεία, εργογραφία.
15/6/1949	4	Σακελλαρίδης Θ.	Η ελληνική οπερέτα	Οπερεττομανία, αφηγήσεις περιστατικών, ανέκδοτα γεγονότα.
15/6/1949	4	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά νέα από παντού	Παρίσι, Λονδίνο, Βέλγιο, Αίθουσα Βαρώνου Ράλλη, Δημοτικό θέατρο Πειραιά, αίθουσα επιδείξεων - Λάρισα, εξοχικό κέντρο Ελιά - Βέροια.
15/6/1949	4	Συντακτική επιτροπή	Συναυλίες	Ελληνικό ωδείο, 6 συναυλίες στον Παρνασσό.
15/6/1949	4	Συντακτική επιτροπή	Μουσικός διαγωνισμός	Μελοποίηση του ποιήματος "Το ποταμάκι" του Ζαχαρία Παπαντωνίου για δίφωνη παιδική χορωδία.
1/7/1949	5	Συντακτική επιτροπή	Εξωτερικά μουσικά νέα	Παρίσι, Βερολίνο, Χόλλυγουντ.
1/7/1949	5	Ευαγγελάτος Α.	Johann Strauss	Βιογραφικά στοιχεία, εργογραφία.
1/7/1949	5	Συντακτική επιτροπή	Το μουσικό μας ημερολόγιο: 1-15 Ιουλίου	Κάθε μέρα της εβδομάδας αντιστοιχεί και σε ένα μουσικό ιστορικό γεγονός και ένα απόθευμα κάποιας καλλιτεχνικής προσωπικότητας.
1/7/1949	5	Συντακτική επιτροπή	Η ορχήστρα των τυφλών	Συναυλία τυφλών μουσικών στην αίθουσα του συλλόγου Κωνσταντινοπολιτών Καλλιθέας, χρήση λαρυγγόφωνου από τον μάεστρο.
1/7/1949	5	Συντακτική επιτροπή	Καλλιτεχνικά σταυρόλεξα	Σταυρόλεξα αναγνωστών, ανακοίνωση.
1/7/1949	5	Giuseppe Verdi	Ένα αυτοβιογραφικό σημείωμα (Μετ. Ε. Δ. Α.)	Nabucco.
1/7/1949	5	Συντακτική επιτροπή	Ένα ανέκδοτο του Ροσσίνι	Ροσσίνι.
1/7/1949	5	Συντακτική επιτροπή	Ο Φρειδερίκος ο μεγάλος και ο δασκαλός του	Ανέκδοτο.
1/7/1949	5	Χατζηαποστόλο υ Αντ.	Συνθέτες της παλιάς Αθήνας	Κόκκινος Νικόλαος, βιογραφικά στοιχεία, εργογραφία, ανέκδοτα γεγονότα, χορωδία, παλιά Αθήνα.
1/7/1949	5	Bellaigue Camille	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Μότσαρτ (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
1/7/1949	5	Συντακτική επιτροπή	Μια καλλιτεχνική πόλις	Σνέλλμαν Ηρώ.
1/7/1949	5	Βρετός Παναγής	Η μουσική διαπαιδαγώγηση του παιδιού στο σχολείο	"Καλή μουσική", ζητήματα μουσικής παιδαγωγικής, συνεργασία ωδείου - σχολείου.
1/7/1949	5	Λαζαρίδης Γιώργος	Ο ελληνικός κινηματογράφος	Φεστιβάλ Βρυξελλών, ελληνική συμμετοχή με τις ταινίες: "Μαρίνος Κοντάρης" και "Άννα Ροδίτη", η στήλη ενημερώνει για τις καινούργιες ελληνικές ταινίες που θα παιχτούν στις κινηματογραφικές αίθουσες.
1/7/1949	5	Σακελλαρίδης Θ.	Η ελληνική οπερέτα	"Βαφτιστικός".

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/7/1949	5	Σιδέρης Γ.	Η Επιθεώρησης ξαναζει	Σύντομη παρουσίαση επιθεωρήσεων την περίοδο 1895 μέχρι 1908, σχόλια.
1/7/1949	5	Συντακτική επιτροπή	Η μουσική μας κίνησης	Συναυλία στην Αγγλικανική εκκλησία υπό την διεύθυνση του Μίνου Δούνια, Ραλλού Μάνου - Καζάσογλου Γ. γήπεδο αντισφαίρισης, κουαρτέτο Μίνου Δούνια στο Αμερικανικό κολλέγιο Ψυχικού, Πειραιάς: Δημοτικό θέατρο, Θεσσαλονίκη: Βασιλικό θέατρο, Λάρισα.
1/7/1949	5	Συντακτική επιτροπή	Συναυλίες	Θέατρο Κοτοπούλη, 5 συναυλίες - επιδείξεις στον Παρνασσό.
1/7/1949	5	Συντακτική επιτροπή	Μουσικός διαγωνισμός	Μελοποίηση του ποιήματος "Το ποταμάκι" του Ζαχαρία Παπαντωνίου για δίφωνη παιδική χορωδία.
15/7/1949	6	Συντακτική επιτροπή	Τα μουσικά μας νέα	Δημοτικό ωδείο Λάρισας, εξοχικό κέντρο Αλκαζάρ, Συναυλία στο δρομοκαίτειο θεραπευτήριο, Χριστιανική αδελφότητα Νεανίδων, η ορχήστρα του Άλεξ Σέρμαν παίζει Σκακώτα.
15/7/1949	6	Σκιαδαρέσης Σπ.	Richard Strauss	Βιογραφικά στοιχεία, εργογραφία, σύντομη μουσικολογική ανάλυση του έργου του.
15/7/1949	6	Ψαρούδας Ιωάννης	Ο Σαμάρας στο Παρίσι	Ιταλική όπερα στο Παρίσι, τα μέρη που σύχναζε ο συνθέτης στο Παρίσι.
15/7/1949	6	Hansler Rudolf	Η ώρα της δημιουργίας	Τρόποι μουσικής σύνθεσης, Μότσαρτ, Μπετόβεν Σοπέν.
15/7/1949	6	Συντακτική επιτροπή	Η τελειότερη αίθουσα συναυλιών	Λονδίνο.
15/7/1949	6	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	Haydn, Ροσσίνι.
15/7/1949	6	Συντακτική επιτροπή	Αθλήτρια και πιανίστρια	Όστερμέργιερ Μισελίν.
15/7/1949	6	Υπό του κ. Π. Κ. (Π. Κοτσιρίδης?)	Το μουσικό μας ημερολόγιο: 16-31 Ιουλίου	Κάθε μέρα της εβδομάδας αντιστοιχεί και σε ένα μουσικό ιστορικό γεγονός και ένα απόθευμα κάποιας καλλιτεχνικής προσωπικότητας.
15/7/1949	6	Συντακτική επιτροπή	Αποτελέσματα εξετάσεων καθηγητών της ωδικής	Διορισθένει καθηγητές Ωδικής στην Μέση Εκπαίδευση, υπουργείο παιδείας.
15/7/1949	6	Συντακτική επιτροπή	Καλλιτεχνικά σταυρόλεξα	Σταυρόλεξα αναγνωστών, ανακοίνωση.
15/7/1949	6	Bellaigue Camille	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Μότσαρτ (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
15/7/1949	6	Βρετός Παναγής	Η μουσική διαπαιδαγώγηση του παιδιού στο σχολείο	Γραμμόφωνο, η σημασία της χρήσης του στην μουσική διδασκαλία, διδακτέα ύλη, Central education office - παιδαγωγικοί δίσκοι, εκδόσεις.
15/7/1949	6	Λαζαρίδης Γιώργος	Τα κινηματογραφικά νέα	Ιταλικός, γαλλικός κινηματογράφος, Χόλλυγουντ.
15/7/1949	6	Γεωργιάδης Γ.	Εντυπώσεις από την Κύπρο	Παραρτήματα του ελληνικού ωδείου στην Λευκωσία, την Αμμόχωστο, την Λεμεσό και τον Λάρνακα, Ελένη Αθανασιάδη - Μαζούτη, 2 φωτογραφίες με μαθητές των ωδείων.
15/7/1949	6	Χατζηαποστόλο υ Αντ.	Συνθέτες της παλιάς Αθήνας	Σακελλαρίδης Θεόφραστος, ελληνική οπερέττα, βιογραφικά στοιχεία, εργογραφία, σχόλια.
15/7/1949	6	Συντακτική επιτροπή	Η κηδεία της Τσεμποτάρι	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟΣ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
15/7/1949	6	Συντακτική επιτροπή	Μελοδραματική επίδειξις	Θέατρο "Ρεξ" (Κοτοπούλη), Καλογεράς Σπ., ελληνικό ωδείο.
15/7/1949	6	Συντακτική επιτροπή	Εξετάσεις ωδείου Αθηνών	Δημοσίευση των ονομάτων των επιτυχόντων των εξετάσεων του ωδείου.
15/7/1949	6	Συντακτική επιτροπή	Μουσικός διαγωνισμός	Ονόματα των συμμετεχόντων.
1/8/1949	7	Συντακτική επιτροπή	Εξετάσεις του Ελληνικού ωδείου	Λίστα με τα ονόματα των επιτυχόντων
1/8/1949	7	Niemann Walter	Το πιανιστικό έργο του Μπαχ (Μετ. Ε.Δ.Α.)	Οι επιρροές του, χαρακτηριστικά της γραφής του, φύγκα.
1/8/1949	7	Βρετός Παναγής	Η μουσική διαπαιδαγώγηση του παιδιού στο σχολείο	Το τραγούδι στο σχολείο, καλλιέργεια της φωνής, τεχνική.
1/8/1949	7	Υπό του κ. Π. Κ. (Π. Κοτσιρίδης?)	Το μουσικό μας ημερολόγιο: 1-15 Αυγούστου	Κάθε μέρα της εβδομάδας αντιστοιχεί και σε ένα μουσικό ιστορικό γεγονός και ένα απόθευμα κάποιας καλλιτεχνικής προσωπικότητας.
1/8/1949	7	Συντακτική επιτροπή	Το ελληνικό μελόδραμα στ' ανάκτορα του Γκιλντίζ	Αφήγηση του Λαυράγκα, ο θίασος σε τουρκικό παλάτι.
1/8/1949	7	Συντακτική επιτροπή	Καλλιτεχνικά σταυρόλεξα	Σταυρόλεξα αναγνωστών, ανακοίνωση.
1/8/1949	7	Συντακτική επιτροπή	Αρχαϊκή ορχηστική παράστασις	Θέατρο Ηρώδου του Αττικού, σχολή Κ. Πράσινα, Παλλάντιος Μενέλαος.
1/8/1949	7	Bellaigue Camille	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Μότσαρτ (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
1/8/1949	7	Χατζηαποστόλου υ Αντ.	Συνθέτες της παλιάς Αθήνας	Χατζηαποστόλου Νίκος, βιογραφικά στοιχεία, εργογραφία, μελόδραμα, ελληνική οπερέτα.
1/8/1949	7	Συντακτική επιτροπή	Μουσικός διαγωνισμός	Ανακοίνωση.
1/8/1949	7	Lambert Constant	Η γάτα φίλος των μουσικών	Χιουμοριστικό άρθρο για τον ρόλο της γάτας στην λόγια δυτική μουσική δημιουργία.
1/8/1949	7	Συντακτική επιτροπή	Οι συνδρομηταί μας	Ανακοίνωση.
1/8/1949	7	Χατζηθεοδώρου Γ. Θ.	Μουσικά πένθη - Κ. Α. Ψάχος	Ψάχος Κ., βιογραφικά στοιχεία, εργογραφία, επαγγελματικές δραστηριότητες.
1/8/1949	7	Λαζαρίδης Γώργος	Τα κινηματογραφικά νέα	Μουσικά φιλμς, ελληνικές κινηματογραφικές παραγωγές, Φεστιβάλ Καννών.
1/8/1949	7	Συντακτική επιτροπή	Αποτελέσματα Εθνικού ωδείου	Τα επίσημα αποτελέσματα των εξετάσεων του Εθν. Ωδείου.
1/8/1949	7	Συντακτική επιτροπή	Τα μουσικά μας νέα	Ευαγγελάτος Αντίοχος "Παραλλαγές και φύγκα", αίθουσα "Κρονίου" Σερρών, αρχαίο ωδείο Πατρών.
15/8/1949	8	Συντακτική επιτροπή	Το Ελληνικόν ωδείον Βόλου	Δύο φωτογραφίες των μαθητών του ωδείου.
15/8/1949	8	Μιχαηλίδης Σόλων	Το διεθνές μουσικό φεστιβάλ Ουαλλίας	Ανταπόκριση του συγγραφέως, διεθνές μουσικό φεστιβάλ, μουσικοί διαγωνισμοί, χρωδίες.
15/8/1949	8	Συντακτική επιτροπή	Η μοναδική θέσις	Μουσικό ανέκδοτο.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟΣ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
15/8/1949	8	Ουϊτλοκ Γ. Ρ.	Μουσικά νέα από την Αγγλία	Μελόδραμα στο "Κόβεντ Κάρντεν", θέατρο "Στόλλ".
15/8/1949	8	Niemann Walter	Το πιανιστικό έργο του Μπαχ (Μετ. Ε.Δ.Α.)	Μορφολογικά και μουσικολογικά σχόλια, εργογραφία.
15/8/1949	8	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	Πέντε μουσικά ανέκδοτα.
15/8/1949	8	Βρετός Παναγής	Η μουσική διαπαιδαγώγηση του παιδιού στο σχολείο	Το δημοτικό τραγούδι, παιδικό τραγούδι.
15/8/1949	8	Bellaigue Camille	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Μότσαρτ (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
15/8/1949	8	Χατζηαποστόλου Αντ.	Συνθέτες της παλιάς Αθήνας	Πορφυρόπουλος Κ., Μπεκατώρος Σ., Ζαχαρόπουλος Α., Αδελφοί Καίσαρη, Καρατζάς Ι., Μίνως Στέλιος, Μαρίνος Τάκης.
15/8/1949	8	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνησις	Πάτρα, Φιλαρμονική εταιρία, Κέρκυρα.
15/8/1949	8	Συντακτική επιτροπή	Ο Ωμπέρ δια τον Μπαζέν	Ανέκδοτο.
15/8/1949	8	Λαζαριδής Γιώργος	Τα κινηματογραφικά νέα	Οδύσσεια, Ιλιάδα, ελληνικές κινηματογραφικές παραγωγές.
15/8/1949	8	Υπό του κ. Π. Κ. (Π. Κοτσιρίδης?)	Το μουσικό μας ημερολόγιο: 16-31 Αυγούστου	Κάθε μέρα της εβδομάδας αντιστοιχεί και σε ένα μουσικό ιστορικό γεγονός και ένα απόθευμα κάποιας καλλιτεχνικής προσωπικότητας.
15/8/1949	8	Συντακτική επιτροπή	Οι συνδρομηταί μας	Ανακοίνωση.
15/8/1949	8	Συντακτική επιτροπή	Τα αποτελέσματα του μουσικού μας διαγωνισμού	Τα ονόματα των νικητών με σύντομα μουσικολογικά σχόλια της κριτικής επιτροπής.
15/8/1949	8	Συντακτική επιτροπή	Οι δυο όπερες του Πονιατόβσκι	Ανέκδοτο.
15/8/1949	8	Συντακτική επιτροπή	Δημοτικόν ωδείον Λαρίσης	Αποτελέσματα εξετάσεων 1948-49, φωτογραφία με την χορωδία και τον Τσαντήλα Σπ.
15/8/1949	8	Συντακτική επιτροπή	Τα μουσικά μας νέα	Ωδείο Ηρώδου του Αττικού, Ρέθυμνο αίθουσα "Ρεξ".
15/8/1949	8	Συντακτική επιτροπή	Καλλιτεχνικά σταυρόλεξα	Ανακοίνωση.
1/9/1949	9	Συντακτική επιτροπή	Οι μουσικές γιορτές εις το Σάλτσμπουργκ	Πρόγραμμα των εκδηλώσεων, ελληνική συμμετοχή.
1/9/1949	9	Tirret Michael	Απόψεις ενός συνθέτη	Προλογίζει ο Μάριος Βάρβογλης, δημιουργός, φαντασία.
1/9/1949	9	Συντακτική επιτροπή	Ο Μοσχονάς στην Αθήνα	Εθνική Λυρική Σκηνή, , θέατρο Ηρώδου του Αττικού.
1/9/1949	9	Συντακτική επιτροπή	Αρτούρο Τοσκανίνι	Βιογραφικά στοιχεία, Σκάλα του Μιλάνου, Μετροπόλιταν όπερα, διάφορα ανέκδοτα γεγονότα.
1/9/1949	9	Συντακτική επιτροπή	Η "Μουσική κίνησις"	Ανακοίνωση, αυξάνονται οι σελίδες και παραμένει ίδια η τιμή του περιοδικού.
1/9/1949	9	Συντακτική επιτροπή	Οι συνδρομηταί μας	Ανακοίνωση.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟΣ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/9/1949	9	Υπό του κ. Π. Κ. (Π. Κοτσιρίδης?)	Το μουσικό μας ημερολόγιο: 1-15 Σεπτεμβρίου	Κάθε μέρα της εβδομάδας αντιστοιχεί και σε ένα μουσικό ιστορικό γεγονός και ένα απόθευμα κάποιας καλλιτεχνικής προσωπικότητας.
1/9/1949	9	Βρετός Παναγής	Η μουσική διαπαιδαγώγηση του παιδιού στο σχολείο	Η οργανική μουσική στο σχολείο, προτάσεις και υποδείξεις, κρουστά, φουσαρμόνικες :πλεονεκτήματα - μειονεκτήματα, τεχνικές.
1/9/1949	9	Bellaigue Camille	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Μότσαρτ (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	Εργογραφία.
1/9/1949	9	Κατσέλης Πέλος	Η αναπαράσταση της αρχαίας τραγωδίας	Φώτος Πολίτης, αρχαία τραγωδία, σκέψεις - προβληματισμοί πάνω στο θέμα.
1/9/1949	9	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	Ανέκδοτα.
1/9/1949	9	Χατζηαποστόλου Αντ.	Το έργο των συνθετών της παλιάς Αθήνας	Αμανές, Κατακουζηνός, τετράφωνη εκκλησιαστική μουσική, Αθηναϊκό τραγούδι, Ελληνική σπερέτα, "...ο αμανές κατατροπώθηκε..".
1/9/1949	9	Λαζαρίδης Γιώργος	Τα κινηματογραφικά νέα	Ο Μωρίς Σεβαλιέ στην Αθήνα, ανέγερση κινηματογραφικού στούντιο στο Γαλάτσι, Μάνος Χατζιδάκις, "Φαντασία" του Ντίσνεϋ.
1/9/1949	9	Συντακτική επιτροπή	Το Ελληνικόν ωδεϊόν Ναυπλίου, η χορωδία των κοριτσιών	Η χορωδία ψυχαγωγεί φαντάρους στην Πάτρα, δύο φωτογραφίες: το ωδείο και η χορωδία.
1/9/1949	9	Συντακτική επιτροπή	Τα μουσικά μας νέα	Συναυλία στο "Ρεξ" Βόλου, καλλιτεχνική βραδυά στην πλαζ του "Mon Repos" στην Κέρκυρα.
15/9/1949	10	Συντακτική επιτροπή	Τα μουσικά μας νέα	Φεστιβάλ στο Ενδιμβούργο, διάφορα μουσικά νέα της εποχής.
15/9/1949	10	Ευαγγελάτος Αντίοχος	Η μουσική στο δράμα	Μουσική και ποίηση, αρχαίο δράμα, μουσική και θέατρο.
15/9/1949	10	Βρετός Παναγής	Η μουσική διαπαιδαγώγηση του παιδιού στο σχολείο	Η φλογέρα, ποιμενικό ύφος, τύποι φλογέρας, κατασκευαστές, η παιδαγωγική χρήση της.
15/9/1949	10	Συντακτική επιτροπή	Συνεργατική ορχήστρα	Φιλαρμονική ορχήστρα του Λονδίνου, ιστορικά στοιχεία.
15/9/1949	10	Ψαρούδας Ιωάννης	Που και πως πρωτοείδα τον Βέρντι	"Μπουλεβάρ", αφηγήσεις του συγγραφέως από την παραμονή του στο Παρίσι.
15/9/1949	10	Καζαντζής Αλ.	Ο Αιμίλιος Ριάδης	Αφηγήσεις του συγγραφέως από την επαφή του με τον συνθέτη.
15/9/1949	10	Αλεξίου Λευτέρης	Πατέρας και γιος	;
15/9/1949	10	Συντακτική επιτροπή	Η μουσική στην ευρωπαϊκή ζωγραφική	Άγγελος : Melozzo da Forlì, Κάθε τεύχος φιλοξενεί και ένα ζωγραφικό πίνακα με μουσικό θέμα.
15/9/1949	10	Υπό του κ. Π. Κ. (Π. Κοτσιρίδης?)	Το μουσικό μας ημερολόγιο	Κάθε μέρα της εβδομάδας αντιστοιχεί και σε ένα μουσικό ιστορικό γεγονός και ένα απόθευμα κάποιας καλλιτεχνικής προσωπικότητας.
15/9/1949	10	Poiree Elie	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Σοπέν (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
15/9/1949	10	Συντακτική επιτροπή	Το ποταμάκι	Δημοσιευμένη η παρτιτούρα του παιδικού τραγουδιού που κέρδισε στο διαγωνισμό του περιοδικού, συνθέτης: Ιακωβίδης Δευκαλίωνας.
15/9/1949	10	Χατζηαποστόλου Αντ.	Η ιστορία του ελληνικού μελοδράματος	Μελοδραματικός οργανισμός, Εθνική Λυρική Σκηνή, σύντομη αποτίμηση και ιστορική ανασκόπηση της μέχρι τώρα πορείας του ελληνικού μελοδράματος, αμανές, Ναπολέων Λαμπτελέτ, ονόματα τραγουδιστών.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟΣ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
15/9/1949	10	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	Ανέκδοτα.
15/9/1949	10	Μοναστηριώτης Δ.	Παλιές μορφές του θεάτρου	Μαμζέλ Νιτούς.
15/9/1949	10	Audiat Pierre	Από τη θεία τέχνη της Τερψιχόρης	Ντιαγκίλεφ, μπαλέτο.
15/9/1949	10	Λαζαρίδης Γιώργος	Τα κινηματογραφικά νέα	Η τηλεόραση "απειλεί" τον κινηματογράφο, οικονομικές δυσκολίες στους ελληνικούς κινηματογράφους λόγω της φορολογίας.
15/9/1949	10	Συντακτική επιτροπή	Φροντισταί πιάνων	Ετήσια συνέλευση των μελών της αμερικανικής "Εθνικής ενώσεως χορδιστών πιάνων".
15/9/1949	10	Συντακτική επιτροπή	Ελληνικόν ωδείο Πύργου	Αποτελέσματα εξετάσεων 1948-49.
15/9/1949	10	Συντακτική επιτροπή	Σταυρόλεξο Νο 1	Σταυρόλεξο.
15/9/1949	10	Συντακτική επιτροπή	Μουσικές ειδήσεις	Ελληνίδες καλλιτέχνιδες στο Σάλτσμπουργκ, Διεθνής Διαγωνισμός έργων του Σοπέν, Βυζαντινή μουσική.
15/9/1949	10	Συντακτική επιτροπή	Καλλιτεχνικά σταυρόλεξα	Ανακοίνωση.
1/10/1949	11	Συντακτική επιτροπή	Τα μουσικά μας νέα	Ανακοινώσεις μουσικών νέων της εποχής.
1/10/1949	11	W. A. Thomas - San Galli	Μπετόβεν και Γκαίτε	
1/10/1949	11	E.	Richard Strauss	Σύντομη παρουσίαση του συνθέτη και του έργου του.
1/10/1949	11	Συντακτική επιτροπή	Henri Rabaud	Σύντομο βιογραφικό σημείωμα, εργογραφία.
1/10/1949	11	Βρετός Παναγής	Η μουσική διαπαιδαγώγηση του παιδιού στο σχολείο	Δημοδιδάσκαλος, ακρόαση, ανάγνωση, πρακτική εξάσκηση, η μουσική στο δημοτικό σχολείο, στο γυμνάσιο, παιδαγωγική ακαδημία.
1/10/1949	11	Συντακτική επιτροπή	Σοφά λόγια	Αποθεύγματα.
1/10/1949	11	Ψαρούδας Ιωάννης	Η πρώτη του "Φαλσαφ" στο Παρίσι	Βέρντι.
1/10/1949	11	Ευαγγελάτος Αντίοχος	Νίκος Σκαλκώτας	Βιογραφικά στοιχεία, συντομη αναφορά στο έργο του.
1/10/1949	11	P. Γαρ.	Φραντς Σούμπερτ	Βιογραφικά στοιχεία.
1/10/1949	11	Σκιαδαρέσης Σπ.	Ένα ανέκδοτο του Λαυράγκα	Ανέκδοτη ιστορία με τον συνθέτη πρωταγωνιστή.
1/10/1949	11	Poiree Elie	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Σοπέν (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
1/10/1949	11	Συντακτική επιτροπή	Η μουσική στην ευρωπαϊκή ζωγραφική	Ο Γελωτοποιός: Franz Hals.
1/10/1949	11	Υπό του κ. Π. Κ. (Π. Κοτσιρίδης?)	Το μουσικό μας ημερολόγιο: 1-15 Οκτωβρίου	
1/10/1949	11	Συντακτική επιτροπή	Σύγχρονος Στραντιβάριους	Οργανοποιός βιολιού.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/10/1949	11	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/10/1949	11	Χ.	Τζιάκομο Πουσίνο	Βιογραφικά στοιχεία.
1/10/1949	11	Συντακτική επιτροπή	Ξένες μουσικές ειδήσεις και περιέργα	
1/10/1949	11	Χατζηαποστόλου Αντ.	Η ιστορία του ελληνικού μελοδράματος	Πρόβες για το πρώτο ελληνικό μελόδραμα, Ξύνδας, Ο Υποψήφιος Βουλευτής, Λαμπελέτ, Αποστόλου Γιάννης, Λαλαούνης Βασίλης.
1/10/1949	11	Συντακτική επιτροπή	Αίμα και μελάνι	Ανέκδοτο.
1/10/1949	11	Συντακτική επιτροπή	Σταυρόλεξο Νο2	
1/10/1949	11	Συντακτική επιτροπή	Το ελληνικόν ωδείο	Επέτειος τριάντα χρόνων λειτουργίας.
1/10/1949	11	Συντακτική επιτροπή	Δια τους συνδρομητές και αναγνώστας μας	Εκπτώσεις και προσφορές στους αναγνώστες.
1/10/1949	11	Συντακτική επιτροπή	Καλλιτεχνικά σταυρόλεξα	Ανακοίνωση.
15/10/1949	12	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά νέα από παντού	Ο Μπενιαμίνo Τζίλι στην Τεργέστη, διακόσια χρόνια από τον θάνατο του Μπάχ.
15/10/1949	12	Walter Niemann	Το πιανιστικό έργο του Σοπέν (Μετ. Ε.Δ.Α.)	Σύντομη μουσικολογική παρουσίαση του έργου του, ρομαντισμός, εργογραφία.
15/10/1949	12	Αλεξίου Λευτέρης	Όλος ο Μπετόβεν	Ποίημα.
15/10/1949	12	Louis Auber	Στο Νόαν μαζί με το Σοπέν και τη Γεωργία Σανδή (Μετ. Γ Πλούτη)	Διηγήσεις.
15/10/1949	12	Συντακτική επιτροπή	Η Ελληνική υπηρεσία του Ραδιοφωνικού σταθμού Λονδίνου	Ελληνικές ραδιοφωνικές εκπομπές από το Λονδίνο.
15/10/1949	12	Βρετός Παναγής	Η μουσική διαπαιδαγώγηση του παιδιού στο σχολείο	Ο Δάσκαλος, προτάσεις για την σωστή εκπαιδευσή του, μάθημα μουσικής αντιλήψεως, ακρόαση.
15/10/1949	12	Συντακτική επιτροπή	Τελευταία επιθυμία του Ρ. Στράους - Το τραγούδι των δασών	Ανακοινώσεις μουσικών νέων της εποχής.
15/10/1949	12	Z. Καπαλντί	Κλαύδιος Μοντεβέρντι (Μετ. Β. Κυλικά)	Η σείρα μαθητική μουσική γνώση.
15/10/1949	12	Συντακτική επιτροπή	Ο γιος του Ιγκόρ Στραβίνσκυ στη Μ. Όπερα της Νέας Υόρκης	Σουλίμα Στραβίνσκυ.
15/10/1949	12	Συντακτική επιτροπή	Μια πιανίστα έγινε ανεψιά του βασιλέως της Αγγλίας	Μουσικό νέο.
15/10/1949	12	Poiree Elie	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Σοπέν (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
15/10/1949	12	Συντακτική επιτροπή	Η μουσική στην ευρωπαϊκή ζωγραφική	Κοντσέρτο γυναικών: Αγνώστου.
15/10/1949	12	Υπό του κ. Π. Κ. (Π. Κοτσιρίδης?)	Το μουσικό μας ημερολόγιο: 16-31 Οκτωβρίου	
15/10/1949	12	F. Bonavia	Η ανάπτυξις της μουσικής στη Βρετανία	Ιστορική αναδρομή από την εποχή του Μεσσαίωνα.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
15/10/1949	12	Χατζηαποστόλου Αντ.	Η ιστορία του ελληνικού μελοδράματος	Σωτήρης Χλιμίντζας, Αντώνιος & Αικατερίνη Λάνδη, Σπύρος Ξύνδας, Β' ελληνικό μελόδραμα, Σπύρος Μπεκατώρος.
15/10/1949	12	Συντακτική επιτροπή	Φιλοφρονήσεις	Ανέκδοτο.
15/10/1949	12	Μοναστηριώτης Δ.	Παλιές μορφές του θεάτρου	Σωσώ Κανδύλη.
15/10/1949	12	Νομικός Ν. Ανδρέας	Μουσική και μουσικοί - Ο κόσμος των αρχαίων	Ο μουσικός στα Ομηρικά χρόνια, περί κιθάρας.
15/10/1949	12	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	Ανέκδοτο.
15/10/1949	12	Συντακτική επιτροπή	Ειδοποιήσεις δια τους συνδρομητές μας	Ανακοίνωση της συντακτικής επιτροπής.
15/10/1949	12	Συντακτική επιτροπή	Σταυρόλεξο Νο3	
15/10/1949	12	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνησης	Μουσικά νέα.
15/10/1949	12	Συντακτική επιτροπή	Δια τους συνδρομητές και αναγνώστας μας	Εκπτώσεις και προσφορές στους αναγνώστες.
15/10/1949	12	Συντακτική επιτροπή	Καλλιτεχνικά σταυρόλεξα	Ανακοίνωση.
15/10/1949	12	Συντακτική επιτροπή	Σύντομες μουσικές ειδησούλες	Ελληνικό ωδείο.
1/11/1949	13	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά νέα από παντού	Όπερα και όπερα κωμίκ, Νουνούκα Φραγκιά, δημοπρασία μουσικών χειρογράφων.
1/11/1949	13	Giuseppe Verdi	Ο Βέρντι Πολιτικός (Μετ. Ε.Δ.Α.)	Γράμμα προς τον Francesco Maria Piave το 1865.
1/11/1949	13	Μετ. Πλούτη Γ.	Η πρώτη εκτέλεση της Ενάτης	Αφήγηση της Κα Γκρέμπνερ.
1/11/1949	13	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	Ανέκδοτα.
1/11/1949	13	Καραντινός Σωκράτης	Η απαγγελία	Ανθρώπινη ύπαρξη και τέχνη, ποιητική δομή, μέτρο, ερμηνεία του ποιητικού λόγου, αισθητική.
1/11/1949	13	Συντακτική επιτροπή	Ένας κατάδικος συνθέτης	Είδηση.
1/11/1949	13	Νικοκάβουρας Τάσος	Το βιολί ως όργανο δια μέσου των αιώνων	Θεωρίες περι καταγωγής του οργάνου, οργανολογία, κατασκευαστές.
1/11/1949	13	Πλούτης Γ.	Τι παίζεται στη Γαλλία & Ισπανία	Αντρέ Ρουσέν, θέατρο, όπερα.
1/11/1949	13	Ψαρούδας Ιωάννης	Η "Σαλώμη" του Στράους στην Ιταλία	Αναμνήσεις και σχόλια του συγγραφέως.
1/11/1949	13	Poiree Elie	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Σοπέν (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
1/11/1949	13	Συντακτική επιτροπή	Η μουσική στην ευρωπαϊκή ζωγραφική	Ο φλαουτίστας: Bernardo Strozzi.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/11/1949	13	Υπό του κ. Π. Κ. (Π. Κοτσιρίδης?)	Το μουσικό μας ημερολόγιο: 1-15 Νοεμβρίου	
1/11/1949	13	Βρετός Παναγής	Η μουσική διαπαιδαγώγηση του παιδιού στο σχολείο	Προαπαιτημασία των υποψηφίων σπουδαστων στις Παιδαγωγικέ ακαδημίες, ύλη, διδασκαλία.
1/11/1949	13	Συντακτική επιτροπή	Ανέκδοτα διασήμων τενόρων	Ανέκδοτα.
1/11/1949	13	Χατζηαποστόλο υ Αντ.	Η ιστορία του ελληνικού μελοδράματος	Χορ - χορ - Αγά, ευρωπαϊκοί θίασοι περιοδεύουν στην "Ανατολή", από το α' στο β' Μελοδραμα, περιοδεία του "Υποψήφιου Βουλευτή", χρονικό της περιοδείας.
1/11/1949	13	Συντακτική επιτροπή	Μουσικό κέντρο στο Λονδίνο	Είδηση.
1/11/1949	13	Συντακτική επιτροπή	Δια τους συνδρομητάς μας	Ανακοίνωση.
1/11/1949	13	Συντακτική επιτροπή	Δια τους συνδρομητάς και αναγνώστας μας	Εκπτώσεις και προσφορές στους αναγνώστες.
1/11/1949	13	Συντακτική επιτροπή	Δια το περιοδικό μας	Υποχρεωτική η "Μουσική Κίνησης" για τους μαθητές του Ωδείου του Πύργου μετά από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου.
1/11/1949	13	Συντακτική επιτροπή	Καλλιτεχνικά σταυρόλεξα	Ανακοίνωση.
1/11/1949	13	Συντακτική επιτροπή	Σταυρόλεξο Νο4	
1/11/1949	13	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνησης	Η κρατική ορχήστρα στον "Ορφέα", διάφορες μουσικές μαθητικές εκδηλώσεις.
15/11/1949	14	Σ.Σ.	Έλληνες καλλιτέχναι στο εξωτερικό	Καλλίνικος Κώστας, βιογραφία, επαγγελματικές δραστηριότητες.
15/11/1949	14	Ευαγγελάτος Αντίοχος	Περιπλανώμενες μελωδίες	Από το ομότιπλο βιβλίο του Wilhelm Tappert.
15/11/1949	14	Συντακτική επιτροπή	Ένα πρωτότυπο μουσικό κέντρο	Οικισμός Μακ - Ντάουελλ.
15/11/1949	14	Κουτούγκος Μιλτιάδης	Γύρω από την τονικότητα	Αναλύει το ζήτημα της τονικότητας.
15/11/1949	14	Νικοκάβουρας Τάσος	Το βιολί ως όργανο δια μέσου των αιώνων	Κατασκευαστές, Έλληνες κατασκευαστές, τεχνικές κατασκευής.
15/11/1949	14	Μετ. Πλούτη Γ.	Ερωτική επιστολή του Μπετόβεν	Προς την Τζιουλέτα Γκουιτζάρντι.
15/11/1949	14	Βρετός Παναγής	Η μουσική διαπαιδαγώγηση του παιδιού στο σχολείο	Η οργανική μουσική στις παιδαγωγικές ακαδημίες, προτεινόμενα μουσικά όργανα για τους υποψήφιους δασκάλους.
15/11/1949	14	Συντακτική επιτροπή	Ένα ανέκδοτο του Βάγκνερ	Ανέκδοτο.
15/11/1949	14	Hodeir A.	Τα εβδομηνταπέντε χρόνια του Σένμπεργκ	Εκδηλώσεις προς τιμήν του συνθέτη.
15/11/1949	14	Poigee Elie	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Σοπέν (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
15/11/1949	14	Συντακτική επιτροπή	Η μουσική στην ευρωπαϊκή ζωγραφική	Το κοντσέρτο: Tiziano Vecellio.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
15/11/1949	14	Υπό του κ. Π. Κ. (Π. Κοτσιρίδης?)	Το μουσικό μας ημερολόγιο: 16-30 Νοεμβρίου	
15/11/1949	14	Χατζηαποστόλου Αντ.	Η ιστορία του ελληνικού μελοδράματος	Το ελληνικό μελόδραμα στην Οδησό, στην Κωνσταντινούπολη, η παρακμή.
15/11/1949	14	Τριανταφύλλου Κίμων	Η σκάλα του Μιλάνου	Τεχνικά χαρακτηριστικά και δυνατότητες του χώρου, ρεπερτόριο, ανθρώπινο δυναμικό.
15/11/1949	14	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	Ανέκδοτα.
15/11/1949	14	Χαλικιάς Α. Χαρ.	Πως έγραφαν τα έργα τους οι μεγάλοι μουσουργοί	Αναφέρει διάφορες περιπτώσεις συνθετων.
15/11/1949	14	Συντακτική επιτροπή	Δια τους συνδρομητάς και αναγνώστας μας	
15/11/1949	14	Συντακτική επιτροπή	Τα εγκαίνια του Ελληνικού ωδείου Πατρών	Μουσικά νέα.
15/11/1949	14	Συντακτική επιτροπή	Σταυρόλεξο Νο5	
15/11/1949	14	Συντακτική επιτροπή	Ειδοποιησις δια τους αναγνώστας μας	Ανακοίνωση.
15/11/1949	14	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνησις	Στον Παρνασσό η Βυζαντινή χορωδία Πειραιώς.
1/12/1949	15	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά νέα από παντού	Το θέατρο Καρακάλα, Κορνέλιος Ποτ, η αυστριακή συμφωνική ορχήστρα.
1/12/1949	15	Schmitz Eucen	Ερμηνεία και ύφος στη μουσική (Μετ. Ε.Δ.Α.)	Τεχνική, πνευματική αντίληψη, σιλ, αισθητική.
1/12/1949	15	Συντακτική επιτροπή	Αναπαράστασις της κηδείας του Σοπέν	Είδηση.
1/12/1949	15	Συντακτική επιτροπή	Διάφορα μουσικά και θεατρικά νέα	Ειδήσεις.
1/12/1949	15	Συντακτική επιτροπή	Ένα ανέκδοτο του Κερουμπίνι	Ανέκδοτο.
1/12/1949	15	Κουτούγκος Μιλτιάδης	Γύρω από την τονικότητα	Σχέσεις μεταξύ τονικής δεσπόζουσας και υποδεσπόζουσας, πτώσεις.
1/12/1949	15	Συντακτική επιτροπή	Η μουσική που χάνεται	Λώρα Μπόλτον εθνολόγος, "εξωτική" μουσική.
1/12/1949	15	Τριανταφύλλου Κίμων	Ο Τοσκανίνι στη Βενετία	Μετά από εικοσιεπτά χρόνια απουσίας θα διευθύνει την ορχήστρα του "Λα Φενίτσε" της Βενετίας, περιγραφή του προγράμματος, σύντομη παρουσίαση του έργου του.
1/12/1949	15	Βρετός Παναγής	Η μουσική διαπαιδαγώγηση του παιδιού στο σχολείο	Προβλήματα στην προετοιμασία των επαγγελματιών δασκάλων που αποφοιτούν από τα ωδεία, ανεπάρκεια της τεχνικής και της γενικής μορφώσεως που παρέχουν τα ωδεία στον κλάδο των δασκάλων μουσικής, προτινόμενα μαθήματα.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/12/1949	15	Βάγκνερ, Τσαϊκόφσκι, Μπερλιόζ, Μετ. Πλούτη Γ.	Κριτικές για την ηρωική του Μπετόβεν	Μουσική κριτική.
1/12/1949	15	Μετ. Πλούτη Γ.	Αντρέας Σεγκόβια - GINETTE NEVEU	Διεθνής μουσικός τύπος.
1/12/1949	15	Poiree Elie	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Σοπέν (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
1/12/1949	15	Συντακτική επιτροπή	Η μουσική στην ευρωπαϊκή ζωγραφική	Maria Ruthven: Antonis Van Dyck.
1/12/1949	15	Υπό του κ. Π. Κ. (Π. Κοτσιρίδης?)	Το μουσικό μας ημερολόγιο: 1-15 Δεκεμβρίου	
1/12/1949	15	Χατζηαποστόλου Αντ.	Η ιστορία του ελληνικού μελοδράματος	Το τρίτο ελληνικό μελοδράμα, το έργο του Λαυράγκα, ο αθηναϊκός σύλλογος.
1/12/1949	15	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	Ανέκδοτα.
1/12/1949	15	Edmund Horace Fellowes	Το αγγλικό Μαντριγκάλ	Μουσικολογική και ιστορική ανάλυση.
1/12/1949	15	Μετ. Χαλικιάς Δ. Χ.	Πως έγραφαν τα έργα τους οι μεγάλοι μουσουργοί	Αναφέρει διάφορες περιπτώσεις συνθετών.
1/12/1949	15	Συντακτική επιτροπή	Δια τους συνδρομητές και αναγνώστας μας	Ανακοίνωση.
1/12/1949	15	Συντακτική επιτροπή	Σταυρόλεξο Νο6	
1/12/1949	15	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνησης	Συναυλία στον Παρνασσό, η παιδική παράσταση του Ελληνικού ωδείου στον Παρνασσό.
15/12/1949	16	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά και καλλιτεχνικά νέα	Διεθνή μουσικά νέα.
15/12/1949	16	Μιχαηλίδης Σόλων	Το διεθνές συμβούλιο λαϊκής μουσικής	Εθνική μουσική, λαϊκή μουσική, μουσικές συγγένειες.
15/12/1949	16	Χ.	Το ξένο θέατρο	Διεθνής παραστάσεις.
15/12/1949	16	Συντακτική επιτροπή	Ο Τοσκάνι δεν θέλει να γίνει γεροϋσιαστής	Μουσικά νέα.
15/12/1949	16	Eucen Schmitz	Ερμηνεία και ύφος στη μουσική (Μετ. Ε.Δ.Α.)	Δυναμικές, τέμπο.
15/12/1949	16	Κουτούγκος Μιλτιάδης	Γύρω από την τονικότητα	Το μονόχορδο του Πυθαγόρα, παραγωγή αρμονικών με λόγους κλασμάτων.
15/12/1949	16	Συντακτική επιτροπή	Ένα ανέκδοτο του Τοσκάνι	Ανέκδοτο.
15/12/1949	16	Σκουλούδης Μ.	Ο χορός των μεταμφιεσμένων	Βέρντι.
15/12/1949	16	Μοναστηριώτης Δ.	Μορφές του παλιού θεάτρου	Έλσα Ένκελ.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
15/12/1949	16	Μολφέτας Γεώργιος	Ο Ντον Πασκουάλε στ' Αργοστόλι	Σατυρικό ποίημα του Κεφαλονίτη ποιητή.
15/12/1949	16	Poiree Elie	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Σοπέν (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
15/12/1949	16	Συντακτική επιτροπή	Η μουσική στην ευρωπαϊκή ζωγραφική	Μικρός άγγελος: Giovanni Bellini.
15/12/1949	16	Υπό του κ. Π. Κ. (Π. Κοτσιρίδης?)	Το μουσικό μας ημερολόγιο:16-31 Δεκεμβρίου	
15/12/1949	16	Bonavia F.	Ο Άρνολντ Ντόλμετς και η οικογενειά του	Παλαιά μουσική.
15/12/1949	16	Συντακτική επιτροπή	Μια διαβολική σύμπτωση	Ανέκδοτο.
15/12/1949	16	Χατζηαποστόλου Αντ.	Η ιστορία του ελληνικού μελοδράματος	Η πρώτη εμφάνιση του τρίτου Ελλην. Μελοδράματος, η πρώτη περίοδος του μελοδράματος.
15/12/1949	16	Essolier R.	Οι προσκυνηται του Σοπέν στις Βαλεάρδες	Ταξιδιωτικό χρονικό.
15/12/1949	16	Συντακτική επιτροπή	Δια τους συνδρομητάς και αναγνώστας μας	Ανακοίνωση.
15/12/1949	16	Συντακτική επιτροπή	Σταυρόλεξο Νο7	
15/12/1949	16	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνησις	Πόπη Ευστρατιάδου.
1/1/1950	17	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά νέα από παντού	Μητρόπουλος, Πέρσης Κώστας, Ξένοι καλλιτέχνες στην Εθνική Λυρική σκηνή.
1/1/1950	17	Felix Huch	"Μια μεγαλοφυΐα έρχεται στον κόσμο", μετ. Ευαγγελάτος Αντίοχος	Απόσπασμα από το μυθιστόρημα: "Ο νεαρός Μπετόβεν".
1/1/1950	17	Ψαρούδας Ιωάννης	Μια πρωτοχρονιά στο Παρίσι	Μνήμες του συγγραφέως από την παραμονή του στο Παρίσι.
1/1/1950	17	Ιστορικός	Η ερωτική ζωή του Μπερλιόζ	Ανέκδοτα προσωπικά γεγονότα.
1/1/1950	17	Μετ. Πλούτη Γ.	Ερωτική επιστολή του Βάγκνερ	Ερωτική επιστολή.
1/1/1950	17	Πλούτη Γ.	Το άρμα Θέσπιδος	Το θέατρο στην επαρχία.
1/1/1950	17	Poiree Elie	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Σοπέν (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
1/1/1950	17	Συντακτική επιτροπή	Η μουσική στην ευρωπαϊκή ζωγραφική	Η Παναγία με το θείον βρέφος.
1/1/1950	17	Υπό του κ. Π. Κ. (Π. Κοτσιρίδης?)	Το μουσικό μας ημερολόγιο:1-15 Ιανουαρίου	
1/1/1950	17	Συντακτική επιτροπή	Τα υπερφυσικά παιδιά στη μουσική	Αναφορά σε μερικές περιπτώσεις εξαιρετικών ταλέντων.
1/1/1950	17	Συντακτική επιτροπή	Η γλώσσα του ταμ - ταμ	Αναφορά στα πορίσματα των ερευνών του Γάλλου μουσικολόγου Ερμπέρ Πετπέρ στην Αφρική.
1/1/1950	17	Γ.Π.	Η μουσική κίνησις στο Παρίσι - Μουσική Θέατρο	Μουσικές και θεατρικές παραστάσεις στο Παρίσι.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/1/1950	17	Χατζηαποστόλου Α. Α.	Η ιστορία του ελληνικού μελοδράματος	Η εμφάνιση του Ν. Μωραΐτη, ζεύγος Κοκκίνη, δεύτερη περίοδος του μελοδράματος.
1/1/1950	17	Συντακτική επιτροπή	Δια τους συνδρομητές και αναγνώστας μας	Ανακοίνωση.
1/1/1950	17	Σ. Σ.	Μια γεωγραφική ανακάλυψη	Ιταλική όπερα στο Αργοστόλι.
1/1/1950	17	Συντακτική επιτροπή	Σταυρόλεξο Νο8	
1/1/1950	17	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνησης	Μουσικές εκδηλώσεις.
15/1/1950	18	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά νέα από παντού	Ο Μητρόπουλος διωρίζεται διευθυντής της φιλαρμονικής της Νέας Υόρκης.
15/1/1950	18	Μετ. Ε.Δ.Α.	Μια δοκιμή ορχήστρας με τον Arthur Nikisch	Μετάφραση από το βιογραφικό βιβλίο του Arthur Dette.
15/1/1950	18	Ο θεατρικός	Τα παρισινά θέατρα	Θεατρικά νέα.
15/1/1950	18	Συντακτική επιτροπή	Θεόφραστος Σακελλαρίδης	Δημοσίευση του θανάτου του συνθέτη.
15/1/1950	18	Ο χορογράφος	Η ιστορία του χορού	Αριστοκρατικός και λαϊκός χορός.
15/1/1950	18	Μετ. Πλούτη Γ.	Ο Ρουσσώ για το γαλλικό και το ιταλικό μελόδραμα	Κριτική του Ρουσσώ.
15/1/1950	18	Ο ιστορικός	Η ιστορία των γελωτοποιών	Ιστορική ανασκόπηση, αναφορά σε κάποιους διάσημους γελωτοποιούς.
15/1/1950	18	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
15/1/1950	18	Συντακτική επιτροπή	Ο Τσάρος του αγγλικού κινηματογράφου	Άρθουρ Ράνκ.
15/1/1950	18	Camille Maclair	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Σούμαν (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
15/1/1950	18	Συντακτική επιτροπή	Η μουσική στην ευρωπαϊκή ζωγραφική	Πορτραίτο ενός νέου βιολιστή: Angelo Bronzino.
15/1/1950	18	Υπό του κ. Π. Κ. (Π. Κοτσιρίδης?)	Το μουσικό μας ημερολόγιο: 16-31 Ιανουαρίου	
15/1/1950	18	Reuillard G.	Ένας μεγάλος μαχητής της σκηνής	Charles Dullin, αναφορά στην ζωή και το θάνατό του.
15/1/1950	18	S.	Η εξέλιξη του γραμμοφώνου	Ιστορικά γεγονότα.
15/1/1950	18	Χατζηαποστόλου Α. Α.	Η ιστορία του ελληνικού μελοδράματος	Περιοδείες, Τρίτη περίοδος του μελοδράματος.
15/1/1950	18	Συντακτική επιτροπή	Δια τους συνδρομητές και αναγνώστας μας	
15/1/1950	18	Συντακτική επιτροπή	Σταυρόλεξο Νο9	
15/1/1950	18	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνησης	Μουσικά νέα.
1/2/1950	19	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά και καλλιτεχνικά νέα	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/2/1950	19	Prospero Bertani	Ένας πρωτότυπος αρνητής του Verdi	Ανέκδοτη ιστορία.
1/2/1950	19	Landowski P.	Ο Honegger και οι μουσικοσυνθέται, μετ. Πλούτη Γ.	Μουσική κριτική.
1/2/1950	19	Συντακτική επιτροπή	Η Σαιζόν της "Μετροπόλιταν"	Μητροπολιτική όπερα, Νέα Υόρκη.
1/2/1950	19	Ο Φακός	Τα πρώτα βήματα του Σαρλώ	Αφηγήσεις από τη ζωή του.
1/2/1950	19	Camille Maclair	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Σούμαν (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
1/2/1950	19	Συντακτική επιτροπή	Η παρισινή όπερα	Επετειος των 75 χρόνων της παρισινής όπερας.
1/2/1950	19	Υπό του κ. Π. Κ. (Π. Κοτσιρίδης?)	Το μουσικό μας ημερολόγιο:1-15 Φεβρουαρίου	
1/2/1950	19	Χατζηαποστόλο υ Αντ.	Η ιστορία του ελληνικού μελοδράματος	Τέταρτη περίοδος του μελοδράματος, περιοδείες.
1/2/1950	19	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνησις	Πύργος Ηλείας, δύο φωτογραφίες των μαθητών.
15/2/1950	20	Σκιαδαρέσης Σπ.	Αγγλική μουσική βιβλιογραφία	Εκδόσεις του 1949.
15/2/1950	20	Συντακτική επιτροπή	Ελληνικές μουσικές εκδόσεις	1949.
15/2/1950	20	Niemann Walter	Το πιανιστικό έργο του Schubert, μετ. Ε.Δ.Α.	Εργογραφία, μουσικολογικά σχόλια.
15/2/1950	20	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
15/2/1950	20	Hubert Foss	Η μουσική κίνησις στην Αγγλία	Μουσικά νέα.
15/2/1950	20	Συντακτική επιτροπή	Ένα ανέκδοτο του Κερουμπίνι	Ανέκδοτο.
15/2/1950	20	Camille Maclair	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Σούμαν (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
15/2/1950	20	Υπό του κ. Π. Κ. (Π. Κοτσιρίδης?)	Το μουσικό μας ημερολόγιο:16-28 Φεβρουαρίου	
15/2/1950	20	Roland - Manuel	Η εξέλιξις της γαλλικής μουσικής μετ. Πλούτη Γ.	Μουσικολογική και ιστορική ανάλυση.
15/2/1950	20	Χατζηαποστόλο υ Αντ.	Η ιστορία του ελληνικού μελοδράματος	Πέμπτης περίοδος του μελοδράματος.
15/2/1950	20	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά και καλλιτεχνικά νέα	Χορός, η ίδρυση της χορογραφικής ακαδημίας.
1/3/1950	21	Σκιαδαρέσης Σπ.	Η αγγλική βιβλιογραφία	Βιβλιοπαρουσίαση.
1/3/1950	21	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά και καλλιτεχνικά νέα	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/3/1950	21	Felix Huch	Πρώτη συνάντησις δύο μεγάλων μουσικών, μετ. Ευαγγελάτος Αντίοχος	Απόσπασμα από το μυθιστόρημα: "Ο νεαρός Μπετόβεν".
1/3/1950	21	Συντακτική επιτροπή	Γίτσα Σαλβάνου	Μουσικά νέα.
1/3/1950	21	Υπό του κ. Π. Κ. (Π. Κοτσιρίδης?)	Το μουσικό μας ημερολόγιο:1-15 Μαρτίου	
1/3/1950	21	Συντακτική επιτροπή	Σερ Μάλκολμ Σάρτζεντ	Βιογραφικά στοιχεία με αφορμή την αφιξή του στην Αθήνα.
1/3/1950	21	Π. Γ.	Τι παίζεται στο Παρίσι	Μουσικά νέα.
1/3/1950	21	Camille Mauclair	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Σούμαν (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
1/3/1950	21	Hubert Foss	Μουσικό χρονικό από την Αγγλία	Τελευταία μουσικά νέα.
1/3/1950	21	Συντακτική επιτροπή	Η Αθηναϊκή μανδολινάτα	Η πρώτη συναυλία του Παρνασσού.
1/3/1950	21	Συντακτική επιτροπή	Την εχώρισε γιατί δεν αγαπούσε την όπερα	Ανέκδοτο.
1/3/1950	21	Χατζηαποστόλο υ Αντ.	Η ιστορία του ελληνικού μελοδράματος	Έκτη περίοδος του μελοδράματος.
1/3/1950	21	Roland - Manuel	Η εξέλιξις της γαλλικής μουσικής μετ. Πλούτη Γ.	Μουσικολογική και ιστορική ανάλυση.
15/3/1950	22	Σκιαδαρέσης Σπ.	Αγγλική μουσική βιβλιογραφία	Βιβλιοπαρουσίαση.
15/3/1950	22	Συντακτική επιτροπή	Ελληνικές μουσικές εκδόσεις	1949, Σπύρος Περιστέρης, δημοτικά τραγούδια.
15/3/1950	22	Μετ. Ε.Δ.Α.	Οι τελευταίες μέρες του Μπερλιόζ	Από τη βιογραφία του J. G. Prod' homme.
15/3/1950	22	Σ. Ζ.	Το κουαρτέτο τυφλών	Μουσική είδηση, Κέρκυρα.
15/3/1950	22	Marshall Johnson - Cecily Arnold	Παλιά μουσική με παλιά όργανα	Αναβίωση παλιάς μουσικής στην Αγγλία, σκέψεις, μουσικά και μουσικολογικά ζητήματα.
15/3/1950	22	Πλ. (Πλούτης?)	Το θέατρο ξαναζει στο Χόλλυγουντ	Είδηση.
15/3/1950	22	Ο ιστορικός	Ο ηθοποιός Δαβίδ Γκάρρικ	Βιογραφικό κείμενο.
15/3/1950	22	Camille Mauclair	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Σούμαν (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
15/3/1950	22	Πλούτης Γ.	Τηλεόρασις και σινεμά	Οι αλλαγές που επιφέρει η τηλεόραση.
15/3/1950	22	Υπό του κ. Π. Κ. (Π. Κοτσιρίδης?)	Το μουσικό μας ημερολόγιο:16-31 Μαρτίου	
15/3/1950	22	Χατζηαποστόλο υ Αντ.	Η ιστορία του ελληνικού μελοδράματος	Η φθίνουσα πορεία του ελληνικού μελοδράματος.
15/3/1950	22	Pincherle M.	Τα διακόσια χρόνια του Μπάχ, μετ Πλούτη Γ.	Επαίτιος για τα διακόσια χρόνια από το θανάτο του.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟΣ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
15/3/1950	22	Συντακτική επιτροπή	Η παιδική χορωδία Σ.Π.Α.Π.	Εμφανίσεις.
15/3/1950	22	Μετ. Πλούτη Γ.	Ο Λώρενς Ολιβιέ στην Αμερική	Είδηση.
15/3/1950	22	Συντακτική επιτροπή	Παλιές θεατρικές διαφημίσεις	
1/4/1950	23	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά νέα και περιέργα	Νέα, περιέργα, ανέκδοτα.
1/4/1950	23	Rolland Romain	Τα ορατόρια του Χαίντελ, μετ. Ε.Δ.Α.	Μουσικολογική ανάλυση.
1/4/1950	23	Συντακτική επιτροπή	Το φεστιβάλ του Εδιμβούργου	Ειδήσεις.
1/4/1950	23	Υπό του κ. Π. Κ. (Π. Κοτσιρίδης?)	Το μουσικό μας ημερολόγιο: 1-30 Απριλίου	
1/4/1950	23	J. G. Prod' Homme	Μπετόβεν (Η διαθήκη του Χάιλιγκενσταντ), μετ. Πλούτη Γ.	Επιστολή του συνθέτη.
1/4/1950	23	Συντακτική επιτροπή	Η μουσική κίνησις στην Κύπρο	Μουσικές εκδηλώσεις.
1/4/1950	23	Ψαρούδας Ιωάννης	Η "Λουίζα" και ο Σαρπαντιέ	Πώλ Ντυκάς, θέατρο.
1/4/1950	23	Συντακτική επιτροπή	Ένα ανέκδοτο του Ραμώ	Ανέκδοτο.
1/4/1950	23	Camille Mauclair	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Σούμαν (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
1/4/1950	23	Ο ιστορικός	Ένας μεγάλος μουσουργός	Ιστορία.
1/4/1950	23	Μετ. Πλούτη Γ.	Το θέατρο στη Νέα Υόρκη	Θέατρο.
1/4/1950	23	Borel P.	Ο Λίστ και η νέα Κοζάκα, μετ. Βοσπορίτης Γ.	Ιστορία.
1/4/1950	23	Συντακτική επιτροπή	Στον τάφο της Τραβιάτας	Ιστορία.
1/4/1950	23	Hubert Foss	Μουσικό χρονικό από την Μεγάλη Βρετανία	Ειδήσεις.
1/4/1950	23	Συντακτική επιτροπή	Ο Μητρόπουλος στη Βιέννη και στο Παρίσι	Μουσικό νέο.
1/4/1950	23	Συντακτική επιτροπή	Στον 42ο δρόμο	Χόλλυγουντ.
1/4/1950	23	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνησις	Μουσικά νέα.
15/4/1950	24	Συντακτική επιτροπή	Τα μουσικά μας νέα	Συναυλίες των παραρτημάτων του Ελληνικού ωδείου.
15/4/1950	24	Rolland Romain	Τα ορατόρια του Χαίντελ, μετ. Ε.Δ.Α.	Μουσικολογική ανάλυση.
15/4/1950	24	Σκιαδαρέσης Σπ.	Αγγλική μουσική βιβλιογραφία	Βιβλιοπαρουσίαση.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟΣ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
15/4/1950	24	Συντακτική επιτροπή	Δια τους Κ.Κ. συνδρομητές και αναγνώστας μας	Ανακοίνωση της διεύθυνσης του περιοδικού για την ανααίωσή του και την διακοπή του για λίγους μήνες λόγω προαιτημασιών.
15/4/1950	24	Willemetz A.	Όσκαρ Στράους - Ο ογδοντάρης βασιλιάς του βάλς	Επαίτιος για τα ογδόντα χρόνια από την γεννησή του.
15/4/1950	24	Υπό του κ. Π. Κ. (Π. Κοτσιρίδης?)	Το μουσικό μας ημερολόγιο:16-30 Απριλίου	
15/4/1950	24	Ο ιστορικός	Μπαλλέτα και χορεύτριες	Ιστορική ανασκόπηση, μπαλέτο, χορός.
15/4/1950	24	Συντακτική επιτροπή	Λίγος κινηματογράφος	Κινηματογραφικά.
15/4/1950	24	Camille Mauclair	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Σούμαν (Μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος)	
15/4/1950	24	Συντακτική επιτροπή	Μουσική ζωή στο Παρίσι	Ζαν Μαρτινιόν, βιογραφικά στοιχεία.
15/4/1950	24	Συντακτική επιτροπή	Ο Γιώργος Θέμελης	Κριτική για τον τυφλό πιανίστα.
15/4/1950	24	Ψαρούδας Ιωάννης	Η "Λουίζα" και ο Σαρπαντιέ	Βιογραφικά στοιχεία του Σαρπαντιέ.
15/4/1950	24	Hubert Foss	Μουσικό χρονικό από την Αγγλία	Μουσικά νέα.
15/4/1950	24	Loiselet P.	Η τηλεόρασις, μετ. Βοσπορίτης Γ.	Τηλεόραση, προβλήματα γύρω από αυτό το μέσο.
15/4/1950	24	See E.	Αντρέ Αντουάν, ο δημιουργός του ελεύθερου γαλλικού θεάτρου	Γαλλικό θέατρο.
15/4/1950	24	Σκιαδαρέσης Σπ.	Αγγλική μουσική βιβλιογραφία	Βιβλιοπαρουσίαση.
15/4/1950	24	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνησης	Φωτογραφία με την παιδική χορωδία των Σ.Π.Α.Π.
1/11/1950	25	Σκιαδαρέσης Σπ.	Ιωάννης - Σεβαστιανός Μπάχ	Εκτενή βιογραφικά στοιχεία, εργογραφία.
1/11/1950	25	Καζαντζής Αλέξανδρος	Τα διακόσια χρόνια από το θάνατο του Μπάχ	Επαίτιος για τα διακόσια χρόνια από το θάνατό του.
1/11/1950	25	Brachvogel E. A.	Το βασιλικό θέμα	Απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Brachvogel: "Φρίντεμαν Μπαχ".
1/11/1950	25	Γεωργιάδης Γ.	Η ιστορία της μουσικής τέχνης ανα τους αιώνες	Σύντομη ιστορική ανασκόπηση.
1/11/1950	25	Βάρβογλης Μαρ.	Η μεγάλη λειτουργία εις ρε του Μπετόβεν	Αισθητική ανάλυση του έργου.
1/11/1950	25	Ζερβουδάκης Γεώργιος	Ο Λαμπελέτ για την εκκλησιαστική μας μουσική	Αναπτύσσεται λόγος περι βυζαντινής, δημοτικής και αρχαιοελληνικής μουσικής.
1/11/1950	25	Williams Stephen	Η όπερα στην Αγγλία	Όπερα, παραστάσεις στην Αγγλία.
1/11/1950	25	Hubert Foss	Μουσικό χρονικό της Αγγλίας	Μουσικές παραστάσεις, νέα.
1/11/1950	25	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά νέα από την Γαλλία	Μουσικά νέα.
1/11/1950	25	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	Διεθνή μουσικά νέα που αφορούν Έλληνες μουσικούς, Μητρόπουλος.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟΣ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/11/1950	25	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	Καζάσογλου.
1/11/1950	25	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	Γράμματα αναγνωστών.
1/11/1950	25	Συντακτική επιτροπή	Το Ελληνικό ωδείο Ναυπλίου στον εορτασμό της 28ης Οκτωβρίου	Είδηση.
1/12/1950	26	Σπανούδη Σοφία	Τα μεγάλα Ιωβιλαία - Τα πενήντα χρόνια του θανάτου του Βέρντι	Το έργο και η ζωή του Βέρντι τα τελευταία χρόνια της ζωής του.
1/12/1950	26	Ροβέρτου Σούμαν	Μουσικοί κανόνες	Συμβουλές στους μουσικούς.
1/12/1950	26	Ψαρούδας Ιωάννης	Η Θαίς του Μασσενέ	Αναμνήσεις και σχόλια του συγγραφέως.
1/12/1950	26	Σκιαδαρέσης Σπ.	Η κιθάρα και οι δεξιότητες της	Ιστορική ανασκόπηση, ρεπερτόριο, σημαντικοί κιθαριστές.
1/12/1950	26	Βάρβογλης Μαρ.	Μετά το θάνατο του Παγκανίνι	Ιστορίες γύρω από τον θάνατό του.
1/12/1950	26	Γεωργιάδης Γ.	Η ιστορία της μουσικής τέχνης ανα τους αιώνες	Η ελληνική μουσική στην αρχαιότητα.
1/12/1950	26	Σκιαδαρέσης Σπ.	Μουσικολογικά βιβλία	Βιβλιοπαρουσίαση.
1/12/1950	26	Συντακτική επιτροπή	Η 85η επάτειος της γεννήσεως του Σιμπέλιους	Ανακοίνωση.
1/12/1950	26	Ροβέρτου Σούμαν	Μουσικοί κανόνες	
1/12/1950	26	Hubert Foss	Μουσικά νέα από την Αγγλία	Μουσικά νέα.
1/12/1950	26	Cherniawsky David	Μια διεθνής μουσική Ολυμπιάς, μετ. Κλεοπάτρα Παπαχρήστου	Σχεδιασμός για μια μουσική "ολυμπιάδα".
1/12/1950	26	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	Τζίνα Μπαχάουερ.
1/12/1950	26	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	Τέσσερις συναυλίες στον Παρνασσό.
1/12/1950	26	Συντακτική επιτροπή	Ενδιαφέρουσα ανακοίνωση	Επαγγελματικά δικαιώματα των μουσικών.
1/12/1950	26	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/1/1951	27	Σπανούδη Σοφία	Τα μεγάλα Ιωβιλαία - Γκιουζέπε Βέρντι	Αισθητική και μουσικολογική ανάλυση του έργου του.
1/1/1951	27	Συντακτική επιτροπή	Δύο ανέκδοτα για τον Μπετόβεν	Ανέκδοτα.
1/1/1951	27	Συντακτική επιτροπή	Έρευνες για το μυστικό των βιολιών Στραντιβάριους	Οργανοποιεία.
1/1/1951	27	Bruyg Jose	Μωρίς Ραβέλ	Σχόλια για την αισθητική του έργου του.
1/1/1951	27	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Η αποστολή του αρχιμουσικού	Η τέχνη του μαέστρου.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟΣ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/1/1951	27	Βάρβογλης Μαρ.	Ο τελευταίος φίλος του Μότσαρτ	Σχόλιο για την αναγνώριση της προσφοράς των καλλιτεχνών.
1/1/1951	27	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Δυό κλασσικοί Χάϋδν - Μπετόβεν, ΧΑΨΔΝ	
1/1/1951	27	Γεωργιάδης Γ.	Η ιστορία της μουσικής τέχνης ανα τους αιώνες	Η μουσική κατά τον Μεσαίωνα, η εκκλησιαστική μουσική, η απαρχή της πολυφωνίας.
1/1/1951	27	Ροβέρτου Σούμαν	Μουσικοί κανόνες	
1/1/1951	27	Hubert Foss	Μουσικό χρονικό της Αγγλίας	Μουσικά νέα.
1/1/1951	27	Ροβέρτου Σούμαν	Μουσικοί κανόνες	
1/1/1951	27	Σκιαδαρέσης Σπ.	Μουσικολογικά βιβλία	Βιβλιοπαρουσίαση.
1/1/1951	27	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	
1/1/1951	27	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/1/1951	27	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/2/1951	28	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Μορφές μεγάλων μαέστρων	Οι γερμανοί αρχιμουσικοί, παρουσίαση των σημαντικότερων μαέστρων.
1/2/1951	28	Γεωργιάδης Γ.	Η ιστορία της μουσικής τέχνης ανα τους αιώνες	Η Αναγέννηση, περίοδος της μετά συνοδείας μελωδίας, Μελοδραματική - Κλασική - Ρομαντική και Σύγχρονη μουσική, αναφορά σε σημαντικούς συνθέτες κάθε εποχής.
1/2/1951	28	Χαλιάσας Ιάκωβος	Προσοχή στο δημοτικό τραγούδι!	Πολεμικός λόγος εναντίον του ρεμπέτικου τραγουδιού, επιθυμία λογοκρισίας, δημοτικό τραγούδι.
1/2/1951	28	Ροβέρτου Σούμαν	Μουσικοί κανόνες	
1/2/1951	28	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Δυό κλασσικοί Χάϋδν - Μπετόβεν, ΧΑΨΔΝ	
1/2/1951	28	Σπανούδη Σοφία	Η εθνικιστική μουσική - Η μουσική των Τσέχων	Ανασκόπηση στην δημιουργία της εθνικής σχολής των Τσέχων, Σμέτανα, Ντβόρτσак, Λέος Γιανάτσεκ.
1/2/1951	28	Σκιαδαρέσης Σπ.	Μουσικολογικά βιβλία	Βιβλιοπαρουσίαση.
1/2/1951	28	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	Μητρόπουλος.
1/2/1951	28	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	Τζίνα Μπαχάουερ, Μητρόπουλος.
1/2/1951	28	Συντακτική επιτροπή	Η 50η επέτειος από του θανάτου του Βέρντι	Επετειακή εκδήλωση προς τιμήν του συνθέτη.
1/2/1951	28	Συντακτική επιτροπή	Οι συναυλίες της κρατικής ορχήστρας τον Ιανουάριο 1951	Πρόγραμμα εκδηλώσεων.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/2/1951	28	Ροβέρτου Σούμαν	Μουσικοί κανόνες	
1/2/1951	28	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/3/1951	29	Καζαντζής Αλέξανδρος	Αναμνήσεις από μεγάλες μουσικές προσωπικότητες - Ο Γκέβαρτ	Η ζωή και το έργο του.
1/3/1951	29	Σκιαδαρέσης Σπ.	Το κλαβικόρντ και οι μεγάλοι συνθέτες του, Κούναου και Μπάχ	Οργανολογία, Ρεπερτόριο του οργάνου.
1/3/1951	29	Schultze Tony	Οι δεξιοτέχνες κι η κλασική μουσική	Τεχνική και σωστή ερμηνεία των μουσικών έργων.
1/3/1951	29	Ροβέρτου Σούμαν	Μουσικοί κανόνες	
1/3/1951	29	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Δύο κλασικοί Χάϋδν - Μπετόβεν, ΧΑΨΔΝ	
1/3/1951	29	Σιέγκεβιτς Ερρίκος	Γιάνκο ο μουζικάντης	Ιστορία.
1/3/1951	29	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Οι σύγχρονοι μεγάλοι μαέστροι	Γερμανία, Γαλλία, Αγγλία, Φουρτβαϊγκλερ.
1/3/1951	29	Hubert Foss	Μουσικό χρονικό της Αγγλίας	Μουσικά νέα.
1/3/1951	29	Συντακτική επιτροπή	Εκδόσεις	Παιδικά τραγούδια.
1/3/1951	29	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	
1/3/1951	29	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	Δύο συναυλίες στον Παρνασσό, Ναύπλιο, Πύργος.
1/3/1951	29	Συντακτική επιτροπή	Από την ιδιωτική ζωή του Μαξ Ρέγκερ	Αφηγήσεις από τη ζωή του.
1/3/1951	29	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/4/1951	30	Σκιαδαρέσης Σπ.	Σεζάρ Φράνκ	Η ζωή και το έργο του, αισθητικές προσεγγίσεις.
1/4/1951	30	Σπανούδη Σοφία	Μουσικές εξωτικών χωρών	Η έννοια του εξωτισμού, Αργεντινή, Βραζιλία, φολκλόρ, Βίλλα Λόμπος.
1/4/1951	30	Συντακτική επιτροπή	Ανέκδοτα	
1/4/1951	30	Ροβέρτου Σούμαν	Μουσικοί κανόνες	
1/4/1951	30	Ζερβουδάκης Γεώργιος	Αρχαίοι ελληνικοί και εκκλησιαστικοί τρόποι - Ο δεύτερος ήχος - 1ον θεωρητική ανάλυση - Η τονική αυτού βαθμής	Τροπική ανάλυση του δευτέρου ήχου, εναρμόνιση, υπάρχουν και πεντάγραμμα με μουσικά παραδείγματα σε γραφή λόγιας δυτικής μουσικής.
1/4/1951	30	Γεωργιάδης Γ.	Λίγες γραμμές για το μελόδραμα	Ιστορική ανακόπηση του είδους.
1/4/1951	30	Σιέγκεβιτς Ερρίκος	Γιάνκο ο μουζικάντης	
1/4/1951	30	Ροβέρτου Σούμαν	Μουσικοί κανόνες	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/4/1951	30	Υφαντίδης Γεώργιος	Πρέπει να ενδιαφερθούμε για την τέχνη	Διατυπώνει σκέψεις και προτάσεις περί μουσικής αγωγής, μουσική κακού γούστου το "ρεμπέτικο, σερέτικο, μπαγλαμάς, αμανές, ελαφρό τραγούδι".
1/4/1951	30	Taylor Eric	Ο Ζαν - Ζακ Ρουσσώ φιλόσοφος και μουσικός	Απόψεις φιλοσοφικού χαρακτήρα περι μουσικής.
1/4/1951	30	Hubert Foss	Μουσικά νέα από την Αγγλία	Μουσικά νέα.
1/4/1951	30	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	
1/4/1951	30	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/4/1951	30	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/5/1951	31	Σπανούδη Σοφία	Οι βασιλείς του πιάνου	Μιλάει για τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα μερικών σημαντικών συνθετών και εκτελεστών του πιάνου, Λίστ, Ρουμπινστάιν κ.α.
1/5/1951	31	Σκιαδαρέσης Σπ.	Τρουβαδούροι	Οι συνθέτες, ποιητές του Μεσαίωνα.
1/5/1951	31	Ζερβουδάκης Γεώργιος	Αρχαίοι ελληνικοί και εκκλησιαστικοί τρόποι - Ο δεύτερος ήχος - 2ον αι κύρια συγχορδία του ήχου - Η τονικότης αυτού εν τη εναρμόνισει	Ζητήματα εναρμόνισης.
1/5/1951	31	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Λουδοβίκος Βαν Μπετόβεν	
1/5/1951	31	Taylor Eric	Ο Ζαν - Ζακ Ρουσσώ φιλόσοφος και μουσικός, μετ. Παπαχρήστου Κλεοπάτρα	Απόψεις φιλοσοφικού χαρακτήρα περι μουσικής και ειδικότερα περι μελωδίας και αρμονίας.
1/5/1951	31	Hubert Foss	Το φεστιβάλ της Βρετανίας	Ρόαγιαλ φέστιβαλ χώλλ.
1/5/1951	31	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	Μητρόπουλος.
1/5/1951	31	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	Δύο συναυλίες στον Παρνασσό, Βασιλικό θέατρο Θεσσαλονίκης.
1/5/1951	31	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/6/1951	32	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Η τέχνη του τραγουδιού - Ένας "ωραίος ήχος"	Κρίσεις και επικρίσεις γύρω από την καλλιέργεια της φωνής και της μουσικής μόρφωσης των τραγουδιστών.
1/6/1951	32	Σπανούδη Σοφία	Οι βασιλείς του βιολιού	Σημαντικό ρεπερτόριο, συνθέτες, Παγκανίνι κ.α.
1/6/1951	32	Σκιαδαρέσης Σπ.	Η ισπανική μουσική στο 16ο αιώνα	Ιστορική, μουσικολογική και οργανολογική ανάλυση του "Ισπανικού" μουσικού ιδιώματος.
1/6/1951	32	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Λουδοβίκος Βαν Μπετόβεν	
1/6/1951	32	Ροβέρτου Σούμαν	Μουσικοί κανόνες	
1/6/1951	32	Υφαντίδης Γεώργιος	Σχολείο και εκκλησία - Οι κυριώτεροι παράγοντες της μουσικής μας διαπαιδαγώγησης	Μουσική εκπαίδευση, προτάσεις για την μουσική καλλιέργεια των παιδιών, λογοκρισία, βυζαντινή μουσική, μονοφωνική και πολυφωνική εκκλησιαστική μουσική.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/6/1951	32	Γιατράς Διονύσιος	Η Σονάτα στο έργο του Μπετόβεν	Ανάλυση φόρμας μορφής και δομής.
1/6/1951	32	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/6/1951	32	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	
1/6/1951	32	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	Δύο συναυλίες στον Παρνασσό, μουσικές εκδηλώσεις από τα παραρτήματα του Ελληνικού ωδείου στην επαρχία.
1/6/1951	32	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/6/1951	32	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/7/1951	33	Σκιαδαρέσης Σπ.	Το γαλλικό πολυφωνικό τραγούδι στον 16ον αιώνα	Θεματολογία, μουσικολογικά στοιχεία, συνθέτες, ιστορικά στοιχεία.
1/7/1951	33	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/7/1951	33	Ροβέρτου Σούμαν	Μουσικοί κανόνες	
1/7/1951	33	Σπανούδη Σοφία	Οι βασίλισσες και οι βασιλείς του χορού	Μπαλλέτο, μεγάλες προσωπικότητες του μπαλλέτου, Νιζίνσκι κ.α.
1/7/1951	33	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/7/1951	33	Σκιαδαρέσης Σπ.	Μουσικολογικά βιβλία	Βιβλιοπαρουσίαση.
1/7/1951	33	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Λουδοβίκος Βαν Μπετόβεν	
1/7/1951	33	Γιατράς Διονύσιος	Η Σονάτα στο έργο του Μπετόβεν	Μουσικολογική και μορφολογική ανάλυση, παραθέτει αντιπροσωπευτικά μουσικά παραδείγματα.
1/7/1951	33	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/7/1951	33	Strong W. Roderf	Μουσική κίνησης της Βρετανίας	Ανακοίνωσεις μουσικών εκδηλώσεων.
1/7/1951	33	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	
1/7/1951	33	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας και στο εξωτερικό	Τέσσερις συναυλίες στον Παρνασσό.
1/7/1951	33	Συντακτική επιτροπή	Δημήτριος Κ. Λεβίδης	Αναγγελία θανάτου, σύντομο βιογραφικό σημείωμα.
1/8/1951	34	Σπανούδη Σοφία	Οι βασιλείς και οι βασίλισσες του του τραγουδιού	Λυρικοί τραγουδιστές και τραγουδίστριες.
1/8/1951	34	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Η καλλιέργεια της φωνής - Τραγούδι και λόγος	Προτάσεις και κρίσεις στην εκπαίδευση των λυρικών τραγουδιστών.
1/8/1951	34	Schultze Tony	Σκέψεις πάνω στα κλασικά κοντσέρτα	Η σωστή προσέγγιση ενός έργου.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/8/1951	34	Σκιαδαρέσης Σπ.	Η χορευτική μουσική στο 13ο & 14ο αιώνα	Ιστορική προσέγγιση και διάφορες χορευτικές φόρμες.
1/8/1951	34	Ροβέρτου Σούμαν	Μουσικοί κανόνες	
1/8/1951	34	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Λουδοβίκος Βαν Μπετόβεν	
1/8/1951	34	Γιατράς Διονύσιος	Η Σονάτα στο έργο του Μπετόβεν	Μουσικολογική και μορφολογική ανάλυση, παραθέτει αντιπροσωπευτικά μουσικά παραδείγματα.
1/8/1951	34	Συντακτική επιτροπή	Οι επιτυχόντες εις τον διαγωνισμόν του υπουργείου εθνικής παιδείας	Αναλυτικός πίνακας.
1/8/1951	34	Συντακτική επιτροπή	Αποτελέσματα εξετάσεων του Ελληνικού ωδείου	Συμπεριλαμβανομένων και των παραρτημάτων αυτού και του ωδείου Αθηνών και του εθνικού ωδείου.
1/8/1951	34	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/9/1951	35	Συντακτική επιτροπή	Δια τους αναγνώστας μας	Ανανεώσεις συνδρομών.
1/9/1951	35	Συντακτική επιτροπή	Η χορωδία του ελληνικού ωδείου Ναυπλίου	Ανακοίνωση.
1/9/1951	35	Niemann Walter	Το πιανιστικό έργο του Debussy	Μουσικολογική και αισθητική ανάλυση του έργου του στο σύνολό του.
1/9/1951	35	Συντακτική επιτροπή	Ανέκδοτο	
1/9/1951	35	Μιχαηλίδης Σόλων	Το διεθνές φεστιβάλ της Ουαλλίας	Ανταπόκριση του συγγραφέως, διεθνές μουσικό φεστιβάλ.
1/9/1951	35	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Η τέχνη του τραγουδιού - Όπερα - Οπερέττα - Λίντ	Το ζήτημα της μετάφρασης των λιμπρέτων, σωστή άρθρωση.
1/9/1951	35	Σπανούδη Σοφία	Δuo βασίλισσες του χορού - Ισαδώρα Ντόνκαν - Άννα Πάβλοβα	Χορός.
1/9/1951	35	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Λουδοβίκος Βαν Μπετόβεν	
1/9/1951	35	Μπούρολος Θάνος	Έλληνες καλλιτέχνες στη Γερμανία	Λυρικοί τραγουδιστές και τραγουδίστριες.
1/9/1951	35	Γιατράς Διονύσιος	Η Σονάτα στο έργο του Μπετόβεν	Μουσικολογική και μορφολογική ανάλυση, παραθέτει αντιπροσωπευτικά μουσικά παραδείγματα.
1/9/1951	35	Cauchie Maurice	Η σύνθεση των οργανικών και φωνητικών ομάδων, μετ. Σ.Α.Σ.	Η σύσταση μιας συμφωνικής ορχήστρας.
1/9/1951	35	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	"Πρωτομάστορας" του Καλομοίρη.
1/9/1951	35	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	Μητρόπουλος, Λαλαούνη Λίλα.
1/9/1951	35	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/10/1951	36	Σκιαδαρέσης Σπ.	Η οργανική μουσική στην Ιταλία, από το 16ο αιώνα ως την αρχή του 18ου	Ιστορική ανασκόπηση, σημαντικές μουσικές προσωπικότητες.
1/10/1951	36	Σπανούδη Σοφία	Χριστιανικός λυρισμός, μεσαιωνικά μυστήρια - θρησκευτικά ορατόρια	Ορατόρια.
1/10/1951	36	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Ο "Βότσεκ" του Άλμπαν Μπέργκ - Το δωδεκάτονο μουσικό σύστημα	Σένμπεργκ, όπερα, δωδεκαφθογγισμός, κριτική.
1/10/1951	36	Βάρβογλης Μαρ.	Τα συστατικά της φούγκας, μορφολογικά θέματα	Μορφολογική ανάλυση.
1/10/1951	36	Cauchie Maurice	Η σύνθεση των οργανικών και φωνητικών ομάδων, μετ. Σ.Α.Σ.	Αναφορά σε παλαιότερες συστάσεις ορχηστρών.
1/10/1951	36	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Λουδοβίκος Βαν Μπετόβεν	
1/10/1951	36	Γιατράς Διονύσιος	Η Σονάτα στο έργο του Μπετόβεν	Μουσικολογική και μορφολογική ανάλυση, παραθέτει αντιπροσωπευτικά μουσικά παραδείγματα, σονάτα σε ρε ελ. Έργο 31 αρ.2.
1/10/1951	36	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	Διεθνές συνέδριο και φεστιβάλ λαϊκής μουσικής στην Γιουγκοσλαβία.
1/10/1951	36	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/10/1951	36	Ευαγγελάτος Αντίοχος	Βασίλειος Κόντης	Αναγγελία θανάτου, σύντομο βιογραφικό σημείωμα.
1/10/1951	36	Συντακτική επιτροπή	Δια τους αναγνώστας μας	Εξόφληση συνδρομών.
1/10/1951	36	Ροβέρτου Σούμαν	Μουσικοί κανόνες	
1/10/1951	36	Ροβέρτου Σούμαν	Μουσικοί κανόνες	
1/10/1951	36	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/10/1951	36	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/11/1951	37	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Η μουσική στη Γιουγκοσλαβία - Εντυπώσεις από ένα ταξίδι	Βελιγράδι, Σκόπια, άρτια οργανωμένα τα επίσημα μουσικά ιδρύματα.
1/11/1951	37	Ροβέρτου Σούμαν	Μουσικοί κανόνες	
1/11/1951	37	Σκιαδαρέσης Σπ.	Η πρώτη παράσταση της Κάρμεν στο Παρίσι	Χρονικογράφημα.
1/11/1951	37	Σπανούδη Σοφία	Τα ωραιότερα ορατόρια	Ανάλυση του ορατορίου "Άγιον Φραγκίσκον της Ασσίζης".
1/11/1951	37	Ευαγγελάτος Αντίοχος	Αντώνιος Σκόκος	Αναγγελία θανάτου, σύντομο βιογραφικό σημείωμα.
1/11/1951	37	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Γ. Φ. Χαίντελ	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟΣ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/11/1951	37	Βάρβογλης Μαρ.	Τα συστατικά της φούγκας, μορφολογικά θέματα	Μορφολογική ανάλυση.
1/11/1951	37	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/11/1951	37	Γιατράς Διονύσιος	Η Σονάτα στο έργο του Μπετόβεν	Σονάτα σε ντο μείζονα έργον 53.
1/11/1951	37	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/11/1951	37	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	
1/11/1951	37	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/11/1951	37	Συντακτική επιτροπή	Δια τους αναγνώστας μας	Ανακοίνωση.
1/11/1951	37	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/11/1951	37	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/12/1951	38	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Η μουσική στη Γιουγκοσλαβία - Εντυπώσεις από ένα ταξίδι	
1/12/1951	38	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/12/1951	38	Σπανούδη Σοφία	Σταυροφορία των παιδιών ΓΚ. Πιερνέ - Τα ωραιότερα ορατόρια	Ανάλυση του συγκεκριμένου ορατορίου.
1/12/1951	38	Σκιαδαρέσης Σπ.	Η γέννηση της όπερας	Ιστορική και μουσικολογική προσέγγιση.
1/12/1951	38	Βάρβογλης Μαρ.	Τα συστατικά της φούγκας, μορφολογικά θέματα	Μορφολογική ανάλυση.
1/12/1951	38	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Γ. Φ. Χαίντελ	
1/12/1951	38	Μπούρλος Θάνος	Από την 3η γερμανική μουσική έκθεση	Έκθεση μουσικών ειδών, πρώτη παρουσίαση του κλαβιολίνε ηλεκτρικό πιανακι με διάφορους ήχους μουσικών οργάνων.
1/12/1951	38	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/12/1951	38	Γιατράς Διονύσιος	Η Σονάτα στο έργο του Μπετόβεν	Σονάτα σε φα ελάσσωνα έργο 57 "Αππασιονάτα".
1/12/1951	38	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	
1/12/1951	38	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	Δόθηκε συναυλία με έργα Καλομοίρη: "Το τρίπτυχο", "Παραλλαγές και φούγκα", ανακοινώνεται ο ερχομός του Σεγκόβια για μια και μόνο συναυλία στο θέατρο "Ολύμπια", συναυλία στον Παρνασσό.
1/12/1951	38	Συντακτική επιτροπή	Δια τους αναγνώστας μας	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/12/1951	38	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/1/1952	39	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Ο Άντον Μπρούκνερ - Ένας παρεξηγημένος μουσικός	Η ζωή και το έργο του.
1/1/1952	39	Σπανούδη Σοφία	Ο μυστικισμός στη μουσική	Μουσική και θρησκεία, πίστη.
1/1/1952	39	Σκιαδαρέσης Σπ.	Η καταγωγή και η ιστορία του πιάνου	Οργανολογία, θεωρίες περι καταγωγής, διάφορα πληκτροφόρα.
1/1/1952	39	Ροβέρτου Σούμαν	Μουσικοί κανόνες	
1/1/1952	39	Βάρβογλης Μαρ.	Τα συστατικά της φούγκας, μορφολογικά θέματα	Μορφολογική ανάλυση.
1/1/1952	39	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/1/1952	39	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Γ. Φ. Χαίντελ - Gluck	
1/1/1952	39	Γιατράς Διονύσιος	Η Σονάτα στο έργο του Μπετόβεν	Μουσικολογική ανάλυση.
1/1/1952	39	Βασιλειάδης Σώτος	Η μουσική στη ζωή μας	Φιλοσοφικές τοποθετήσεις.
1/1/1952	39	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/1/1952	39	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	
1/1/1952	39	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	Ο Σεγκόβια έδωσε δυο ρεσιτάλ στην Αθήνα.
1/1/1952	39	Συντακτική επιτροπή	Δια τους αναγνώστας μας	Ανακοίνωση.
1/1/1952	39	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/1/1952	39	Ροβέρτου Σούμαν	Μουσικοί κανόνες	
1/2/1952	40	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Η "Ημιτελής" του Σούμπερτ και το μυστικό της	Ιστορική προσέγγιση και βιογραφικά στοιχεία του συνθέτη.
1/2/1952	40	Σπανούδη Σοφία	Τα ωραιότερα ορατόρια - Τα μουσικά φίλμ του Χόνεγκερ	Μουσική στον κινηματογράφο.
1/2/1952	40	Γιατράς Διονύσιος	Το συμφωνικό ποίημα, συγγένειες και αντιθέσεις μεταξύ λόγου και μουσικής	Μουσική και λόγος, μορφολογική ανάλυση του συμφωνικού ποιήματος.
1/2/1952	40	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/2/1952	40	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Gluck	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/2/1952	40	Dumesnil Rene	Η ρομαντική μουσική στη Γαλλία	Μπερλιόζ, όπερα, διάφορες σημαντικές μουσικές προσωπικότητες.
1/2/1952	40	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/2/1952	40	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	Τα πρώτα βήματα της μουσικής - ελληνική μουσική	Φιλοσοφικές τοποθετήσεις γύρω από την τέχνη.
1/2/1952	40	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	Μετάδοση έργων του Γιάννη Παπαϊωάννου από το ραδιόφωνο του Β.Β.Σ.
1/2/1952	40	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/2/1952	40	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/3/1952	41	Ευαγγελάτος Αντίοχος	Λίγα λόγια για το συνθέτη Δημήτριο Ρόδιο	Λόγος του συγγραφέα στον εορτασμό για τα ενενήντα χρόνια από την γέννηση του συνθέτη στο θέατρο "Ρεξ", φώτο του συνθέτη.
1/3/1952	41	Dumesnil Rene	Η ρομαντική μουσική στη Γαλλία	Σημαντικοί συνθέτες.
1/3/1952	41	Βάρβογλης Μαρ.	Νικόλαος Μάντζαρος - Ο συνθέτης του εθνικού μας ύμνου	Βιογραφικά στοιχεία, εργογραφία.
1/3/1952	41	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	Τα πρώτα βήματα της μουσικής - ελληνική μουσική	Αρχαίοι πολιτισμοί.
1/3/1952	41	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Gluck	
1/3/1952	41	Γιατράς Διονύσιος	Το συμφωνικό ποίημα, η εποχή της δημιουργίας του και οι δημιουργοί του.	
1/3/1952	41	Σπανούδη Σοφία	Ο βασιλεύς Δαβίδ	Μουσικολογική ανάλυση.
1/3/1952	41	Συντακτική επιτροπή	Ο εορτασμός της 90ετηρίδος του Δ. Ροδίου	Λίγα λόγια για την εκδήλωση, φώτο του συνθέτη.
1/3/1952	41	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	Συναυλίες σε επαρχιακές πόλεις.
1/3/1952	41	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/4/1952	42	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Ωραιές άσχημες φωνές - Η προσωπικότης του τραγουδιού	Το "ύφος" μιας φωνής.
1/4/1952	42	Φραντζή Ζωή	Ο Jacques Dalcroze & η ρυθμική	Η ζωή και το έργο του, η ρυθμική αγωγή ως καινοτομία στην μουσική εκπαίδευση.
1/4/1952	42	Γιατράς Διονύσιος	Το συμφωνικό ποίημα - τα στοιχεία και η μορφή του	Ανάλυση φόρμας, σημαντικές μουσικές προσωπικότητες όπως Μπερλιόζ, σύντομη προσέγγιση του έργου τους.
1/4/1952	42	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Anton Bruckner	
1/4/1952	42	Βασιλειάδης Σώτος	Αιμίλιος Ριάδης 1886 - 1935	Η ζωή και το έργο του.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/4/1952	42	Schultze Tony	Η μουσική δωμάτιου	Σύντομη αναφορά.
1/4/1952	42	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	Τα πρώτα βήματα της μουσικής - ελληνική μουσική	Αρχαία ελληνική μουσική, εξελικτικά στάδια, βυζαντινή μουσική, σημειογραφία, εξελικτικά στάδια λόγιας δυτικής μουσικής.
1/4/1952	42	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	"...νέος Έλληνας συνθέτης κ. Μίκης Θεοδωράκης..."
1/4/1952	42	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	Μητρόπουλος.
1/4/1952	42	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/5/1952	43	Dufourcq Norbert	Το θείο πάθος	Τα χριστιανικά κείμενα στην λόγια δυτική μουσική, διάφορες μουσικές φόρμες.
1/5/1952	43	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Γύρω από την μουσική μας ζωή - Σκέψεις και ανησυχίες	Σχόλια γύρω από την μείωση του φιλόμουσου κοινού, σύγκριση μεταξύ προ πολεμικής και μεταπολεμικής περιόδου.
1/5/1952	43	Φραντζή Ζωή	Ο Jacques Dalcroze & η ρυθμική	Ρυθμική αγωγή.
1/5/1952	43	Συντακτική επιτροπή	Σοφία Σπανούδη	Αναγγελία θανάτου, σύντομο βιογραφικό σημείωμα φωτογραφία.
1/5/1952	43	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Anton Bruckner - Johannes Brahms	
1/5/1952	43	Γιατράς Διονύσιος	Το συμφωνικό ποίημα - Η διάδοσή του η προσφορά του και οι συνέπειες του	Μπέρλιος, Βάγκνερ, μουσικολογική και ιστορική μελέτη.
1/5/1952	43	Schultze Tony	Jacques Thibaut	Απόψεις για τον μουσικό.
1/5/1952	43	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	Συναυλίες στην επαρχία, Παρνασσός, συναυλία Μίκη Θεοδωράκη.
1/5/1952	43	Συντακτική επιτροπή	Διαγωνισμός υπουργείου παιδείας	Ανακοίνωση.
1/5/1952	43	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	
1/5/1952	43	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/6/1952	44	Reyer Georges	Τα πενήντα χρόνια της όπερας του Ντεμπουσύ "Πελλέας και Μελισσάνθη", μετ. Ε.Δ.Α.	Χρονικογράφημα.
1/6/1952	44	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Γύρω απ' την μουσική μας ζωή - ωμές πραγματικότητες	Κριτική πάνω στους "επαγγελματίες" και την διδασκαλία των ωδείων, λείπει η βαθιά κατανόηση και γνώση της τέχνης, αιτίες.
1/6/1952	44	Reuter E.	Η οργανική συνοδεία του Λίηνητ	Μουσικολογική μελέτη.
1/6/1952	44	Schultze Tony	"Το στοιχειωμένο καράβι"	Όπερα, Βάγκνερ.
1/6/1952	44	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Johannes Brahms	
1/6/1952	44	Γιατράς Διονύσιος	Δυο μορφές του ιταλικού μελοδράματος - Γκλούκ και Μότσαρτ	Μουσικολογική ιστορική μελέτη.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/6/1952	44	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	Μητρόπουλος, Κάλλας.
1/6/1952	44	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	Παρνασσός, εκδηλώσεις στην επαρχία.
1/6/1952	44	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/7/1952	45	Γιατράς Διονύσιος	Δuo μορφές του ιταλικού μελοδράματος - Γκλούκ και Μότσαρτ	
1/7/1952	45	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Η ποίηση του Βάγκνερ στη μουσική δημιουργία	
1/7/1952	45	Φραντζή Ζωή	Ένας σπουδαίος παράγοντας της διαμόρφωσης του - Ο ρυθμός	Η μέθοδος του Dalcroze.
1/7/1952	45	Gerold Th.	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Ι. Σ.Μπάχ, κριτική βιογραφία, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/7/1952	45	Βάρβογλης Μαρ.	Θεόδωρος Σπάθης	Βιογραφία, εργογραφία, φωτογραφία του συνθέτη.
1/7/1952	45	Raugel Felix	Η εκτέλεση του χορωδιακού τραγουδιού - 1. Χρωματισμοί	Όροι ερμηνείας και η χρήση τους.
1/7/1952	45	Συντακτική επιτροπή	Ίρμα Κολάση - Οι μεγάλες καλλιτεχνικές της επιτυχίες στο Παρίσι και στο Λονδίνο	Επαινετικά σχόλια, φωτογραφία.
1/7/1952	45	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	Μητρόπουλος.
1/7/1952	45	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας και στο εξωτερικό	Εκδηλώσεις των παραρτημάτων του Ελληνικού ωδείου στην επαρχία, φωτογραφίες.
1/7/1952	45	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/8/1952	46	Γιατράς Διονύσιος	Τα κύρια χαρακτηριστικά του γαλλικού μουσικού δράματος - Παράδοση και ξένες επιδράσεις.	Ιστορική και μουσικολογική μελέτη.
1/8/1952	46	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Οι πρόδρομοι της οπερέτας από τον Αριστοφάνη έως τον Μότσαρτ	Ιστορική ανασκόπηση του είδους, σημαντικά έργα.
1/8/1952	46	Raugel Felix	Η εκτέλεση του χορωδιακού τραγουδιού - 2. Ερμηνεία	
1/8/1952	46	Gerold Th.	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Ι. Σ.Μπάχ, κριτική βιογραφία, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/8/1952	46	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	Μητρόπουλος.
1/8/1952	46	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνησης στον τόπο μας	
1/8/1952	46	Συντακτική επιτροπή	Αποτελέσματα εξετάσεων του Ελληνικού ωδείου - Σχολικών έτος 1951 - 1952	
1/8/1952	46	Συντακτική επιτροπή	Αποτελέσματα εξετάσεων ωδείου Αθηνών σχολικού έτους 1951 - 1952	
1/8/1952	46	Συντακτική επιτροπή	Αποτελέσματα εξετάσεων Εθνικού ωδείου σχολικού έτους 1951 - 1952	
1/8/1952	46	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/8/1952	46	Συντακτική επιτροπή	Υπουργείον Παιδείας	Ανακοίνωση.
1/9/1952	47	Arria E.	Αρχάγγελος Κορέλλι	Βιογραφία.
1/9/1952	47	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Ο κόσμος της οπερέτας - Όφφενμπαχ και Γιόχαν Στράους	
1/9/1952	47	Νιόβης Γαβριήλ	Στο Ischl - Στη θερινή διαμονή του F. Lehar	Αφήγηση.
1/9/1952	47	Gerold Th.	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Ι. Σ.Μπάχ, κριτική βιογραφία, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/9/1952	47	Γιατράς Διονύσιος	Αρχαία τραγωδία και Βαγνερικό λυρικό δράμα	
1/9/1952	47	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	Η Αναγέννηση στη μουσική	
1/9/1952	47	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	
1/9/1952	47	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/9/1952	47	Συντακτική επιτροπή	Δια τους κ.κ. αναγνώστας μας	Ευχαριστίες.
1/9/1952	47	Συντακτική επιτροπή	Στήλη απαντήσεων εις ερωτήματα των αναγνωστών μας	
1/9/1952	47	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/10/1952	48	Μιχαηλίδης Σόλων	Ένα μουσικό προσκύνημα στο μοναστήρι της Βαλντεμόσας στο μουσείο του Σοπέν και της Σάνδη	Αφήγηση εντυπώσεων.
1/10/1952	48	Γιατράς Διονύσιος	Αρχαία τραγωδία και Βαγνερικό λυρικό δράμα	
1/10/1952	48	Gerold Th.	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Ι. Σ.Μπάχ, κριτική βιογραφία, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/10/1952	48	Καζαντζής Αλ.	Ο πρώτος πανελλήνιος μουσικός διαγωνισμός	
1/10/1952	48	Thurneysen Alex	Υλικά προϋποθέσεις της μουσικής ως τέχνης	Τονικό σύστημα.
1/10/1952	48	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	Η Αναγέννηση στη μουσική	
1/10/1952	48	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό και στον τόπο μας	Μηλιαρέσης.
1/10/1952	48	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/11/1952	49	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	Καλοκαιρινά μουσικά θεάματα	Σύντομη αφήγηση της συγγραφέως από το ταξίδι της στο Παρίσι.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/11/1952	49	Γιατράς Διονύσιος	Αρχαία τραγωδία και Βαγνερικό λυρικό δράμα	
1/11/1952	49	Εκμεκτσόγλου Χαρ.	Francisco Tarrega	Βιογραφία.
1/11/1952	49	Gerold Th.	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Ι. Σ.Μπάχ, κριτική βιογραφία, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/11/1952	49	Thurneyssen Alex	Από τον κόσμο των ήχων	Αρμονικοί ήχοι.
1/11/1952	49	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	Η Αναγέννηση στη μουσική	
1/11/1952	49	Του εν Θεσσαλονίκη ανταποκριτού	Ο Αος Πανελλήνιος μουσικός διαγωνισμός (βιολί και πιάνο) - Τα αποτελέσματα	
1/11/1952	49	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	Αναγγλία θανάτου του Ε. Μαγκλιβέρα, σύντομο βιογραφικό σημείωμα.
1/11/1952	49	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/12/1952	50	Σκιαδαρέσης Σπ.	Η γαλλική σχολή του Κλαβεσέν	Σημαντικοί εκτελεστές.
1/12/1952	50	Καζαντζής Αλέξανδρος	Όργανα και εκτελεστές - Τα καινούργια και τα παλιά	Οργανοποιία, κατασκευαστές βιολιού, παλιά όργανα, συλλογές οργάνων.
1/12/1952	50	Thurneyssen Alex	Γύρω από την αρχαία ελληνική μουσική	Τι ήταν η μουσικά στην αρχαία Ελλάδα, ποια η σημασία της.
1/12/1952	50	Gerold Th.	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Ι. Σ.Μπάχ, κριτική βιογραφία, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/12/1952	50	Γιατράς Διονύσιος	Αρχαία τραγωδία και Βαγνερικό λυρικό δράμα	Μουσικολογική μελέτη.
1/12/1952	50	Μπουκουβάλα - Αναγνώστου Ιωάννα	Λαϊκή μουσική γιορτή στη Λωζάνη	Ελληνική συμμετοχή με επικεφαλή τον Πολίτη.
1/12/1952	50	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	
1/12/1952	50	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/12/1952	50	Συντακτική επιτροπή	Τα αποτελέσματα του διαγωνισμού καθηγητών ωδικής του υπουργίου παιδείας	
1/12/1952	50	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/12/1952	50	Συντακτική επιτροπή	Νέαι εκδόσεις	
1/1/1953	51	Καζαντζής Αλέξανδρος	Το κουαρτέτο εγχόρδων και η σημασία του - οι διαγωνισμοί της Λιέγης	
1/1/1953	51	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Ο ρόλος της ιδιοσυγκρασίας η πραγματική ερμηνεία	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/1/1953	51	Γιατράς Διονύσιος	Η μουσική της εποχής μας και η εποχή μας	Ελαφρά μουσική.
1/1/1953	51	Gerold Th.	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Ι. Σ.Μπάχ, κριτική βιογραφία, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/1/1953	51	Φραντζή Ζωή	Ρυθμική & κλασική γυμναστική	Dalcroze.
1/1/1953	51	Peyser F. Herbert	Ένα καινούργιο κοντσέρτο για πιάνο του Μπετόβεν, μετ. Γεωργιάδης Γεώργιος	
1/1/1953	51	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	
1/1/1953	51	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/1/1953	51	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/2/1953	52	Καζαντζής Αλέξανδρος	Οι Βιρτουόζοι άλλοτε και τώρα	Μεγάλοι εκτελεστές.
1/2/1953	52	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Σκηνοθεσία στην όπερα, Μουσική - Αρχιτεκτονική - Χορός	Προαίτημασία μιας παράστασης.
1/2/1953	52	Γιατράς Διονύσιος	Μονοφωνική μουσική και πολυφωνική μουσική	
1/2/1953	52	Bourgault A. L. - Ducoudray	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Σούμπερτ - Ο συναισθηματικός κόσμος του συνθέτη όπως φανερώνεται από τα χειρογράφα του, μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος	
1/2/1953	52	Γεωργιάδης Γ.	Η συνεργασία στη μουσική εκτέλεση	
1/2/1953	52	Συντακτική επιτροπή	Βιβλιοκρισία	Παρουσίαση του βιβλίου του Καζαντζή Αλέξανδρου: "Μεθοδικόν σύστημα μελέτης του βιολιού".
1/2/1953	52	Santoliuido Fr.	Ιγκόρ Στραβίνσκυ και Ιωάννης Σεβαστιανός Μπάχ	Συνέντευξη.
1/2/1953	52	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	
1/2/1953	52	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/2/1953	52	Συντακτική επιτροπή	Μιχαήλ Βελούδιος	Αναγγελία θανάτου, σύντομο βιογραφικό σημείωμα.
1/2/1953	52	Συντακτική επιτροπή	Αποτελέσματα διαγωνισμού υπουργείου παιδείας	
1/2/1953	52	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/2/1953	52	Συντακτική επιτροπή	Νέαι εκδόσεις	Βιβλιοπαρουσίαση.
1/3/1953	53	Καζαντζής Αλέξανδρος	Η τέχνη του βιολιού και η σημασία της - Μουσικά σημειώματα	
1/3/1953	53	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Σκέψεις πάνω στην όπερα	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/3/1953	53	Γιατράς Διονύσιος	Μονοφωνική μουσική και πολυφωνική μουσική	
1/3/1953	53	Bourgault A. L. - Ducoudray	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Σούμπερτ - Ο συναισθηματικός κόσμος του συνθέτη όπως φανερώνεται από τα χειρογραφή του, μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος	
1/3/1953	53	Καζαντζής Αλέξανδρος	Συναυλίες κουαρτέτου - Το κουαρτέτο της Στουτγάρδης - Τα ετήσια φεστιβάλ της Λιέγης	
1/3/1953	53	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	
1/3/1953	53	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/3/1953	53	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/3/1953	53	Συντακτική επιτροπή	Ιωάννης Ψαρούδας	Αναγγελία θανάτου, σύντομο βιογραφικό σημείωμα.
1/4/1953	54	Σφακιανάκης Κώστας	Ζωντανοί ελληνικοί ρυθμοί - Η αιώνια ψυχική συνέχεια	Η ποιητική του δημοτικού τραγουδιού.
1/4/1953	54	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Το πιάνο και οι πιανίστες - Τα δάχτυλα και η σκέψη	Η κατανόηση και η ερμηνεία της μουσικής.
1/4/1953	54	Φραντζή Ζωή	Θρησκευτικό και μουσικό αίσθημα	Η περίπτωση του Μπάχ.
1/4/1953	54	Bourgault A. L. - Ducoudray	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Σούμπερτ - Ο συναισθηματικός κόσμος του συνθέτη όπως φανερώνεται από τα χειρογραφή του, μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος	
1/4/1953	54	Brant Lekoy	Jean Sibelius - Ο εθνικός συνθέτης της Φινλανδίας σε μια συνάντηση του με τον Lekoy Brant, μετ. Γεωργιάδης Γ.	
1/4/1953	54	A. K.	Από τη μουσική κίνηση του μηνός	Μουσικές εκδηλώσεις.
1/4/1953	54	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/4/1953	54	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/5/1953	55	Σφακιανάκης Κώστας	Ζωντανοί ελληνικοί ρυθμοί - Η αιώνια ψυχική συνέχεια	
1/5/1953	55	Γ. Λ.	Μουσικές σκέψεις - Η αγάπη μας στη μουσική	
1/5/1953	55	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Η συμφωνική ορχήστρα και ο τραγουδιστής - Περί ηχητικής ισορροπίας	
1/5/1953	55	Bourgault A. L. - Ducoudray	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Σούμπερτ - Ο συναισθηματικός κόσμος του συνθέτη όπως φανερώνεται από τα χειρογραφή του, μετ. Σκιαδαρέσης Σπύρος	
1/5/1953	55	Φραντζή Ζωή	Ρυθμική και μπαλλέτο	
1/5/1953	55	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/5/1953	55	Σκιαδαρέσης Σπ.	Βιβλιοκρισία	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/5/1953	55	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	
1/5/1953	55	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/5/1953	55	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/6/1953	56	Καζαντζής Αλέξανδρος	Το εκκλησιαστικόν όργανον	
1/6/1953	56	Φραντζή Ζωή	Σεζάρ Φράνκ	Η ζωή και το έργο του.
1/6/1953	56	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/6/1953	56	Rolland Romain	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Ουγκό Βόλφ, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/6/1953	56	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Το αρχαίο ελληνικό πνεύμα στη θρησκευτική μουσική της Δύσεως	
1/6/1953	56	Σκιαδαρέσης Σπ.	Βιβλιοκρισία	
1/6/1953	56	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	Μητρόπουλος.
1/6/1953	56	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	Εκδηλώσεις ωδείων.
1/6/1953	56	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/7/1953	57	Σκιαδαρέσης Σπ.	Το δημοτικό μας τραγούδι	Κατηγορίες δημοτικού τραγουδιού.
1/7/1953	57	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Για τη δημιουργία μιας "Ελληνικής σχολής τραγουδιού"	
1/7/1953	57	Φραντζή Ζωή	Ροβέρτος Σούμαν	Βιογραφία, εργογραφία.
1/7/1953	57	Rolland Romain	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Ουγκό Βόλφ, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/7/1953	57	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στο εξωτερικό	
1/7/1953	57	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/7/1953	57	Συντακτική επιτροπή	Ίδρυσις δημοτικής χορωδίας Αθηνών	
1/7/1953	57	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/8/1953	58	Καζαντζής Αλέξανδρος	Καλλιτέχναι και καθηγηταί	Ζητήματα μουσικής παιδαγωγικής.
1/8/1953	58	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Τα παιδιά θαύματα	
1/8/1953	58	Dufay Gaston	Μουσικές φόρμες του 14ου και του 15ου αιώνα	Κανόνας, Μαντριγκάλια, Λάουντα κ.α.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/8/1953	58	Rolland Romain	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Ουγκό Βόλφ, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/8/1953	58	Συντακτική επιτροπή	Αποτελέσματα εξετάσεων Ελληνικού ωδείου σχολικού έτους 1952 - 53	
1/8/1953	58	Συντακτική επιτροπή	Αποτελέσματα εξετάσεων ωδείου Αθηνών σχολικού έτους 1952 - 53	
1/8/1953	58	Συντακτική επιτροπή	Αποτελέσματα εξετάσεων εθνικού ωδείου σχολικού έτους 1952 - 53	
1/8/1953	58	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/8/1953	58	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/8/1953	58	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/9/1953	59	Φραντζή Ζωή	Φρειδερίκος Σοπέν - Ο τραγουδιστής της Πολωνίας	Η ζωή και το έργο του.
1/9/1953	59	Καζαντζής Αλέξανδρος	Οι πρωτοπόροι στη μουσική - Μουσικά σημειώματα	Το ζήτημα της πρωτοτυπίας στην τέχνη.
1/9/1953	59	Συντακτική επιτροπή	Ανακοίνωσις του περιοδικού	
1/9/1953	59	Ευαγγελάτος Αντίοχος	Νικόλαος Καρυστινός	Αναγγελία θανάτου, σύντομο βιογραφικό σημείωμα.
1/9/1953	59	Calvocoressi D. M.	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Φράντς Λίστ, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/9/1953	59	Vaillat Leandre	Ο χορός στην αρχαία Ελλάδα	
1/9/1953	59	Corpora Piero	Η ιταλική μουσική από το Βέρντι ως σήμερα	Γίνεται σύντομη αναφορά στο έργο σημαντικών συνθετών της εποχής.
1/9/1953	59	Σαντοριναίος Νότης	Η περιγραφική δύναμη του λόγου και της μουσικής - Ψυχολογία της μουσικής για όλους	Ο λόγος περί της μουσικής.
1/9/1953	59	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/9/1953	59	Συντακτική επιτροπή	Έλληνες μουσικοί στον τόπο μας και στο εξωτερικό	
1/10/1953	60	Thurneysen Alex	Θερινές μουσικές γιορτές	Μπαϋρόϋτ, Σάλτσμπουργκ.
1/10/1953	60	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/10/1953	60	Calvocoressi D. M.	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Φράντς Λίστ, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/10/1953	60	Καζαντζής Αλέξανδρος	Η 9η συμφωνία του Μπετόβεν	Ανάλυση του έργου.
1/10/1953	60	Εκμεκτσόγλου Χαρ.	Ντανιέλ Φορτέα (1878 - 1953)	Αναγγελία θανάτου, σύντομο βιογραφικό σημείωμα.
1/10/1953	60	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Ο Δημήτριος Δούνης - Ένας μεγάλος δάσκαλος	Βιογραφικά στοιχεία ζητήματα περι διδασκαλίας της μουσικής.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟΣ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/10/1953	60	Καζαντζής Αλέξανδρος	Ο Ζάκ Τιμπώ - Μεγάλοι νεκροί	Η ζωή και το έργο του.
1/10/1953	60	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/10/1953	60	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνησις	Μουσικές εκδηλώσεις.
1/11/1953	61	Καζαντζής Αλέξανδρος	Η τέχνη του μαέστρου	Η εκπαίδευση του.
1/11/1953	61	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Ο μουσικοκριτικός στην Ελλάδα - Οι μουσικοί και το κοινό	Αναλύονται ζητήματα που αφορούν την κριτική στην Ελλάδα.
1/11/1953	61	Ευαγγελάτος Αντίοχος	Εις μνήμην Λώρη Μαργαρίτη	Αναγγελία θανάτου, σύντομο βιογραφικό σημείωμα.
1/11/1953	61	Τουρνάισεν Α. Γ.	Σελίδες της μουσικής ιστορίας	Ιστορία που αφηγείται την παραγγελία του Ντόν Ζουάν του Μότσαρτ.
1/11/1953	61	Calvocoressi D. Μ.	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Φράντς Λίστ, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/11/1953	61	Thurneysen Alex	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού - Ελβετία	Εβδομάδες των θερινών μουσικών εορτών της Ζυρίχης, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία.
1/11/1953	61	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/11/1953	61	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	Εκδηλώσεις Ελληνικού ωδείου.
1/11/1953	61	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/11/1953	61	Busoni Ferruccio	Κανόνες μελέτης για πιανίστες του Ferruccio Busoni	
1/12/1953	62	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Ο θάνατος του δημοτικού μας τραγουδιού - Συγκροτήματα - Συνθέτες - Ερμηνευτές	Κοτζιάς, σύσταση "δημοτικής" ορχήστρας.
1/12/1953	62	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/12/1953	62	Καζαντζής Αλέξανδρος	Από την Θεσσαλονίκην καλλιτεχνικών μνημόσυνον του Λώρη Μαργαρίτη	Η ομιλία του Καζαντζή σε εκδήλωση του Κρατικού ωδείου Θεσσαλονίκης προς τιμήν του θανόντος.
1/12/1953	62	Καζαντζής Αλέξανδρος	Από τη συναυλιακή κίνηση του μηνός	Συναυλίες.
1/12/1953	62	Calvocoressi D. Μ.	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Φράντς Λίστ, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/12/1953	62	Τουρνάισεν Α. Γ.	Βάσλαβ Νιζίνσκυ - Ο γόης του ρυθμού και της κινήσεως	Η ζωή και το έργο του.
1/12/1953	62	Thurneysen Alex	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού	Γαλλία, Γερμανία, Αμβούργο.
1/12/1953	62	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/12/1953	62	Συντακτική επιτροπή	Έμμεριχ Κάλμαν	Αναγγελία θανάτου, σύντομο βιογραφικό σημείωμα.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/1/1954	63	Τουρνάισεν Α. Γ.	Κάλαντα	
1/1/1954	63	Συντακτική επιτροπή	Ο κ. Α. Ευαγγελάτος εις τα μουσικά ευρωπαϊκά κέντρα	Εντυπώσεις.
1/1/1954	63	Σ. Σ. (Σκιαδαρέσης Σπύρος?)	Ο μεγάλος διεθνής μουσικός διαγωνισμός Βασίλισσα Ελισάβετ του Βελγίου 1953 - Διαγωνισμός συνθέσεως έργων για ορχήστρα	Ο Γιάννης Παπαϊωάννου πήρε την όγδοη θέση στο διαγωνισμό για την "Συμφωνία Νο3", διεθνή κριτική και εγκωμιαστικά σχόλια για τον συνθέτη, φωτογραφία του συνθέτη.
1/1/1954	63	Καζαντζής Αλέξανδρος	Κεραμεύς κεραμεί κοτέει	Ανεκδοτολογικό κείμενο γύρω από την συναδελφική αλληλοεκτίμηση.
1/1/1954	63	Σκιαδαρέσης Σπ.	Μουσικολογικά βιβλία	Βιβλιοπαρουσίαση.
1/1/1954	63	Calivocoressi D. M.	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Φράντζ Λίστ, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/1/1954	63	Nussio Otmar	Η χρυσή εποχή της ιταλικής μουσικής	Σπουδαίοι Ιταλοί συνθέτες του 17ου και 18ου αιώνα.
1/1/1954	63	Kurt Thomas	Η επι των τραγουδιστών μορφωτική επίδρασις της χορωδίας	Μουσικολογική μελέτη.
1/1/1954	63	Συντακτική επιτροπή	Από την μουσική κίνηση του εξωτερικού	Δανία, Αγγλία, Γερμανία.
1/1/1954	63	Συντακτική επιτροπή	Πληροφορίες για τον Φρ. Σούμπερτ από γράμματα του, το ημερολόγιο του & από γνωστούς του	
1/1/1954	63	Συντακτική επιτροπή	Δημήτριος Καραγιαννίδης	Αναγγελία θανάτου.
1/1/1954	63	Thurneysen Alex	Ισααύ Ντομπρόβεν	Αναγγελία θανάτου, βιογραφικό σημείωμα.
1/1/1954	63	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	Εμβάσματα.
1/1/1954	63	Συντακτική επιτροπή	Φιλολογικό μνημόσυνο Σοφίας Σπανούδη	
1/2/1954	64	Nussio Otmar	Η χρυσή εποχή της ιταλικής μουσικής	Διάφορες φόρμες.
1/2/1954	64	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/2/1954	64	Τουρνάισεν Α. Γ.	Η εκμετάλλευσις του παιδικού παιχνιδιού για τη μόρφωση του παιδιού	Αναφέρεται στον τρόπο διασκευής έργων που θα απευθύνονται σε παιδιά, προαιτημασία μουσικού παιχνιδιού.
1/2/1954	64	Σκιαδαρέσης Σπ.	Μουσικολογικά βιβλία	Βιβλιοπαρουσίαση.
1/2/1954	64	Σαντοριναίος Νότης	Η μουσική έμπνευση - Ψυχολογία της μουσικής για όλους	Μετάφραση αισθημάτων και αναγνώριση διαδικασιών δημιουργίας έργων τέχνης.
1/2/1954	64	Gauthier - Villars Henry	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Μπιζέ, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/2/1954	64	Δαλάμη Μαργαρίτα	Το ζήτημα της "διαπασών"	Περίληψη του άρθρου του καθηγητή Πασκουαλίνι, περιγράφονται όλα τα στάδια μέχρι να οριστεί το Α στα 440Hz.
1/2/1954	64	Thurneysen Alex	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού	Ιταλία, Αυστρία, Ελβετία.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/2/1954	64	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/2/1954	64	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/3/1954	65	Καζαντζής Αλέξανδρος	Από την ιστορία του ωδείου Θεσσαλονίκης	Αιμίλιος Ριάδης, διάφορες σημαντικές προσωπικότητες που εργάστηκαν στο ωδείο.
1/3/1954	65	Σκιαδαρέσης Σπ.	Η πολυφωνία στη βασιλική αυλή της Κύπρου στις αρχές του XV αιώνα	Ιστορική και μουσικολογική προσέγγιση, Κυπριακή σχολή πολυφωνίας προκύπτει από ένα μουσικό χειρόγραφο που βρέθηκε με 219 πολυφωνικά κομμάτια.
1/3/1954	65	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/3/1954	65	Φραντζή Ζωή	Η ωραιότερη μορφή μιας μεγαλοφυΐας	Η ζωή και το έργο του Λίστ.
1/3/1954	65	Σκιαδαρέσης Σπ.	Μουσικολογικά βιβλία	Βιβλιοπαρουσίαση.
1/3/1954	65	Gauthier - Villars Henry	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Μπιζέ, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/3/1954	65	Τουρνάισεν Α. Γ.	Σελίδες της ιστορίας - Ο επιτάφιος του Γκριλλπάρτσερ για τον Μπετόβεν	
1/3/1954	65	Thurneysen Alex	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού	Γερμανία ο Schoenberg αποκτά πολλούς μιμητές, Αυστραλία, Ιαπωνία.
1/3/1954	65	Συντακτική επιτροπή	Αποτελέσματα χειμερινών εξετάσεων του Ελληνικού ωδείου (σχολ. Έτους 1953 - 54)	
1/3/1954	65	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/3/1954	65	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/3/1954	65	Συντακτική επιτροπή	Ρεσιτάλ πιάνου του Κου Ηρ. Θεοφανίδη	
1/3/1954	65	Συντακτική επιτροπή	Ρεσιτάλ βιολιού του Κου Κ. Κωνσταντινίδη	
1/4/1954	66	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Παλιά, νέα & νεώτατη μουσική - Εντυπώσεις από ένα ταξίδι	Κριτική για το έργο των σύγχρονων συνθετών.
1/4/1954	66	Καζαντζής Αλέξανδρος	Οι μεγάλοι εκπρόσωποι της τέχνης του βιολιού - Η Γαλλο-Βελγική σχολή - Ο Τόμσον και ο Υζάυ	
1/4/1954	66	Gauthier - Villars Henry	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Μπιζέ, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/4/1954	66	Τουρνάισεν Α. Γ.	Φρειδερίκος Σμέτανα	Βιογραφικά στοιχεία, εργογραφία.
1/4/1954	66	Συντακτική επιτροπή	Νέαι εκδόσεις	
1/4/1954	66	Thurneysen Alex	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού	Γερμανία, Μπαϋρόυτ, Σάλτσμπουργκ, κ.α.
1/4/1954	66	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	"Χειμωνιάτικη φαντασία" του Παπαϊωάννου.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/4/1954	66	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/5/1954	67	Γ.Α.Τ.	Ο μεγάλος απόμαχος	Αρτούρο Τοσκανίνι.
1/5/1954	67	Σκιαδαρέσης Σπ.	Η παιδική χορωδία του Λυκείου Αθηνών	Στον Παρνασσό.
1/5/1954	67	Τουρνάισεν Α. Γ.	Άντονιν Ντβόρζακ	Βιογραφία, εργογραφία.
1/5/1954	67	Καζαντζής Αλέξανδρος	Τα χειροκροτήματα	
1/5/1954	67	Συντακτική επιτροπή	Διεθνής μουσικός διαγωνισμός Βασίλισσα Ελισάβετ του Βελγίου	Ανακοίνωση.
1/5/1954	67	Maurice Emmanuel	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Σεζάρ Φράνκ, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/5/1954	67	Thurneysen Alex	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού	Βερολίνο, Αμβούργο, Παρίσι.
1/5/1954	67	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/5/1954	67	Συντακτική επιτροπή	Συναυλία της ορχήστρας εγχόρδων του Ελληνικού ωδείου στην Πάτρα και στον Πύργο	4 φωτογραφίες.
1/5/1954	67	Συντακτική επιτροπή	Από την συναυλιακή κίνηση του μηνός	
1/5/1954	67	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/5/1954	67	Συντακτική επιτροπή	Εκδόσεις	
1/6/1954	68	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Ο συνθέτης Γκότφριντ Φον Άινεμ και η κρατική όπερα του Μονάχου	Ανάλυση του έργου του.
1/6/1954	68	Σκιαδαρέσης Σπ.	Η μουσική στη Γαλλία από τα μέσα του 17ου ως τα μέσα του 18ου αιώνα	Αναλύει διάφορες φόρμες.
1/6/1954	68	Thurneysen Alex	Δεξιοτεχνία και ράτσα	Ζήτημα κληρονομικότητας η δεξιοτεχνία.
1/6/1954	68	Maurice Emmanuel	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Σεζάρ Φράνκ, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/6/1954	68	Μιλανάκης Δήμος	Μια συναυλία στις κατακόμβες του Παρισιού	Αφήγηση.
1/6/1954	68	Τουρνάισεν Α. Γ.	Η πρώτη επαφή του Ριχάρδου Βάγκνερ με τη μουσική - Σελίδες της ιστορίας	Αφήγηση.
1/6/1954	68	Thurneysen Alex	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού	
1/6/1954	68	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/6/1954	68	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/6/1954	68	Κ.	Το ρεσιτάλ του κ. Τόνου Σούλτσε	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/7/1954	69	Καζαντζής Αλέξανδρος	Η τέχνη του πιάνου και η σημερινή εξελιγή της	
1/7/1954	69	Σκιαδαρέσης Σπ.	Η μουσική στη Γαλλία από τα μέσα του 17ου ως τα μέσα του 18ου αιώνας	
1/7/1954	69	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά εκδόσεις	
1/7/1954	69	Thurneysen Alex	Δεξιότητες και ράτσα	Αναλυτικός κατάλογος μουσικών ως τεκμήριο των θέσεων που διατυπώνει ο συγγραφέας.
1/7/1954	69	Σκιαδαρέσης Σπ.	Μουσικολογικά βιβλία	
1/7/1954	69	Maurice Emmanuel	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Σεζάρ Φράνκ, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/7/1954	69	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Η τέχνη του χορού - Ρυθμική και κλασσικό μπαλέτο	
1/7/1954	69	Σκιαδαρέσης Σπ.	Η Αντιγόνη του Σοφοκλέους στο εθνικόν εκπαιδευτήριον Αναβρύτων	
1/7/1954	69	Thurneysen Alex	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού - Βίζμπατεν - Μουσικές γιορτές του Μαΐου 1954	
1/7/1954	69	Συντακτική επιτροπή	Μουσικές ειδήσεις	
1/7/1954	69	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/8/1954	70	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Ο τραγουδιστής δια μέσου των αιώνων	Διάφοροι τύποι τραγουδιστών που εμφανίστηκαν ανα τους αιώνες.
1/8/1954	70	Συντακτική επιτροπή	Κλέμενς Κράους	Βιογραφία.
1/8/1954	70	Thurneysen Alex	Καινούργιες απόψεις για τη σκηνοθεσία της όπερας	Προβάλλει διάφορες σκηνοθετικές προσεγγίσεις.
1/8/1954	70	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/8/1954	70	Maurice Emmanuel	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Σεζάρ Φράνκ, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/8/1954	70	Thurneysen Alex	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού - Απολογισμός της περιόδου συναυλιών Νέας Υόρκης κατά το 1953 - 1954	
1/8/1954	70	Συντακτική επιτροπή	Αποτελέσματα εξετάσεων Ελληνικού ωδείου σχολικού έτους 1953 - 54	
1/8/1954	70	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/8/1954	70	Unger Hermann	Στοχασμοί για τη διδασκαλία της μουσικής	
1/8/1954	70	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/9/1954	71	Τουρνάισεν Α. Γ.	Λέος Γιάντασεκ 3.7.1854 - 12.8.1928	Βιογραφία, εργογραφία.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/9/1954	71	Σκιαδαρέσης Σπ.	Ιταλοί & Γερμανοί συνθέτες στο Παρίσι από τον Περγκολέζε ως τον Όφφενμπαχ	
1/9/1954	71	Φραντζή Ζωή	Ένας δημιουργικός ερημίτης	Πάμπλο Καζάλς, η ζωή και το έργο του.
1/9/1954	71	Μετ. Thurneysen A.	Ο Μπέλα Μπάρτοκ (25 Μαρτίου 1881 - 25 Σεπτεμβρίου 1946)	Από το βιβλίο του Hans W. Heinheimer "Menagerie in Fis dur".
1/9/1954	71	Markevitch	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Ρίμσκυ Κορσακώφ, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/9/1954	71	Καζαντζής Αλέξανδρος	Το έργον της κρατικής ορχήστρας	
1/9/1954	71	Σκιαδαρέσης Σπ.	Βιβλιοκρισία	
1/9/1954	71	Συντακτική επιτροπή	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού	
1/9/1954	71	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/9/1954	71	Συντακτική επιτροπή	Δημήτριος Δούνης	Αναγγελία θανάτου.
1/9/1954	71	Συντακτική επιτροπή	Νέαι εκδόσεις	
1/9/1954	71	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/9/1954	71	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/10/1954	72	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Ο Έλληνας τραγουδιστής - πρώτες εμφανίσεις και εξέλιξις	Αναπτύσει το γνωστό ιδεολόγημα που ενώνει την αρχαία ελληνική μουσική με την εκκλησιαστική μουσική του βυζαντίου και καταλήγει στο δημοτικό τραγούδι, θεωρεί το ένα συνέχεια του άλλου, συνεχίζει με το ελληνικό μελόδραμα.
1/10/1954	72	Σκιαδαρέσης Σπ.	Ιταλοί & Γερμανοί συνθέτες στο Παρίσι από τον Περγκολέζε ως τον Όφφενμπαχ	
1/10/1954	72	Καζαντζής Αλέξανδρος	Το έργον των ωδείων	Προϋποθέσεις για την ορθή λειτουργία των ωδείων, πως θα επιτευχθεί η απόκτηση επιπέδου μουσικής ακαδημίας, αναλύει το ζήτημα του προορισμού των ωδείων.
1/10/1954	72	Markevitch	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Ρίμσκυ Κορσακώφ, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/10/1954	72	Φραντζή Ζωή	Βέμπερ - Ο λυρικός δραματογράφος	Βιογραφία, εργογραφία.
1/10/1954	72	Thurneysen Alex	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού	
1/10/1954	72	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνησης	
1/10/1954	72	Συντακτική επιτροπή	Καλλιτεχνικά πένθη - Τότα Οικονόμου	Αναγγελία θανάτου.
1/10/1954	72	Συντακτική επιτροπή	Καλλιτεχνικά πένθη - Βακώ Τριανταφύλλου	Αναγγελία θανάτου.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/10/1954	72	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/11/1954	73	Thurneysen Alex	Η τεχνική της συνθέσεως - Με βάση το δωδεκάτονον σύστημα	Τεχνικά χαρακτηριστικά, μουσικό παράδειγμα σε πεντάγραμμα.
1/11/1954	73	Συντακτική επιτροπή	Ο Χαίντελ και οι περούκες του	
1/11/1954	73	Εκμεκτσόγλου Χαρ.	Οι κλασικοί της κιθάρας - Mauro Giuliani (1780 - 1834)	Η ζωή και το έργο του.
1/11/1954	73	Markevitch	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Ρίμσκυ Κορσακώφ, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/11/1954	73	Καζαντζής Αλέξανδρος	Το Βέλγιον και οι πνευματικοί δεσμοί του με τον τόπο μας	
1/11/1954	73	Thurneysen Alex	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού	
1/11/1954	73	Φραντζή Ζωή	Βέμπερ - Ο λυρικός δραματουργός	Εργογραφία, μουσικολογικά σχόλια.
1/11/1954	73	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/11/1954	73	Συντακτική επιτροπή	Έλλυ Ναύ - Συμβουλές σε συναδέλφους και μαθητάς	
1/12/1954	74	Τουρνάισσεν Α. Γ.	Χριστουγενιάρικοι ύμνοι & τροπάρια, η αφετηρία του σύγχρονου θεάτρου	Προσεγγίζει την σχέση θρησκείας και τέχνης.
1/12/1954	74	Καζαντζής Αλέξανδρος	Η προπολεμική μουσική ζωή	Αναφέρεται στα μεγάλα καλλιτεχνικά κέντρα της Ευρώπης.
1/12/1954	74	Ευαγγελάτος Αντίοχος	Τόνυ Σούλτσε	Αναγγελία θανάτου, σύντομο βιογραφικό σημείωμα.
1/12/1954	74	Δαλμάτη Μαργαρίτα	Οι μουσικές διακοπές της Βενετίας	
1/12/1954	74	Συντακτική επιτροπή	Ελληνίδες καλλιτέχνιδες στο εξωτερικό	Ίρμα Κολάση, Χρυσάνθη Τουρνάκη.
1/12/1954	74	Markevitch	"Μουσική κίνησης" Βιβλιοθήκη: Ρίμσκυ Κορσακώφ, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/12/1954	74	Φραντζή Ζωή	Ο Παλεστρίνα και η καθολική μουσική	Η ζωή και το έργο του.
1/12/1954	74	Thurneysen Alex	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού	
1/12/1954	74	Συντακτική επιτροπή	Αλέξανδρος Κυπαρίσσης	Αναγγελία θανάτου, σύντομο βιογραφικό σημείωμα.
1/12/1954	74	Συντακτική επιτροπή	Από όσα κατά καιρούς έλεγε η εσκάρωνε ο Χάνς Γκούιντο φον Μπυλώ	Βιογραφικά στοιχεία.
1/12/1954	74	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/12/1954	74	Συντακτική επιτροπή	Ψήφισμα	Το διοικητικό συμβούλιο του Ελλ. Ωδείου.
1/1/1955	75	Τουρνάισσεν Α. Γ.	Καλλικάντζαροι	Θεωρίες γύρω από την παράδοση των καλλικαντζάρων στον ελλαδικό χώρο.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/1/1955	75	Φραντζή Ζωή	Γκάμπριελ Φωρέ	Η ζωή και το έργο του.
1/1/1955	75	Καζαντζής Αλέξανδρος	Χρησμοί του Βάγκνερ	
1/1/1955	75	Beer F. Otto	Ο αρχηγός της κλάκας	
1/1/1955	75	Markevitch	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Ρίμσκυ Κορσακώφ, μετ. Σκιαδάρεσης Σπ.	
1/1/1955	75	Thurneysen Alex	Βίλχελμ Φουρτβάινγκλερ	Αναγγελία θανάτου, βιογραφικό σημείωμα.
1/1/1955	75	Συντακτική επιτροπή	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού	
1/1/1955	75	Συντακτική επιτροπή	Η ορχήστρα εγχόρδων του Ελληνικού ωδείου εις Λαμίας	Φωτογραφίες.
1/1/1955	75	Συντακτική επιτροπή	Η πρώτη συναυλία της συμφωνικής ορχήστρας του ραδιοσταθμού Θεσσαλονίκης	
1/1/1955	75	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/1/1955	75	Συντακτική επιτροπή	Σκληρή μουσική	Ανέκδοτο.
1/2/1955	76	Σκιαδάρεσης Σπ.	Βιβάλντι - Μπάχ	
1/2/1955	76	Τουρνάισεν Α. Γ.	Δυο αντιφατικά πορτραίτα του Γκλόκ από δύο συγχρόνους του	
1/2/1955	76	Φραντζή Ζωή	Η εξέλιξη της Γιουγκοσλαβικής μουσικής	Εθνική σχολή.
1/2/1955	76	Badings Henk	Συνθέσεις για παιδιά	Ο συγγραφέας διατυπώνει προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι συνθέσεις που προορίζονται για παιδιά.
1/2/1955	76	Luft Edmund	Ο Ντεμπυσσύ δεσμώτης	
1/2/1955	76	Oskar von Riesemann	Η περίεργη ιστορία του γάμου του Πέτρου Ίλιτς Τσαϊκόφσκι	
1/2/1955	76	W.	Η Κατερίνα Ντάνχαμ στη Γερμανία	
1/2/1955	76	Συντακτική επιτροπή	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού	
1/2/1955	76	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνησις εσωτερικού	
1/2/1955	76	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/2/1955	76	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά ανέκδοτα	
1/3/1955	77	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Τέχνη και πολιτική - Γύρω απ' τη μουσική του Σοστακόβιτς	
1/3/1955	77	Kutschger Artur	Η μουσική στο θέατρο	Από τις έρευνες της Ουνέσκο γύρω από τα ζητήματα που σχετίζονται με το σύγχρονο μουσικό θέατρο.
1/3/1955	77	Σκιαδάρεσης Σπ.	Η μουσική αισθητική και ηθική των αρχαίων Ελλήνων	Γίνονται αναφορές στον Πλάτων και τον Αριστοτέλη.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/3/1955	77	Markevitch	"Μουσική κίνησις" Βιβλιοθήκη: Ρίμσκυ Κορσακώφ, μετ. Σκιαδαρέσης Σπ.	
1/3/1955	77	Φραντζή Ζωή	Η μουσική και ο Όσκαρ Ουάιλντ	Τα μελοποιημένα έργα του Όσκαρ Ουάιλντ.
1/3/1955	77	Oskar von Rieseemann	Η περιέργη ιστορία του γάμου του Πέτρου Ίλιτσ Τσαϊκόφσκι	
1/3/1955	77	Cvetko Dragotin	Η εξέλιξη της Γιουγκοσλαβικής μουσικής, μετ. Φραντζή Ζωή	
1/3/1955	77	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/4/1955	78	Τουρνάισεν Α. Γ.	Άντον Ρουμπινστάιν	Η ζωή και το έργο του.
1/4/1955	78	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Φριτς Κράϊσλερ - Το παιδί θαύμα σήμερα 80άρης	Η ζωή και το έργο του.
1/4/1955	78	Kutscher Artur	II Η μουσική στο θέατρο	Ζίνγκσπιηλ, Βωντβίλ, Ελληνικό Κωμειδύλλιο, Μελόδραμα, Οπερέττα, Μουσική κωμωδία, Κωμική όπερα, Επιθεώρηση.
1/4/1955	78	Μετ. Φραντζή Ζωή	Το μικρό χρονικό της Άννας Μανταλένας Μπάχ	
1/4/1955	78	Σκιαδαρέσης Σπ.	Οι πρωτοπόροι της φιλολογίας του πιάνου	
1/4/1955	78	Γιατράς Διονύσιος	Ερασιτέχνες και μηχανική μουσική	Το ραδιόφωνο ενάντια στον ερασιτέχνη μουσικό.
1/4/1955	78	Τουρνάισεν Α. Γ.?	Σελίδες της ιστορίας - Ο Γίοσεφ Χάυντν και ο αστρονόμος	
1/4/1955	78	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/5/1955	79	Τουρνάισεν Α. Γ.	Αϊντα	Για τον Βέρντι και το έργο του.
1/5/1955	79	Γιατράς Διονύσιος	Μουσική και κοινό	
1/5/1955	79	Kutscher Artur	III Η μουσική στο θέατρο	Όπερα, μουσικό δράμα.
1/5/1955	79	Μετ. Φραντζή Ζωή	Το μικρό χρονικό της Άννας Μανταλένας Μπάχ	
1/5/1955	79	Συντακτική επιτροπή	Ένα γράμμα του Παγκανίνι	
1/5/1955	79	Σκιαδαρέσης Σπ.	Οι πρωτοπόροι της φιλολογίας του πιάνου	
1/5/1955	79	Καζαντζής Αλέξανδρος	Ελληνίδες καλλιτέχνιδες του εξωτερικού, συναυλίες των στις Αθήνας	
1/5/1955	79	Συντακτική επιτροπή	Γύρω σε μίαν αφιέρωση	Μότσαρτ, Χάυντν.
1/5/1955	79	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/5/1955	79	Συντακτική επιτροπή	Εσωτερικά νέα	Μουσικές εκδηλώσεις.
1/6/1955	80	Καζαντζής Αλέξανδρος	Μουσική και πολιτισμός	Ομιλία του συγγραφέως με αφορμή τον εορτασμό των 40 ετών λειτουργίας του Ωδείου Θεσσαλονίκης.
1/6/1955	80	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Η σωστή ερμηνεία του "Λίντ" - Παρεξηγήσεις, παρερμηνείες και τραγέλαφοι	
1/6/1955	80	Γ.Α.Τ.	Πηγές της μουσικής και χρησιμοποίησή της από τους πρωτόγονους λαούς	Ο Δαρβίνος και θεωρίες περί εξελικτισμού.
1/6/1955	80	Μετ. Φραντζή Ζωή	Το μικρό χρονικό της Άννας Μανταλένας Μπάχ	
1/6/1955	80	Σκιαδαρέσης Σπ.	Γνώμες των πατέρων της εκκλησίας για τη μουσική	Για την χρήση μουσικών οργάνων στις χριστιανικές τελετές.
1/6/1955	80	Γιατράς Διονύσιος	Οι μεγάλες κρίσεις της μουσικής	
1/6/1955	80	Γεωργιάδης Γ.	Μελοδραματικά παραστάσεις στην Κύπρο	
1/6/1955	80	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά νέα	
1/6/1955	80	Συντακτική επιτροπή	Μουσείον ωραίων φωνών	
1/6/1955	80	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/7/1955	81	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Χορευτικές επιδείξεις - Ένα παράξενο φαινόμενο	Η μόδα του χορού.
1/7/1955	81	Συντακτική επιτροπή	Μουσικοί περί μουσικών	Πως παρουσίασε στους αναγνώστας του τον Ιωάννη Μπράμς ο Ροβέρτος Σούμαν.
1/7/1955	81	Γιατράς Διονύσιος	Οι μεγάλες κρίσεις της μουσικής	
1/7/1955	81	Συντακτική επιτροπή	Η πρώτη του Τανχόυζερ του Βάγκνερ στο Παρίσι	
1/7/1955	81	Συντακτική επιτροπή	Από τα μυστικά των δημιουργών καλλιτεχνών	Γράμμα του Τσαϊκόφσκι.
1/7/1955	81	Συντακτική επιτροπή	Γεώργιος Λυκούδης	Αναγγελία θανάτου, σύντομο βιογραφικό σημείωμα.
1/7/1955	81	Μετ. Φραντζή Ζωή	Το μικρό χρονικό της Άννας Μανταλένας Μπάχ	
1/7/1955	81	Τουρνάισεν Α. Γ.	Ενδιαφέρουσες σελίδες	Από τα απομνημονεύματα του λυρικού ηθοποιού Μιχαήλ Ο' Κέλλεϋ.
1/7/1955	81	Σκιαδαρέσης Σπ.	Γνώμες των πατέρων της εκκλησίας για τη μουσική	
1/7/1955	81	Συντακτική επιτροπή	Σελίδες της ιστορίας - Πως μορφώθηκε μουσικώς ο Χάυντν	
1/7/1955	81	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά νέα	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/7/1955	81	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/8/1955	82	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Η μουσική στην αρχαία τραγωδία - Μερικές απλές σκέψεις	
1/8/1955	82	Συντακτική επιτροπή	Αποτελέσματα διαγωνισμού υπουργείου παιδείας 23ης Μαΐου 1955	
1/8/1955	82	Σκιαδαρέσης Σπ.	Χένρυ Πέρσελ	
1/8/1955	82	Karl - Amadeus Hartman	Γιατί η νέα μουσική φαίνεται τόσο δύσκολη στον ακροατή;	
1/8/1955	82	Συντακτική επιτροπή	Αι εξετάσεις των παραρτημάτων του Ελληνικού ωδείου	
1/8/1955	82	Μετ. Φραντζή Ζωή	Το μικρό χρονικό της Άννας Μανταλένας Μπάχ	
1/8/1955	82	Γιατράς Διονύσιος	Το "λαϊκό" τραγούδι	Κριτική στις επιθέσεις κατά του ρεμπέτικου, θέσεις και ερωτήματα του συγγραφέα.
1/8/1955	82	Συντακτική επιτροπή	Αποτελέσματα εξετάσεων Ελληνικού ωδείου σχολικού έτους 1954 - 55	
1/8/1955	82	Συντακτική επιτροπή	Αποτελέσματα εξετάσεων ωδείου Αθηνών σχολικού έτους 1954 - 55	
1/8/1955	82	Συντακτική επιτροπή	Αποτελέσματα εξετάσεων εθνικού ωδείου σχολικού έτους 1954 - 55	
1/8/1955	82	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/9/1955	83	Σκιαδαρέσης Σπ.	Ζαν - Φιλίπ Ραμώ - Ο μεγάλος θεωρητικός και συνθέτης του 18ου αιώνας	
1/9/1955	83	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Η μουσική στην αρχαία τραγωδία - Μερικές απλές σκέψεις	Τραγούδι - Απαγγελία - Προσωδία.
1/9/1955	83	Τουρνάισεν Α. Γ.	Σελίδες της ιστορίας - Ο δεξιότηχνης του βιολιού Λουδοβίκος Σπόρ	
1/9/1955	83	Μετ. Φραντζή Ζωή	Το μικρό χρονικό της Άννας Μανταλένας Μπάχ	
1/9/1955	83	Γεωργιάδης Γ.	Σκέψεις στο άκουσμα ενός πιανιστικού ταλέντου	
1/9/1955	83	Γιατράς Διονύσιος	Το "λαϊκό" τραγούδι	Το ρεμπέτικο διάδοχος του δημοτικού τραγουδιού
1/9/1955	83	Καζαντζής Αλέξανδρος	Συναυλιακή κίνησης - Διεθνείς μουσικοί διαγωνισμοί	
1/9/1955	83	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/10/1955	84	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Μουσικές και καλλιτεχνικές εορτές (Γύρω από το φεστιβάλ Αθηνών)	
1/10/1955	84	Σκιαδαρέσης Σπ.	Η όπερα - μπούφα και οι μεγάλοι της εκπρόσωποι	Σημαντικές προσωπικότητες του χώρου αυτού.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟΣ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/10/1955	84	Συντακτική επιτροπή	Από τα γράμματα του Μότσαρτ στον πατέρα του για τις προετοιμασίες της πρεμιέρας του "Ιδομενέα"	Γράμματα του συνθέτη.
1/10/1955	84	Μετ. Φραντζή Ζωή	Το μικρό χρονικό της Άννας Μανταλένας Μπάχ	
1/10/1955	84	Καζαντζής Αλέξανδρος	Από τον κόσμο του πνεύματος - Η καλλιέργεια των πνευματικών μας ικανοτήτων	
1/10/1955	84	Johann Christian Von Manlich	Πρώτη εκτέλεση του "Ορφέως" στο Παρίσι με τον Γκλούκ	
1/10/1955	84	Schurricht Karl	Γράμμα σ' ένα νεαρό διευθυντή ορχήστρας	
1/10/1955	84	Leni Bauer Escy	Η εργασία του σκηνογράφου	
1/10/1955	84	Συντακτική επιτροπή	Νίνα Φωκά	Αναγγελία θανάτου, σύντομο βιογραφικό σημείωμα.
1/10/1955	84	Συντακτική επιτροπή	Η διδασκαλία των ανώτερων τάξεων βιολιού εις το Ελληνικόν ωδείο	
1/10/1955	84	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά νέα	
1/10/1955	84	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/10/1955	84	Συντακτική επιτροπή	Ένας ενημερωμένος φιλόμουσος	Ανέκδοτο.
1/11/1955	85	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Ο Δημήτρης Μητρόπουλος - Μια σκιαγραφία της προσωπικότητός του	Αναφορά στην ζωή του.
1/11/1955	85	Καζαντζής Αλέξανδρος	Από τον κόσμο του πνεύματος - Η καλλιέργεια των πνευματικών μας ικανοτήτων	Η αυτοπεποίθηση.
1/11/1955	85	Leni Bauer Escy	Η εργασία του σκηνογράφου	
1/11/1955	85	Μετ. Φραντζή Ζωή	Το μικρό χρονικό της Άννας Μανταλένας Μπάχ	
1/11/1955	85	Jacob Walter P.	Φράντς Σρέκερ	Βιογραφία, εργογραφία.
1/11/1955	85	Thurneysen Alex	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού	
1/11/1955	85	Woerner H. K.	Ένα παράξενο βιβλίο σχετικό με τη μουσική	Βιβλιοπαρουσίαση.
1/11/1955	85	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/11/1955	85	Συντακτική επιτροπή	Νέαι εκδόσεις	Βιβλιοπαρουσίαση.
1/11/1955	85	Συντακτική επιτροπή	Ο κιθαριστής Εκμεκτσόγλου	Φωτογραφία του μουσικού λόγω της αφίξεώς του από την Ιταλία.
1/12/1955	86	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Μουσική εκπαίδευσις των παιδιών - Το αρχαίο ελληνικό ιδεώδες	Περί μουσικής καλλιέργειας.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/12/1955	86	Σκιαδαρέσης Σπ.	Οι μεγάλες σχολές του φλάουτου στο 18ο αιώνα	Ιστορική προσέγγιση.
1/12/1955	86	Μπούρλος Θάνος	Τα δύο κρανία μιας μουσικής μεγαλοφυΐας - Μια απίστευτη, αλλ' αληθινή ιστορία	
1/12/1955	86	Μετ. Φραντζή Ζωή	Το μικρό χρονικό της Άννας Μανταλένας Μπάχ	
1/12/1955	86	Γ.Α.Τ.	Ο Γκαίτε στις σχέσεις του με τη μουσική	
1/12/1955	86	Thurneysen Alex	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού - Φεστιβάλ σύγχρονης μουσικής στο Μπάντεν - Μπάντεν	
1/12/1955	86	Συντακτική επιτροπή	Ο Γιόχαν Στράους στην Αμερική	
1/12/1955	86	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/12/1955	86	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά νέα	
1/1/1956	87	Σκιαδαρέσης Σπ.	Βόλφγκανγκ - Αμαντέους Μότσαρτ	Η ζωή και το έργο του με αφορμή την επέτειο των διακοσίων ετών από τη γέννησή του.
1/1/1956	87	Φραντζή Ζωή	Ο μικρός Βόλφγκανγκ	
1/1/1956	87	Μετ. Γ.Α.Τ.	Επιστολές του Μότσαρτ	
1/1/1956	87	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Ο Μότσαρτ και η όπερα	
1/1/1956	87	Thurneysen Alex	B. A. Μότσαρτ - Μια σύντομη σκιαγράφια της προσωπικότητός του	
1/1/1956	87	Kurt Hermann	Μουσικοπαιδαγωγικά του B. A. Μότσαρτ	
1/1/1956	87	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/2/1956	88	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Ο Αρθούρος Χόνεγκερ	Η ζωή και το έργο του.
1/2/1956	88	Honegger Arthur	Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ	
1/2/1956	88	Γ.Α.Τ.	Πως συνέθετε ο Μότσαρτ	
1/2/1956	88	Σκιαδαρέσης Σπ.	Η "μαγική φλογέρα" το τελευταίο αριστούργημα του Μότσαρτ	
1/2/1956	88	Φραντζή Ζωή	Τελευταίο ταξίδι	
1/2/1956	88	Fiechtner A. Helmut	Το φεστιβάλ όπερας της Βιέννης	
1/2/1956	88	Adler Guido	Η κλασσική σχολή της Βιέννης	
1/2/1956	88	Thurneysen Alex	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού	
1/2/1956	88	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/3/1956	89	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Μεγάλες μορφές της τέχνης - Ο θρύλος της Άννας Παύλοβα	Εικοσιπέντε χρόνια από το θάνατό της.
1/3/1956	89	Σκιαδαρέσης Σπ.	Η γερμανική μουσική από το Μπράμς ως το Στράους	
1/3/1956	89	Hans Joachim Zingel	Ο Μότσαρτ και η άρπα	
1/3/1956	89	Φραντζή Ζωή	Θύελλα και ορμή	Σούμαν.
1/3/1956	89	Φραντζή Ζωή	Δύο απαγωγές	Μότσαρτ.
1/3/1956	89	Busoni Ferruccio	Πως σκέπτομαι για τον Μότσαρτ	
1/3/1956	89	Thurneysen Alex	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού	
1/3/1956	89	Συντακτική επιτροπή	Μουσική κίνηση στον τόπο μας	
1/3/1956	89	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/4/1956	90	Φραντζή Ζωή	Ο Ερρίκος Χάινε και η μουσική	
1/4/1956	90	Roulenc Francis	Ο Francis Roulenc για τη σύγχρονη γαλλική μουσική	Ραδιοφωνική συνομιλία.
1/4/1956	90	Φραντζή Ζωή	Θύελλα και ορμή	
1/4/1956	90	Σκιαδαρέσης Σπ.	Τα παιδιά του Ιωάννη - Σεβαστιανού Μπάχ	
1/4/1956	90	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Ερμηνεία, στυλ και προσωπικότητας	
1/4/1956	90	Τουρνάϊσεν Α.	Παγκανίνι και Λαφόν	
1/4/1956	90	Thurneysen Alex	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού	
1/4/1956	90	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/5/1956	91	Λαλαούνη Αλεξάνδρα	Εκείνος που έκανε διάσημο τον Σούμπερτ - Συναντήσεις με την μεγαλοφυΐα	
1/5/1956	91	Στραβίνσκυ Σούλιμα	Μουσικές σπουδές στις Ην. Πολιτείες	Ραδιοφωνική συνέντευξη.
1/5/1956	91	A.X.	Ένα γράμμα της Μάργκεριτ Λόνγκ προς τον Χόνεγγερ και η απάντησή του	
1/5/1956	91	Φραντζή Ζωή	Θύελλα και ορμή	
1/5/1956	91	Hans Joachim Moser	Το τραγούδι και η εξέλιξίς του	Από τα τέλη του 15ου μέχρι και τα μέσα του 20ου αιώνας.
1/5/1956	91	Συντακτική επιτροπή	Τζιάκομο Πουτσίνι	
1/5/1956	91	Thurneysen Alex	Από τη μουσική κίνηση του εξωτερικού	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ Α	ΑΡΙΘΜΟ Σ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
1/5/1956	91	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά νέα	
1/5/1956	91	Trouwborst Rolf	Ο βασιλεύς της chanson στο Παρίσι	
1/5/1956	91	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/6/1956	92	Thurneysen Alex	Η ιστορία του πιάνου	
1/6/1956	92	Salzer Michael	Συνάντησις με τον Γιαν Σιμπέλιους	
1/6/1956	92	Stuckenschmidt H. H.	Αναμνήσεις από τον Μπάρτοκ	
1/6/1956	92	Rudolf von Delius	Η τέχνη του χορού - Ρυθμική και κλασσικό μπαλέτο	
1/6/1956	92	Φραντζή Ζωή	Θύελλα και ορμή	
1/6/1956	92	Westphal Kurt	Η έλλειψις ωρισμένου στυλ στην εποχήν μας	
1/6/1956	92	Otto - Erich Deutsch	Τρεις επιστολαί σχετικά με το έργο που μας εκληροδότησεν ο Φράντς Σούμπερτ	
1/6/1956	92	Τουρνάισεν Α. Γ.	Από τα απομνημονεύματα του Λέο Σλέζακ - Συνεργασία με τον Τοσκανίνι	
1/6/1956	92	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/6/1956	92	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά νέα	
1/7/1956	93	Unger Hermann	Οι παιδαγωγοί του παρελθόντος: Ο Max Reger ως δάσκαλος	
1/7/1956	93	Schrader Leo	Το λιμπρέττο της σύγχρονης όπερας	
1/7/1956	93	Μετ. Γ.Α.Τ.	Κάποιες εντυπώσεις από μια συνάντηση με τον Φράντς Λίστ	
1/7/1956	93	Φραντζή Ζωή	Θύελλα και ορμή	
1/7/1956	93	Meyer Wilhelm	Ο Μπράμς ως ξένος του Λίστ	
1/7/1956	93	Συντακτική επιτροπή	Ο Μπετόβεν ως συνθέτης	
1/7/1956	93	M.K.	Το τραγούδι σαν μια μορφή εξομολογήσεως	
1/7/1956	93	Καζαντζής Αλέξανδρος	Γεώργιος Βακαλόπουλος	Αναγγελία θανάτου.
1/7/1956	93	Τουρνάισεν Α. Γ.	Η αργοπορημένη δόξα του κυρίου Σαξ	
1/7/1956	93	Συντακτική επιτροπή	Αλληλογραφία	
1/7/1956	93	Συντακτική επιτροπή	Μουσικά νέα	

ΗΜΕΡΟΜΗΝΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΑΡΘΡΟΥ	ΣΥΝΟΨΗ
Α 1/7/1956	Σ 93	Συντακτική επιτροπή	Προς τους αναγνώστας του περιοδικού μας	